

HVOR GODT ER LOKALDEMOKRATIET?

**Standarder og målemetoder for innbyggernes og
folkevalgtes erfaringer og oppfatninger**

Dokumentasjonsrapport fra et prøveprosjekt

Institutt for statsvitenskap

Universitetet i Oslo

Februar 2009

Innhold	Side
Forord	iii
Sammendrag	Iv
Innledning: Forståelse av oppdraget	1
Utgangspunktet – det lokaldemokratiske kretsløpet	2
Nærmere om valg av målestokker for levende lokaldemokrati	3
Fra teori til praksis	6
Målemetoder – indikatorer	10
- Tabell 1: Veiviser i demokratistandarder og –indikatorer	12
Utvalg av kommuner og metoder for datainnsamling	16
- Tabell 2: Informasjon om datainnsamlingen	19
Resultater – hva sier funnene om demokrati i kommunene?	20
- Tabell 3: Innbyggerne: Erfaringer med og oppfatninger av lokaldemokratiet i egen kommune	22
- Sammenfattende analyse av innbyggernes erfaringer med og oppfatninger av lokaldemokratiet	35
- Tabell 4: Folkevalgte: Erfaringer med og oppfatninger av lokaldemokratiet i egen kommune	38
- Sammenfattende analyse av folkevalgtes erfaringer med og oppfatninger av lokaldemokratiet	49
- Tabell 5: Samsvar mellom innbyggernes og folkevalgtes erfaringer med og oppfatninger av lokaldemokratiet i egen kommune	52
- Sammenfattende analyse av sammenlikningen mellom innbyggernes og de folkevalgtes erfaringer med og oppfatninger av lokaldemokratiet	59
Avslutning	59
Referanser	61
Vedlegg:	
A: Spørreskjemaer	63
B: Fullstendig graf-samling	
- Innbyggerundersøkelsen	71
- Folkevalgteundersøkelsen	89

Forord

Denne prosjektrapporten er laget på bakgrunn av anbudsinvitasjon fra KS mai 2008. Formålet med prosjektet er å utvikle målemetoder og analyseprinsipper som kan benyttes av kommunene i arbeidet med å utvikle lokaldemokratiet i egen kommune. Målemetodene skal gi kommunene grunnlag for å framskaffe erfaringsmaterialet angående lokaldemokratiets virkemåte slik det oppfattes av innbyggerne og de folkevalgte i den enkelte kommune. På lengre sikt vil det innhentede datamaterialet kunne akkumuleres i en database som gir kommunen et sikrere referansegrunnlag for lokaldemokratisk utviklingsarbeid.

Til støtte for prosjektarbeidet oppnevnte KS en referansegruppe bestående av:

- ordfører Anders Werp, Øvre Eiker kommune
- ordfører Knut Fagerbakke, Trondheim kommune
- vara fylkesordfører Ellen Solheim, Rogaland fylkeskommune
- vara fylkesordfører Kristina Torbergsen, Troms Fylkeskommune.

KS har også etablert kontakt med fire kommuner som sa seg villig til å være forsøkskommuner for prosjektet. Disse kommunene er Gjesdal, Sørumsund, Harstad og Kristiansand. I tillegg har forskerne tatt kontakt med kommunene Åmot/Hedmark og Nærøy/Nord-Trøndelag for tilleggsundersøkelser angående innbyggerne.

Denne rapporten vil bli fulgt opp av en tilleggsrapport som vil gi veiledning i hvordan kommunene i praksis kan gjennomføre egne undersøkelser av den typen som presenteres her. Det vil også bli gitt illustrasjoner av hvordan resultatene kan tas i bruk for forskjellige formål.

KS takkes herved for oppdraget. Referansegruppen og de medvirkende kommunene takkes for støtte og velvilje.

Forskergruppen :

Fra Institutt for statsvitenskap, Universitetet i Oslo: Professor Harald Baldersheim (prosjektleder), professor Lawrence E. Rose, førsteamanuensis Jostein Askim

Fra Institutt for statsvitenskap og ledelse, Universitetet i Agder: Førsteamanuensis Morten Øgård.

Sammendrag

Oppgaven for prosjektet som her rapporteres, var å utvikle målemetoder som kunne gi grunnlag for å vurdere kvaliteten på lokaldemokratiet i norske kommuner, samt å gi pekepinn om hvordan man kan videreutvikle lokaldemokratiet i egen kommune. Målemetodene kartlegger lokaldemokratiets virkemåte slik det oppfattes av innbyggerne og de folkevalgte. Forsøkskommuner for prosjektet har vært Gjesdal, Sørumsund, Kristiansand og Harstad. I disse kommunene har prosjektet samlet inn data fra samtlige folkevalgte i by-/kommunestyret og fra et representativt utvalg innbyggere. Innbyggerundersøkelsen er også gjennomført i Nærøy og Åmot kommuner.

Utviklingen av målemetoder har fulgt to trinn. Første trinn var å klargjøre hvilke dimensjoner ved godt kommunalt styresett og godt lokaldemokrati som skulle fokuseres. En sentral rettesnor har her vært Lokaldemokrati-plattformen, som KS har utviklet. I tillegg flere internasjonale systemer for demokrativurdering konsultert. Prosjektet fremhever følgende dimensjoner ved godt demokratisk styresett: Pålitelig styre: Kommunen preges av likebehandling og politisk redelighet; ansvarlig styre: Kommunen fremmer oversiktig politikk og informerte borgere som grunnlag for borgernes kontroll med de folkevalgte; borgernært styre: Kommunen stimulerer borgernes interesse for og engasjement i lokalpolitikken gjennom høringskanaler og debatt- og deltakelsesmuligheter; og effektivt styre: Kommunen leverer resultater.

Neste trinn i utviklingen av målemetoder var å finne fram til måleindikatorer for hver av de nevnte dimensjonene. Framgangsmåten som ble valgt, var spørreundersøkelser rettet mot innbyggerne og de folkevalgte. Spørsmålene som er tatt med, er i de fleste tilfeller hentet fra tidligere nasjonale og internasjonale undersøkelser om demokratispørsmål. En del spørsmål er stilt i likelydende form til innbyggere og folkevalgte, og gir dermed grunnlag for å analysere sammenfall og sprik mellom de to gruppernes erfaringer med lokaldemokratiet.

Målemetodene får fram til dels betydelige forskjeller mellom kommunene. Lokaldemokratiet arter seg forskjellig fra kommune til kommune. Når det gjelder forskjeller og likheter mellom de målte dimensjonene, får kommunene det beste skussmålet fra egne folkevalgte når det gjelder ansvarlig og effektivt styre. Tilfredsheten med evnen til å utøve borgernært styre er også ganske stor. Derimot vurderes påliteligheten som ganske svak. Det samme mønstret finner vi blant innbyggerne – med ett unntak: Innbyggerne opplever styresettet som mindre borgernært enn de folkevalgte gjør.

Det er altså betydelig samsvar men også noe variasjon mellom folkevalgte og innbyggere når det gjelder hvilke sider ved lokaldemokratiet som fungerer godt og dårlig. Et nærblick på de enkelte indikatorene viser et funn til: innbyggerne er gjennomgående noe mer kritiske enn de folkevalgte. Det er for eksempel slik at både innbyggere og folkevalgte er enige i at ”gode forbindelser i kommunen gjør det lettere å få ivarettat egne interesser”, men oppfatningen gjør seg sterkere gjeldende blant innbyggerne enn blant de folkevalgte.

English summary

The purpose of the project reported here was to develop indicators of the quality of local democracy in Norway. The indicators were to be of practical assistance to municipalities in their efforts to enhance the democratic quality of local governance. The indicators seek to map the quality of local governance as perceived by local citizens and councillors. Pilot municipalities for the project were Gjesdal, Sørumsund, Kristiansand and Harstad. In these municipalities the project has carried out surveys of all councillors and a representative sample of inhabitants. The inhabitant survey was also conducted in the municipalities Nærøysund and Åmot.

Development of the measurement methods followed two steps. The first step was to decide which dimensions of democratic governance to focus on. Directions were taken from The Norwegian Association of Local and Regional Authorities' (KS) Strategy for Good Local Democracy. Several international democratic assessment systems were also consulted. This project focuses on the following four dimensions of democratic governance: Reliable governance: The municipality is characterized by equal treatment and transparent decision-making; accountable governance: The municipality pursues transparent policies and informs the inhabitants to ensure citizen control over councillors; citizen-oriented governance: The municipality stimulates citizen interest in local politics through public consultations and channels for debate and participation; and effective governance: Relations between the council and the administration are well defined and the municipality delivers satisfactory results.

The next step in developing the measurement methods was to find indicators for each dimension. The chosen approach was surveys to inhabitants and councillors. Most questions included in the surveys were adapted from existing Norwegian and international research. Some questions were posed to both inhabitants and councillors to facilitate comparison between the two groups' perceptions of the quality of democratic governance.

The indicators reveal significant variations between the municipalities. All the municipalities taking part in the surveys face democratic challenges in one way or another, and some are more challenged than others. As for patterns among the measured dimensions, councillors paint the most positive picture of their municipalities on responsible and effective governance. Satisfaction with citizen-oriented governance is also quite high. Reliability, on the other hand, is perceived as rather low. Inhabitants paint the same broad picture, with one exception: they perceive governance as less citizen-oriented than councillors do.

There are hence significant similarities and some differences between councillors' and inhabitants' perceptions of which dimensions of democratic governance that work well and poorly. A closer look at individual indicators reveal a further finding: inhabitants are on average more critical on democratic governance than councillors are. For example, both groups agree that "Having good connections in the municipality make it easier to pursue one's interests", but this perception is stronger among inhabitants than among councillors.

Innledning: Forståelse av oppdraget

Oppgaven for dette prosjektet er å utvikle analyse- og diagnoseverktøy som kan være grunnlag for vurderinger av kvaliteten på lokaldemokratiet i Norge. Det vil i praksis si å vurdere egenskaper ved styringssystemene i kommunene og derunder forholdet til innbyggerne. Oppgaven krever for det første en klargjøring av hvilke målestokker eller standarder som skal benyttes for slike vurderinger. Hva er nærmere bestemt idealene for demokratisk styre som skal legges til grunn? Hvilke standarder for god kommunal styring skal benyttes? For det andre krever oppgaven utvikling av målemetoder – indikatorer – som kan gi grunnlag for å bedømme i hvilken utstrekning kommunene faktisk realiserer eller nærmer seg slike idealer og standarder. I dette prosjektet er oppgaven avgrenset til å finne målestokker og –metoder angående samfunnsborgernes og de folkevalgte erfaringer med og oppfatninger om det lokale demokratiet. En sentral rettesnor for oppgaven er *Lokaldemokrati-plattformen*, utviklet av KS. Plattformen framhever følgende hovedmomenter som kjennetegn ved godt demokrati:

- *Innbyggjarane har tillit til lokalpolitikarane.Tillit blir utvikla ved at innbyggjarane kjenner seg godt representerte*
- *Dei folkevalde set dagsorden, styrer ressursbruken og er ombod for innbyggjarane*
- *Ein leverer det ein lovar. Demokrati er meir enn ein framgangsmåte. Derfor må dei folkevalde sørgje for gode resultat.*

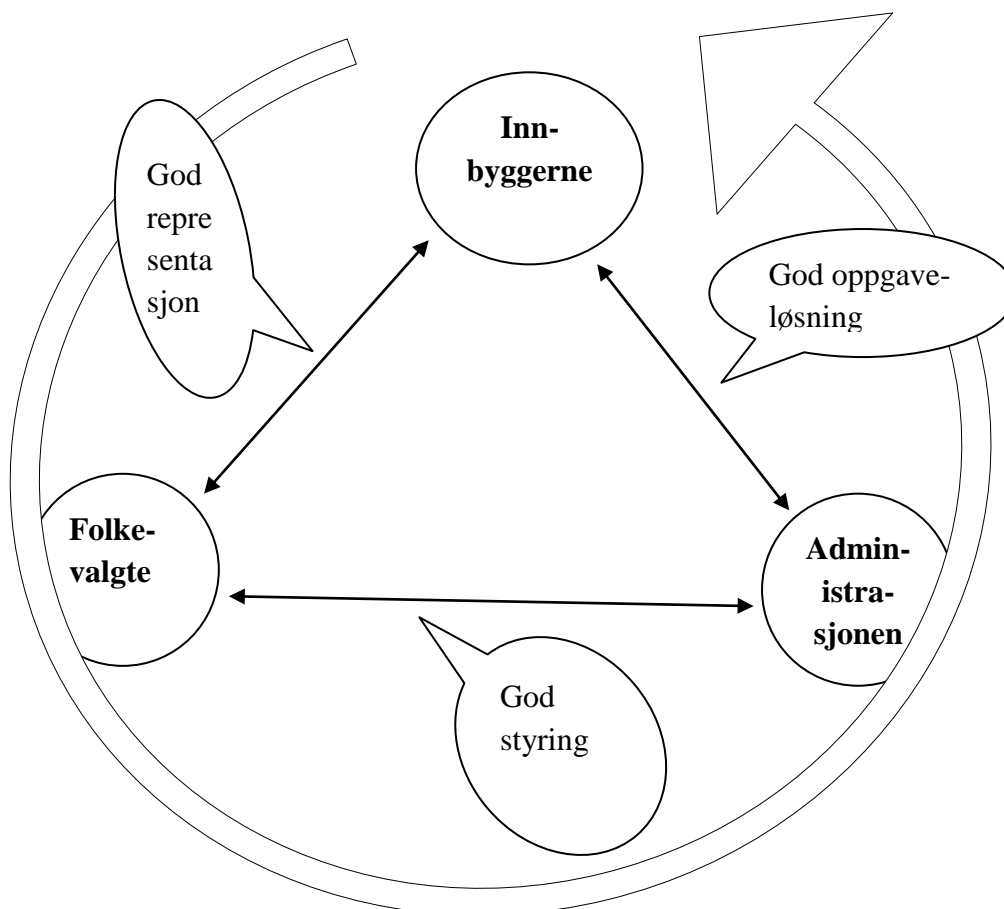
Sentral elementer i denne plattformen finnes også igjen i dokumenter fra Europarådet angående *Good local and regional governance – the European challenge* fra oktober 2007, samt oppfølgingsdokumenter. I avsnittene nedenfor knytter vi vår løsning av prosjektoppgavene også an til tradisjoner i normativ demokratiteori og empirisk demokratiforskning.

Utgangspunktet – det lokaldemokratiske kretsløpet

Utgangspunktet for oppgaven i prosjektet er norske kommuner organisert som representative styresett. I dette styresettet velges representantene – kommunestyret – av folket.

Representantene treffer beslutninger etter beste skjønn angående felles saker og innenfor gjeldende rett og den kompetanse som er tillagt kommunestyret. Kommunestyrets beslutninger er rettesnor for administrasjonens arbeid med å løse oppgaver for det lokale fellesskapet. Kommunestyret ansvarliggjøres gjennom valg, dvs. at i den grad folket er tilfreds med kommunestyrets beslutninger og administrasjonens oppfølging, så gjenvelges representantene. I den grad folket er utilfreds med beslutninger og resultater, skiftes representantene ut. Denne framstillingen kalles gjerne for *det demokratiske kretsløpet* og er illustrert i figur 1.

Figur 1: Det demokratiske kretsløpet: Fra representasjon til oppgaveløsning

Hvilke betingelser må være oppfylt for at dette kretsløpet skal kalles et *levende lokaldemokrati*? En sentral utfordring for lokaldemokratiet i Norge er at de grunnleggende sammenhengene i det lokaldemokratiske kretsløpet synes å være svekket. I en kommentar basert på lokaldemokratiundersøkelsen 2003 formulerer Tor Bjørklund (2005:19) det slik:

Borgerplikten knyttet til nødvendigheten av å stemme, synes å være på retur. Det er påfallende at denne pliktfølelsen er mest omfattende blant de eldste. ... I den offentlige debatt knyttes denne utviklingen ikke sjelden til krav som oppfattes som en parallell strømning. Det siktes til ulike markedsreformer, privatisering og troen på markedet som problemløser. ... Kommunens tjenestetilbud skal ikke formes av de folkevalgte, men av dem som etterspør tjenestene.

Det er nærliggende å tro at innbyggere med slike holdninger vil vurdere kommunene først og fremst ut fra evnen til å levere tjenester, og i mindre grad ut fra åpenhet og evne til å involvere borgerne i lokale beslutningsprosesser. *Hvem* som leverer tjenesten kan da også tenkes å være av mindre interesse. Kommunesektoren selv framhever ofte at *statens detaljstyring* er med på å svekke båndene mellom velgere og valgte lokalt. Uten å bagatellisere disse spørsmålene peker likevel utredningene fra Lokaldemokratikommisjonen (NOU 2005:6; NOU 2006:7) på at det er mange grep som kommunene selv kan gjøre for å møte lokaldemokratiets utfordringer. Hvor de sentrale utfordringene ligger, kan avdekkes ved hjelp av det analyseverktøyet som presenteres senere i denne rapporten.

Nærmere om valg av målestokker for levende lokaldemokrati

I en klassisk formulering defineres demokrati som ”styring av, ved og for folket”. En nærmere analyse av denne tilsynelatende enkle formuleringen viser at den innebærer mange og kompliserte relasjoner mellom styrende og styrte for at idealene skal kunne realiseres. Det har etter hvert utkrySTALLISERT seg forskjellige tradisjoner i utlegninger av demokrati-idealene (se Rose 2005 for en drøfting av demokratitradisjoner i lokaldemokratisk perspektiv).

Disse tradisjonene vektlegger forskjellige sider ved relasjonene mellom styrende og styrte eller folket, som jo ”de styrte” til syvende og sist utgjør. Det *direkte* demokratiet kan sies å utgjøre den opprinnelige og grunnleggende formen for demokrati. Her er relasjonen enkel – styrende og styrte er identiske, og styringen skjer gjennom folkeforsamlinger der alle borgere deltar eller kan delta om de ønsker, slik vi kjenner det fra antikkens Athen. Enkelte vil hevde at dette er et gyldig ideal også for dagens demokrati, eller i alle fall at det bør være visse innslag av direkte demokrati. Sveits er et eksempel på et land som i stor utstrekning

praktiserer direkte demokrati gjennom bindende folkeavstemninger og lokale folkeforsamlinger med stor beslutningsmyndighet (Lindner 1994; Kaufmann m.fl. 2007).

Direkte demokrati har imidlertid sine begrensninger, ikke minst knyttet til praktiske problemer som oppstår i forbindelse med økende størrelser på de aktuelle politisk-administrative enheter. I moderne samfunn er demokratiet i hovedsak av *representativ* art, både nasjonalt og lokalt (Narud og Valen 2007). Et sentralt ledd i relasjonen mellom styrende og folket er da de regelmessige valgene, som gir borgerne anledning til å kontrollere de styrende gjennom utskiftning eller gjenvalg. Kvaliteten på valgene og prosessene omkring blir da en sentral målestokk for kvaliteten på demokratiet. Av denne sentrale relasjonen avledes videre målestokker som fri meningsdannelse/fri presse, fri tilgang på informasjon om politiske saker, rettferdig konkurranse mellom politiske partier, osv. Denne demokratiformen omtales også gjerne som konkurransedemokrati, noe som understreker at det er konkurransen mellom konkurrerende eliter, oftest organisert gjennom politiske partier, som er grunnlaget for folkets kontroll med de styrende.

Andre framhever fri opinionsdannelse og fri debatt som sentrale elementer i et demokrati. Det er gjennom debatt at standpunkter formes og vedtaksforslag prøves. Gjennom den åpne debatten i pressen og andre medier gis den styrende eliten anledning til å presentere og forsvare saker og standpunkter samtidig som borgerne kan danne seg et inntrykk av kvaliteten i det saklige grunnlaget for standpunktene og fremme alternative synspunkter som igjen må forsvares. I lengden, hevder forkjemperne for det *diskursive* demokratiet, vil de beste argumentene vinne fram, i alle fall hvis debatten er fri og åpen (Habermas 1981, Eriksen 1995).

Felles for disse tradisjonene er at de i tillegg til rettferdige valg understreker betydningen av informerte og engasjerte borgere og grunnlaget for en åpen og levende samfunnsdebatt. Dette er målestokker som i særlig grad er aktuelle som standarder for *kommunene* som arenaer for levende lokaldemokrati. Kommunene har sin begrunnelse og legitimitet bl a som kanaler for borgernær forvaltning og skoler i demokrati (Mill 1946). Gjennom kommunene kan demokratiet gjøres nært og levende for den enkelte samfunnsborger. *Borgernærhet* er derfor en sentral målestokk i det analyseskjemaet som foreslås.

Nyere demokratiteori har også pekt på betydningen av demokratiets *styringsevne* som grunnlag for demokratisk kvalitet. Styrings- og problemløsningsevne omtales gjerne som

systemkapasitet (Dahl og Tufte 1973). Det antas at i lengden vil samfunnsborgerne bare verdsette demokratiet dersom det faktisk har evne til å løse problemer og samfunnsoppgaver. Dette synspunktet har to sider. Den ene dreier seg om hvor store og viktige oppgaver det politiske systemet er tildelt. Store oppgaver betyr at mer står på spill. Jo viktigere oppgaver, jo større betydning har politikken for samfunnsborgerne, og jo større incentiver vil innbyggerne ha til å delta i lokalpolitikken. Den andre siden dreier seg om dyktighet til å løse oppgaver og levere de goder som er lovet, eller som samfunnsborgerne forventer seg. Hvor langt et slikt perspektiv skal trekkes inn i vurderingen av demokratiske kvaliteter, kan diskuteres. Noen hevder at evne til å styre fordelingen av samfunnsgodene må telle med i en samlet vurdering av demokrati-kvaliteter (bl a Ringen 2008). I en analyse fra år 2000 konkluderte Pettersen og Rose at ”Tilfredshet med de kommunale tjenester er en hovedkilde til positivt omdømme av det lokale selvstyret” (Pettersen og Rose 2000: 40).

Systemkapasitet omfatter også evne til å løse konflikter på en konstruktiv måte. I mange kriteriesett for demokrati og *good governance* omtales ikke konflikt og konfliktløsning eksplisitt. Men politikk innbærer nesten per definisjon uenighet og strid, konkurrerende problemoppfatninger og alternative løsninger. Ofte står samfunnsgrupper mot hverandre i synet på den politiske dagsorden og valget av løsninger. Demokratiet er bl.a. en oppskrift på håndtering av slike konflikter. Derfor bør konstruktiv konfliktløsningsevne være med blant målestokkene i demokravurderinger, slik som respekt for spilleregler og god rolleforståelse. Det påvises i en nylig framlagt analyse av målestokker som har vært mye brukt i demokrav-evalueringer i senere år, at målestokkene faller i to hovedgrupper, hvorav muligheter for konkurranse opposisjon (contestation) er den ene mens den andre gjelder muligheter for deltakelse (jf. Coppedge m.fl. 2008).

Spørsmålene om den lokale styringsevnen retter søkelyset mot de folkevalgte og de lokale beslutningsprosessene. Styringsevnen avhenger ikke bare av evne til å treffe gode beslutninger men også av å få disse iverksatt gjennom et velfungerende administrativt apparat. I dette prosjektet har det ikke vært hensikten å gå dypt inn i administrasjonen, men det er utviklet spørsmål omkring de folkevalgtes samspill med og kontroll av administrasjonen. I den demokratiske styringskjeden som utgår fra folket, er de folkevalgte et viktig mellomledd som skal påse at administrasjonen prioriterer de sakene og leverer de tjenestene som de folkevalgte har vedtatt på vegne av folket (sikre allokeringseffektivitet).

Dessuten har idealer som åpenhet, redelighet og pålitelighet i senere år i stigende grad blitt framhevet som grunnleggende for borgernes tillit til et politisk system. Det er vokst fram en hel internasjonal bevegelse – *Transparency International* – med et slikt fokus (<http://www.transparency.org/>). Dette er et fokus som finnes igjen både i empirisk demokrati-forskning og i praktisk forvaltningsutvikling angående ”good governance”. Åpenhet (transparens) gjelder borgernes muligheter til å skaffe seg innsyn i og forstå offentlige beslutningsprosesser. Redelighet har særlig blitt knyttet til forventinger om ukorruperte beslutningsprosesser og folkevalgte men omfatter mer generelt de folkevalgtes viljen til å følge lov og rett og overholde vedtatte spilleregler. Dette er målestokker som særlig har blitt vektlagt av internasjonale organisasjoner som i senere år har knyttet økonomisk bistand til mottakerlandenes innsats for å fremme godt styresett, slik som Verdensbanken, WTO og UNDP. Åpenhet og redelighet antas å skape grunnlag for *pålitelighet* i offentlig styring, dvs. at borgerne har grunn til å regne med at det er samsvar mellom utfallet av representative valg, den faktiske politiske dagsorden, linjene i beslutningsprosessene og de resultater som leveres (Rothstein og Teorell 2008).

Fra teori til praksis

Når det gjelder å finne fram til *praktisk anvendbare standarder* for demokrati-kvaliteter, har vi søkt støtte i en omfattende internasjonal evalueringsforskning angående demokratiutvikling så vel som i praksis-nære kriteriesett som anvendes av nasjonale og internasjonale kommune-organisasjoner. Grunnprinsippene i de forskjellige vurderingssystemene har mange fellesnevnerer men skiller seg ofte ad på indikatornivå. Et eksempel på et analyseskjema for teoristyrte evalueringsforskning finnes i boks 1 på neste side. Dette skjemaet er lagt til grunn for det store IDEA-prosjektet som søker å vurdere demokratiutviklingen i et stort antall land på forskjellige stadier av politisk utvikling. De sentrale kategoriene i skjemaet er deltakelse, (folkevalgt) kontroll, representasjon, ansvarlighet, transparens, lydhørhet og solidaritet (på tvers av landegrenser). Vi finner at de fleste av disse kategoriene kan være relevante for norske kommuner, men samtidig er det nokså typisk for den internasjonale forskningen at de konkrete indikatorene er knyttet til forhold som er mer relevante i sammenlikninger av land på forskjellige politiske utviklingsnivåer enn for sammenlikninger av kommuner innenfor et land eller mellom land på noenlunde samme nivå. Vi finner også at kategoriene er til dels overlappende (for eksempel kategoriene deltakelse og lydhørhet).

Boks 1: IDEA-prosjektets hovedkomponenter for demokrati-evaluering

DEMOCRATIC NORMS AND INSTITUTIONS		
Mediating values	Requirements	Institutional means of realization
Participation	Rights to participate Capacities/resources to participate Agencies for participation Participatory culture	Civil and political rights system Economic and social rights Elections, parties, NGOs Education for citizenship
Authorization	Validation of constitution Choice of office-holders/progs Control of elected over non-elected executive personnel	Referenda Free and fair elections Systems of subordination to elected officials
Representation	Legislature representative of main currents of popular opinion All public institutions representative of social composition of electorate	Electoral and party system Affirmative action policies
Accountability	Clear lines of accountability, legal, financial, political, to ensure effective and honest performance; civil service and judicial integrity	Rule of law, separation of powers Independent auditing process Legally enforceable standards Strong parliamentary scrutiny standards
Transparency	Government open to legislative and public scrutiny	Freedom of information legislation Independent media
Responsiveness	Accessibility of government to electors and different sections of public opinion in policy formation, implementation and service delivery	Systematic and open procedures of public consultation Effective legal redress Ombudsman system Local government close to people
Solidarity	Support for democratic governments and popular democratic struggles abroad	International human rights law UN and other agencies International NGOs

Source: D. Beetham, S. Bracking, I. Kearton and S. Weir, International IDEA Handbook on Democracy Assessment (The Hague: Kluwer Law International, 2002), p.14.

Europarådets prinsipper for “Good Democratic Governance” (se boks 2) er et eksempel på et praksisnært utgangspunkt for demokatievaluering. De tolv prinsippene er i høyeste grad relevante for en vurdering av norske kommuner, men kan synes noe omfattende og til dels overlappende (f.eks. (a) effektivitet, innovasjon, bærekraft, (b) effektivitet, kompetanse, sunn finansforvaltning eller (c) transparens, lov & rett, etisk atferd). Ikke minst krever bruken av de konkrete indikatorene en nokså omfattende datainnsamling.

Boks 2: Principles of Good Democratic Governance, Europarådet

The Principles of Good Democratic Governance at local level are:

- 1) **Fair Conduct of Elections, Representation and Participation**, to ensure real possibilities for all citizens to have their say in local public affairs;
- 2) **Responsiveness**, to ensure that the local authority meets the legitimate expectations and needs of citizens;
- 3) **Efficiency and Effectiveness**, to ensure that objectives are met while making the best use of resources;
- 4) **Openness and Transparency**, to ensure public access to information and facilitate understanding of how local public affairs are conducted;
- 5) **Rule of Law**, to ensure fairness, impartiality and predictability;
- 6) **Ethical Conduct**, to ensure that the public interest is put before private ones;
- 7) **Competence and Capacity**, to ensure that local representatives and officials are well able to carry out their duties;
- 8) **Innovation and Openness to Change**, to ensure that benefit is derived from new solutions and good practices;
- 9) **Sustainability and Long-term Orientation**, to take the interests of future generations into account;
- 10) **Sound Financial Management**, to ensure prudent and productive use of public funds;
- 11) **Human rights, Cultural Diversity and Social Cohesion**, to ensure that all citizens are protected and respected and that no one is either discriminated against or excluded;
- 12) **Accountability**, to ensure that local representatives and officials take responsibility and are held responsible for their actions.

Good local and regional governance – the European challenge, Europarådet 2007.

I demokratiplattformen utviklet av KS er det, som nevnt over, tre bærende prinsipper: Tillit, folkevalgt styring og evne til å levere resultat. Disse prinsippene er igjen utdypet i 22 detaljerte kjennetegn ved godt lokaldemokrati (se boks 3). Prinsippene og kjennetegnene er i god samklang med kriteriene lansert av Europarådet.

Boks 3: Tema i Lokaldemokratiplatforma, KS*

<i>Eit godt lokaldemokrati har ein når.....</i>
- <i>A: Innbyggjarane har tillit til lokalpolitikarane</i>
1 Høg valdeltaking
2 Informativ valkamp
3 Informasjon om politikk, tenester m m
4 Rettstryggleik
5 Kanalar for kontakt med politikarane
6 Deltakingskanalar elles
7 Open offentleg debatt
8 Aktive lag, foreiningar
9 Mindretalsrettar
10 Aktive lokale partilag
11 Rekruttering til parti
- <i>B: Dei folkevalde set dagsorden, styrer ressursbruken og er ombod for innbyggjarane</i>
12 Avklara roller i/mellom politikk og adm
13 Godt samarbeid i kommunestyret
13 Balansert kjønnsrepresentasjon
15 Vilkår for rolla som folkevald
16 Etisk standard/korrupsjonstema
17 Aktiv eigarstyring
18 Forholdet mellom kommunestyret og utanom-kommunale organ (t d inter-kommunale)
- <i>C: Ein leverer det ein lovar</i>
19 Leverer resultat i tråd med lovnader
20 Gode tenester
21 God samfunnsutvikling
22 Tilsyn og kontroll med eiga verksemd

*I tabell 1 nedenfor vises det hvordan de foreslåtte målestokkene og indikatorene dekker sentrale tema i demokratiplattformen.

En fullstendig kartlegging i samsvar med standardene og indikatorene presentert ovenfor, ville kreve en datadekning langt ut over det som er hensikten med dette prosjektet. Hensikten er, som nevnt, begrenset til å utvikle indikatorer utover informasjon som er tilgjengelig via offentlige kilder (f.eks. offentlig valgstatistikk, informasjon fra partilagene, osv.) for kartlegging av innbyggernes og folkevalgtes erfaringer med og oppfatninger av demokratipraksis i egen kommune.

De forskjellige demokrati-idealene som framgår av illustrasjonene ovenfor, kan sammenfattes i fire standarder for demokrati-kvalitet, som vi mener er tjenelige for dette prosjektets formål: *Pålitelig styre*, *ansvarlig styre*, *borgernært styre* og *effektivt styre*.

- **Pålitelig styre:** Preges av likebehandling og politisk redelighet
- **Ansvarlig styre:** Fremmer oversiktlig politikk og informerte borgere som grunnlag for borgernes kontroll med de folkevalgte
- **Borgernært styre:** Stimulerer borgernes interesse for og engasjement i lokalpolitikken gjennom høringskanaler og debatt- og deltakelsesmuligheter
- **Effektivt styre:** God styring, leverer resultater.

I neste avsnitt viser vi hvilke indikatorer som er valgt for å belyse disse standardene.

Målemetoder – indikatorer

Prosjektet søker å avdekke hvordan sentrale demokratiske standarder angående lokalpolitikken virkemåte avspeiles i innbyggernes og de folkevalgtes erfaringer fra det lokale demokratiske kretsløpet i deres egen kommune. Hvor langt i retning av å realisere slike standarder har kommunen kommet? Framgangsmåten for å framskaffe materiale som kan belyse spørsmålet, er spørreundersøkelser rettet mot innbyggerne og de folkevalgte. Når det gjelder innbyggerne, er det gjennomført representative utvalgsundersøkelser i seks kommuner. Når det gjelder de folkevalgte, har alle kommunestyremedlemmer i fire av de seks kommunene svart på et spørreskjema. Fullstendige spørreskjemaer finnes i vedlegg B.

Spørsmålene som er tatt med i de to undersøkelsene, er i de fleste tilfeller hentet fra tidligere nasjonale og internasjonale undersøkelser om demokratispørsmål¹. Dette gir muligheter for å se resultatene i lys av svarmønstre i tidligere studier. I tabell 1 knyttes disse indikatorene sammen med demokrati-målestokkene eller –standardene nevnt i forrige avsnitt. Indikatorene er samlet i grupper som peker ut de mest sentrale dimensjonene ved de fire demokratistandardene. Disse dimensjonene kan være noe forskjellige for hhv. spørsmålene til innbyggere og folkevalgte da vi har lagt vekt på å dekke tema omkring beslutningsprosesser og styring som er særskilte for de folkevalgtes roller. En del spørsmål er imidlertid stilt i likelydende form til begge grupper og gir grunnlag for å analysere om det er sammenfall eller sprik mellom de to gruppenes erfaringer med lokaldemokratiet.

Når resultatene fra undersøkelsene leses, kan tabell 1 benyttes som en veiviser i hvordan detaljresultater kan knyttes til overordnede demokratistandarder og som en hjelp i kommunenes prioritering av innsatsområder i den videre demokratibyggningen. Spørsmålene som er stilt, er for det meste ganske selvforklarende og gir i mange tilfeller konkrete anvisninger for demokratiutviklingen.

¹Spørsmål til innbyggerne er hentet fra : Lokaldemokratiundersøkelsene 1995 - 2007; Brukere, betalere, borgere-undersøkelsene 1993 og 1996; Størelse og lokaldemokrati-undersøkelsen 2001; Den krevende borger-undersøkelsen 2008; World Values Surveys og SOM-undersøkelsene (Göteborgs universitet). Spørsmål til folkevalgte: Pilotkommuneforsøkene 1995, Kommunekompasset 1997-2002

Tabell 1: Veiviser: Demokratistandarder og -indikatorer *

Hvordan standardene speiles i innbyggernes oppfatninger, erfaringer	<i>Demokrati-standarder</i>	Hvordan standardene speiles i folkevalgtes oppfatninger, erfaringer
<p>Likebehandling ..Her i kommunen er det sær-interesser som får gjennomslag, ikke innbyggernes felles-interesser. (15) ..De som har gode personlige forbindelser i kommunen, får lettere ivaretatt sine interesser. (16)</p> <p>De folkevalgtes integritet ..De folkevalgte her i kommunen setter (alltid) til side sine personlige interesser når de treffer politiske beslutninger. (20) ..Her i kommunen misbruker ikke de folkevalgte sin makt til personlig fordel. (21)</p> <p>De folkevalgtes dyktighet og troverdighet ..De fleste folkevalgte her i kommunen er dyktige folk som (vanligvis) vet hva de gjør. (22) ..Som regel kan en stole på løftene fra politikerne her i kommunen. (23)</p>	<p>Pålitelig styre</p> <p><i>Rimelig representasjon av samfunnsinteresser og –segment (bl.a. på bakgrunn av frie og rettferdige valg)</i></p> <p><i>Respekt for lov og rett & spilleregler blant beslutningstakere og i befolkningen</i></p> <p><i>Ukorrupte institusjoner</i></p> <p>Relaterte temaer i KS' Lokaldemokrati-plattform: 4, 5, 9, 16, 19 (jfr. boks 3)</p>	<p>Likebehandling ..Her i kommunen er det sær-interesser som får gjennomslag, ikke innbyggernes felles-interesser. (4a1) ...De som har gode personlige forbindelser i kommunen, får lettere ivaretatt sine interesser. (4b)</p> <p>Respekt Jeg opplever at velgerne har respekt for de folkevalgte. (3d)</p>

* Tall i parentes refererer til spørsmålenes plassering i spørreskjemaene for henholdsvis innbyggerne og de folkevalgte (jf. vedlegg B).

Hvordan standardene speiles i innbyggernes oppfatninger, erfaringer	<i>Demokrati-standarder</i>	Hvordan standardene speiles i folkevalgtes oppfatninger, erfaringer
<p>Politisk tydelighet ..Det spiller ingen rolle for kommunens politikk hvilke partier som sitter ved makten. (24)</p> <p>Kommunens informasjonsvirksomhet ..Kommunen gjør en god jobb med å informere innbyggerne om..... ... aktuelle saker som diskuteres i kommune-politikken. (7a) ... hvilke rettigheter man har i forhold til kommunen. (7b) ... hva man får igjen for skattepengene. (7c)</p> <p>Kommunens åpenhet ..Her i kommunen er det vanskelig for innbyggerne å få innsyn i grunnlaget for viktige politiske beslutninger. (25)</p> <p>Kunnskap & kompetanse ..Jeg føler meg godt informert om hva som skjer i lokalpolitikken. (9) ..Stort sett vet jeg nok om forholdene her i kommunen..... ... til å bruke min stemmeseddel på en fornuftig måte i kommunevalget. (10a) ... til å benytte det kommunale tjenestetilbudet. (10b) ... til å vurdere om kommunestyret foretar fornuftige beslutninger. (10c)</p>	<p>Ansvarlig styre</p> <p><i>Åpenhet;</i> <i>rapportering til borgerne slik at de kan danne seg meninger om politiske spørsmål og resultater</i></p> <p><i>Tydelig politikk;</i></p> <p><i>Åpne beslutningsprosesser</i></p> <p>Relaterte temaer i KS Lokaldemokrati-plattform: 2, 3, 4, 5, 7, 12, 13, 15</p>	<p>Politisk tydelighet ..Det spiller liten rolle for kommunens politikk hvilke partier som sitter ved makten. (1g) ..Det er klare partipolitiske skillelinjer i kommunepolitikken. (1a) ..Jeg synes det er for lite anledning til å markere eget parti. (1h) ..I vår kommune går den viktigste skillelinjen mellom..... (1k)partiene, distriktene, persongrupper, aldersgrupper.</p> <p>Ansvarsfordeling ..De viktige beslutningene her i kommunen fattes i andre politiske organer enn kommunestyret. (1d) ..Kommunepolitikken er veldig sektororientert. (1f)</p> <p>Kommunens informasjonsvirksomhet ..Kommunen gjør en god jobb med å informere innbyggerne om..... ... aktuelle saker som diskuteres i kommunepolitikken. (4c1) ... hvilke rettigheter man har i forhold til kommunen. (4c2) ... hva man får igjen for skattepengene. (4c3)</p> <p>Rolleklarhet ..Jeg føler at jeg får gjort nytte for meg som folkevalgt. (1e) ..Jeg syntes min rolle som folkevalgt er klar. (1c) ..Alt i alt trives jeg godt med arbeidet som folkevalgt. (1j) ..Statens detaljstyring av kommunen uthuller rollen som folkevalgt. (1i)</p>

Hvordan standardene speiles i innbyggernes oppfatninger, erfaringer	<i>Demokrati-standarder</i>	Hvordan standardene speiles i folkevalgtes oppfatninger, erfaringer
<p>Interesse ..Jeg er svært interessert i lokalpolitikken her i kommunen. (4) ..Jeg diskuterer lokalpolitikk (lokalpolitiske spørsmål) med andre nesten daglig. (5)</p> <p>Engasjementsvilje ..Jeg kunne godt tenke meg å ta på meg et kommunalt verv hvis jeg ble spurt. (12) ..Jeg kunne godt tenke meg å engasjere meg i frivillighetsarbeid for et godt formål i kommunen. (13)</p> <p>Involvering ..Her i kommunen....(8) ... er politikerne flinke til å begrunne sine beslutninger overfor innbyggerne. (8a) ... er det gode rutiner for å ta i mot innbyggernes forslag om forbedringer i kommunal virksomhet. (8b) ... blir klager på tjenester behandlet på en saklig måte. (8c) ... involverer kommunen innbyggerne i forsøk på å finne løsninger på lokale problemer. (8d) ... har kommunen lagt opp til et godt samarbeid med frivillige lag og foreninger. (8e)</p> <p>Politikernes lydhørhet Her i kommunen tar de folkevalgte hensyn til innbyggernes synspunkter. (17) ..De folkevalgte vi velger, mister fort kontakten med alminnelige folk.(18) ..Partiene i min kommune er bare interessert i folks stemmer, ikke i våre meninger. (19)</p> <p>Hvor tilfreds m. egen innflytelse ..over kommunale beslutninger(11) ..over nærmiljøet (14)</p>	<p>Borgernært styre</p> <p><i>Inndra borgerne i beslutninger;</i></p> <p><i>Kanaler for medvirkning og debatt;</i></p> <p><i>Skape engasjement</i></p> <p>Relaterte temaer i KS Lokal-demokrati-plattform:</p> <p>5, 6, 7, 8</p>	<p>Interesse ..Det er stor interesse for kommunepolitikken blant innbyggerne. (3c)</p> <p>..Folk flest er seg meget bevisst hvilke rettigheter de har overfor kommunen .(3e)</p> <p>..Medienes dekning av de folkevalgtes arbeid er for ensidig negativ. (3b)</p> <p>Kontakt ..I mitt arbeid som folkevalgt er jeg ukentlig i kontakt med (3a)</p> <p>.....</p> <ul style="list-style-type: none"> - enkeltinnbyggere - foreninger og lag - næringsliv - media <p>Involvering Her i kommunen.... ... er det gode rutiner for å ta i mot innbyggernes forslag om forbedringer i kommunal virksomhet. (4a2) ... blir klager på tjenester behandlet på en saklig måte. (4a3) ... involverer kommunen innbyggerne i forsøk på å finne løsninger på lokale problemer. (4a4) ..Her i kommunen.... tar de folkevalgte hensyn til innbyggernes synspunkter (4a5)</p>

Hvordan standardene speiles i innbyggernes oppfatninger, erfaringer	<i>Demokrati-standarder</i>	Hvordan standardene speiles i folkevalgtes oppfatninger, erfaringer
<p>Resultater ..Her i kommunen... er politikerne flinke til å styre utviklingen av lokalsamfunnet. (8f)</p> <p>..I det store og hele er jeg godt fornøyd med kommunens tjenestetilbud. (2)</p> <p>..Jeg er godt fornøyd med måten lokaldemokratiet fungerer på her i kommunen. (6)</p>	<p><i>Effektivt styre</i></p> <p><i>Beslutningsevne</i></p> <p><i>Levere tjenester i samsvar med lokale behov</i></p> <p><i>Styring med utviklingen av lokalsamfunnet</i></p> <p>Relaterte temaer i KS Lokaldemokrati-plattform:</p> <p>12, 19, 20, 21</p>	<p>Samspill/kontroll med administrasjonen</p> <p>2 a) Administrasjonen er flink til å fange opp politiske signaler fra de folkevalgte.</p> <p>b) Det er lett å skaffe seg innsyn i virksomheten nedover i administrasjonen i kommunen.</p> <p>c) Administrasjonen er for passiv, de sitter for mye og venter på politiske initiativ.</p> <p>d) Det er klare ansvarslinjer i forholdet mellom politikk og administrasjon.</p> <p>e) De folkevalgte styring med administrasjonens iverksetting av vedtak fungerer tilfredsstillende.</p> <p>f) Administrasjonen prøver for ofte å dytte sine egne meninger på de folkevalgte.</p> <p>g) Sektorene og institusjonene gjør hva de vil, uavhengig av hva de folkevalgte vedtar.</p> <p>Kommunal organisering</p> <p>2h) Opprettelse av kommunale selskaper har gjort det lettere for oss folkevalgte å styre virksomheten i kommunen.</p> <p>Politisk effektivitet</p> <p>..Arbeidet i kommunens politiske organer går for tregt. (1b)</p> <p>Resultater</p> <p>..Jeg er i det store og hele godt fornøyd med kommunens tjenestetilbud til innbyggerne. (4e)</p> <p>..Jeg er godt fornøyd med måten lokaldemokratiet fungerer på her i kommunen. (4d)</p>

Utvalg av kommuner og metoder for datainnsamling

I prosjektet er det gjennomført en spørreundersøkelse blant innbyggerne i seks kommuner (Gjesdal, Sørum, Harstad, Kristiansand, Åmot, og Nærøy), og en spørreskjemaundersøkelse blant folkevalgte i fire kommuner (Gjesdal, Sørum, Harstad og Kristiansand).

De fire kommunene for fullskalaundersøkelsene er dermed Gjesdal, Sørum, Harstad og Kristiansand. Disse kommunene representerer to typer lokale kontekster: Mellomstore bykommuner og ”halvstore” landkommuner preget av variert næringsliv med innslag av jordbruk, industri og service-næringer. De ligger dessuten i forskjellige landsdeler. Kommunene er valgt slik at de skal representere ”tvillingpar” for å gi sjekk på om lokal kontekst har sterk føring på svarmønstrene, og om denne føringen er konsistent innenfor samme kommunetype. I tillegg er det valgt ut to små distriktskommuner der det kun gjennomføres innbyggerintervjuer (Nærøy/Nord-Trøndelag og Åmot/ Hedmark). Hver av kommunene ble kontaktet av KS og inngikk avtale om å være testkommune.

Følgende er noen hovedtrekk ved de fire kommunene der det er foretatt datainnsamling blant de folkevalgte.

Gjesdal

Gjesdal er en landkommune ca. 30 minutters kjøring øst for Stavanger. Kommunen har tett på 10 000 innbyggere og har i løpet av den siste tiårsperioden hatt en gjennomsnittlig vekst i befolkningen pr. år på i overkant av 2 %. Befolkningssammensetningen i Gjesdal er spesiell i og med at kommunen har en av de yngste befolkningene i landet med stor tilflytting av barnefamilier.

Gjesdal kommune er organisert slik at det rundt rådmannen er bygd opp et internt servicesenter bestående av en administrasjons-, økonomi-, og personalavdeling. Dernest er selve tjenesteproduksjonen organisert i fem tjenestoområder med underliggende resultatenheter.

Politisk ble det en endring ved valget i 2007. Kommunen styres nå av en ordfører fra Kristelig Folkeparti med støtte fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre utgjør opposisjonen.

Økonomisk har Gjesdal kommune over langt tid vært kjennetegnet av stramme budsjetter. Kommunen har gått i balanse med et lite positivt netto driftsresultat.

Næringsmessig har tekstilindustri historisk sett vært den dominerende i kommunen. Dette henger naturlig sammen med at sauehold har tradisjoner langt tilbake i historien. 9,6 % av de yrkesaktive som arbeider i kommunen, er sysselsatt i jordbruk. I dag har mer tradisjonell industri, service og handel i stor grad erstattet tekstilindustrien. En stor del av kommunens innbyggere pendler ut av kommunen til sitt daglige arbeid.

Sørum

Sørum kommune har i overkant av 14 000 innbyggere. Kommunen har de siste årene vært kjennetegnet av en jevn vekst i befolkningen. Kommunen er en landkommune med Sørumsand som sentrum. Sørumsand kan nåes på 30 minutter med tog fra Oslo S.

Organisatorisk er det rundt rådmannen utviklet et servicesenter bestående av en informasjons- og dokumentasjonsavdeling, regnskapsavdeling, personal- og organisasjonsavdeling, stabsavdeling og skattekontor. De ulike tjenesteproduserende enhetene er organisert under syv ulike seksjoner med hver sin seksjonsleder.

Sørum kommune har politisk vært ledet av en Arbeiderparti ordfører siden 1999. Ordføreren har i inneværende valgperiode støtte fra Senterpartiet, Kristelig Folkeparti og Sosialistisk Venstreparti.

Kommunen kjennetegnes av streng økonomisk styring og har vært i budsjettmessig balanse de siste årene. En har operert med et positivt netto driftsresultat, men kan allikevel ikke sies å ha en robust økonomi som åpner opp for store framtidige investeringer.

Næringslivsmessig har kommunen det siste tiåret vært kjennetegnet av konstant vekst. Næringslivets ønsker om etableringer har i perioder oversteget tilgangen på næringsarealer. Dette har ført til at bl. a. landbruksinteresser ved enkelte tilfeller har kommet under press. Nærheten til Gardermoen har preget utviklingen det siste tiåret.

Harstad

Harstad kommune har i overkant av 23 000 innbyggere. Innbyggertallet synes å ha stabilisert seg på dette nivået over de siste årene.

Harstad kommune er organisert etter et tonivåprinsipp, dvs. at det under rådmannen finnes 48 tjeneste- og støtteenheter. Kommunen benytter såkalt balansert målstyring som styringskonsept.

Politisk fant det sted et regimeskifte i Harstad kommune ved kommunevalget i 2007. Etter 10 år med ordfører fra Arbeiderpartiet fikk man gjennom direkte ordførervalg ordfører fra Høyre. Arbeiderpartiet er fortsatt kommunens største parti, men betydelig framgang for Fremskrittspartiet og Høyre kombinert med at disse to partiene kunne hente støtte fra Kristelig Folkeparti og Venstre gjorde at et borgerlig flertall oppstod. Varaordføreren er fra Fremskrittspartiet. Valgdeltakelsen steg ved siste kommunevalg fra 44,9 % i 2003 til 56,2 % i 2007.

Harstad kommunes økonomi er sterkt presset. Nettodriftsresultatet har de siste årene vært negativt og kommunen har i den forbindelse mottatt advarsler fra fylkesmannen.

Næringslivet i Harstad kommune har de siste årene hatt høy aktivitet, som følge av økte investeringer og aktivitet knyttet til petroleums aktivitet i Nord. Derimot har man over tid mistet en rekke arbeidsplasser knyttet til forsvaret og andre offentlige institusjoner.

Kristiansand

Kristiansand kommune har i overkant av 80 000 innbyggere og har over flere år hatt en betydelig tilvekst i befolkningen.

Organisatorisk er kommunen bygd opp etter et sektorprinsipp, dvs. at rundt rådmannen er det bygd opp en stab bestående av et direktørsjikt som ivaretar sentrale stabsfunksjoner. Utover dette har man etablert seks sektorer som ledes av direktører med stor grad av autonomi. Disse igjen inngår i en ledergruppe der rådmann sammen med stabsdirektører og sektordirektørene.

Politisk fant det sted et regimeskifte i kommunen ved kommunevalget 2007. Ordføreren kommer fra Høyre mens varaordføreren kommer fra Arbeiderpartiet. I utgangspunktet bygger denne konstellasjonen på støtte fra Kristelig Folkeparti og Venstre, men i tilknytning til budsjettbehandlingen for 2008 oppstod den situasjonen at bystyret vedtok et budsjettforslag som ble framforhandlet av opposisjonspartiene med støtte fra Kristelig Folkeparti.

Økonomisk sett har handlingsfriheten for kommunen gradvis blitt svekket de siste årene. Pr. i dag overstiger driftsutgiftene de faktiske inntektene. Dette har skapt en situasjon der man i dag bruker oppsparte midler til å saldere budsjettet. For 2007 hadde man et lite positivt netto driftsresultat. Det meste taler at dette for 2008 vil framstå som negativt.

Næringslivet i kommunen har de siste årene hatt en formidabel vekst. Mangel på arbeidskraft og næringsarealer har framstått som en av de største utfordringene.

Datainnsamlingen blant innbyggerne

Etter avtale med Opinion A/S ble spørreundersøkelse blant innbyggerne gjennomført via telefonintervjuing av et tilfeldig utvalg av befolkningen 18 år eller eldre. Antall intervju varierte etter kommunestørrelse (jf. tabell 2). Innsamlingsarbeidet foregikk senhøsten 2008. Ledelsen i kommunene var på forhånd orientert om når intervjuingen av innbyggerne ville foregå.

Tabell 2: Informasjon om datainnsamlingen

Kommune	Innbyggere	Intervju- innbyggere	Kommunestyre- representanter	Intervju- representanter
Kristiansand	78 900	400	53	51
Harstad	23 100	400	43	42
Sørumsund	14 200	300	31	32*
Gjesdal	9729	300	25	25
Nærøy	5 015	250		
Åmot	4 329	251		

*Tallet overstiger tallet på faste kommunestyremedlemmer da det ble åpnet for at kommunestyremedlemmer med forfall til det aktuelle møtet også kunne svare.

Datainnsamlingen blant de folkevalgte

Spørreskjemaundersøkelsen blant de folkevalgte ble gjort på den måten at det ble tatt kontakt med ordførerne i de fire kommunene med en forespørsel om å få lov til å gjennomføre spørreskjemaundersøkelsen i tilknytning til et kommunestyremøte. Samtlige kommuner sa seg villige til dette. I tilknytning til et kommunestyremøte ble det av en representant fra forsker-teamet gitt en kort orientering om prosjektet og selve spørreundersøkelsen. I forlengelsen av

denne orienteringen ble det gitt mulighet for å stille spørsmål. Dernest fikk de folkevalgte utdelt skjema som ble utfylt på stedet. Skjemaene ble samlet inn av tilstedeværende representant fra forskerteamet.

Resultater – hva sier funnene om demokrati i kommunene?

Et overordnet siktemål med prosjektet er å kunne karakterisere demokratiforholdene i enkeltkommuner. Det er da ønskelig med indikatorer som er *kontekst-sensitive*, dvs. som fanger opp spesifikke forhold som gjør seg gjeldende i enkeltkommuner, f.eks. særskilte trekk knyttet til det politiske livet i kommunen, spesielle styringsutfordringer eller særskilt innsats som kommunen gjør i demokratisammenheng. *Hovedfunnet i denne sammenhengen er at indikatorene skiller godt mellom kommuner.* Det finnes spesifikke forhold i de enkelte kommuner – særskilte demokratiprofiler for hhv. Gjesdal, Sørumsund, Harstad, Kristiansand, osv. Det betyr at disse kommunene ikke uten videre kan generalisere fra allmenne kommuneundersøkelser til egne forhold. De må gjøre egne undersøkelser for å fange opp lokale problemstillinger som er aktuelle og relevante for egen kommune. Dette vil trolig gjelde for de aller fleste kommuner – det som gjelder for et gjennomsnitt av kommune-Norge, gjelder ikke nødvendigvis i den enkelte kommune. Kommunene er varierte.

Mange erfaringer med og oppfatninger av lokalpolitikken og –forvaltningen kan videre være knyttet til trekk ved den enkelte respondent, slik som alder, utdanning, kjønn, inntekt, osv. Dette er kjent fra mange tidligere demokratistudier (se f.eks. Saglie og Bjørklund 2005). Koples demokrati-indikatorene sammen med bakgrunnsopplysninger om respondentene, kan analysene benyttes til å identifisere særskilte målgrupper som en eventuell demokratitvklende innsats bør rettes mot eller ta hensyn til, f.eks. yngre, eldre, aleneforsørgere, personer med lav utdanning, osv. I analyser av materiale fra forsøkskommunene framkommer det for eksempel at personer med lav utdanning er mer skeptiske til lokalpolitikken enn tilfellet er for personer med høyere utdanning. Kvinner er i noe mer skeptiske enn menn. Eldre er bedre informert men også mer skeptiske enn yngre. Igjen er det slik at disse sammenhengene ikke gjelder like sterkt i alle kommuner. Kommunene bør derfor gjøre sine egne analyser for å identifisere hva som er sentrale målgrupper i egen kommune.

Tabellene 3 , 4 og 5 som følger her gjengir de mest sentrale resultatene fra de empiriske undersøkelsene i fire (seks) kommuner. Indikatorene som rapporteres i tabellene, representerer de spørsmålene som etter nærmere vurderinger synes best å avspeile den demokrati-standarden eller –dimensjonen som det var hensikten å kartlegge. I de tilfellene der det i utgangspunktet var stilt flere spørsmål om ett og samme tema, har vi valgt ut indikatorer på grunnlag av en kombinasjon av innholdsmessigs og empiriske vurderinger. De øvrige resultatene rapporteres i vedlegg C. Der vi bare har ett eller to spørsmål om et gitt tema, er resultatene for disse spørsmålene brukt.

Resultatene i tabellene 3-5 presenteres i grafisk form. Grafene viser kommunenes verdier eller scorer på såkalte *prosentdifferanse-indekser (PDI)*. Dette er differansen mellom andel respondenter som har sagt at et gitt utsagn ”passer godt/svært godt” og andelen som har svart ”passer dårlig/svært dårlig”. Jo mer grafen ligger til høyre for midtpunktet, jo kraftigere er tendsen til at respondentene mener utsagnet passer godt. Jo mer grafen ligger til venstre for midtpunktet, jo kraftigere er tendensen til at respondentene mener at utsagnet passer dårlig. Ved tolkningen må man være oppmerksom på at noen utsagn/indikatorer har en negativ innretning og andre en positiv innretning med tanke på hva som defineres som god lokaldemokratisk praksis.

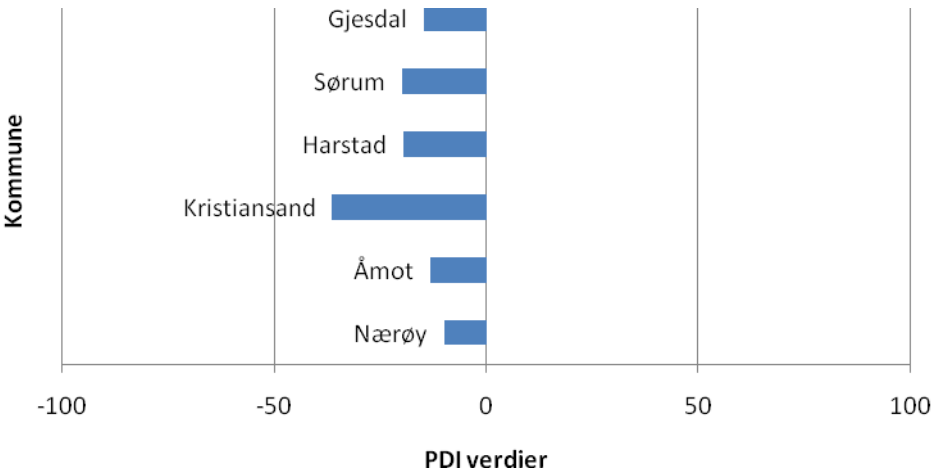
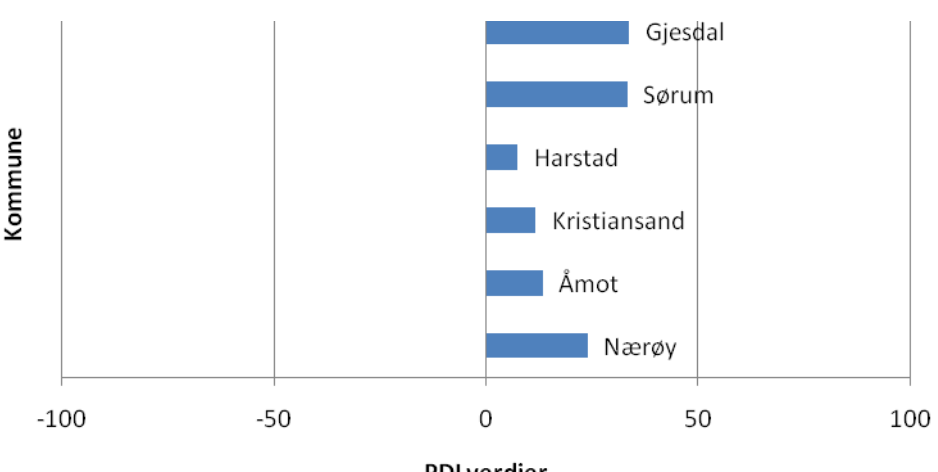
Resultater for innbyggerundersøkelsene er presentert først og deretter resultatene fra undersøkelsen blant de folkevalgte. Til slutt følger en sammenstilling av innbyggerne og folkevalgte for spørsmål som er stilt begge.

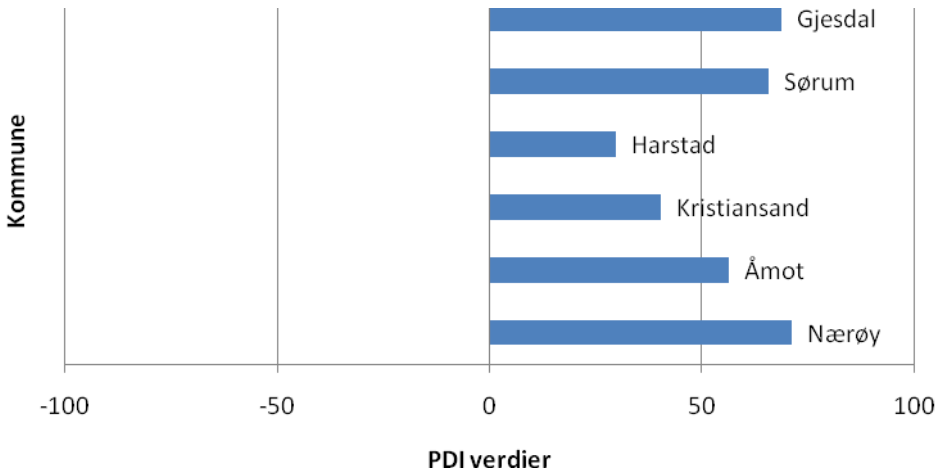
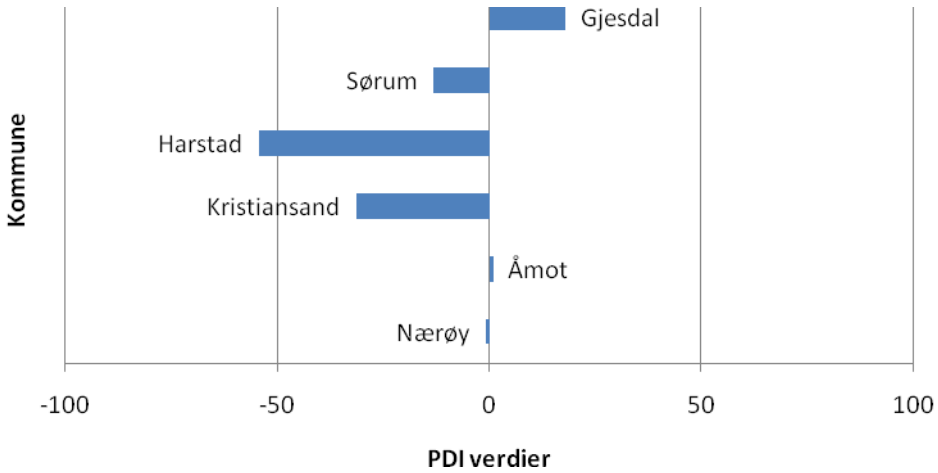
Resultatene viser i detalj det som er påpekt i foregående avsnitt – at kommunene varierer sterkt med henblikk på lokale demokratiforhold. Noen av kommunene vil finne at de har sine største utfordringer (eller styrker) knyttet til å bli oppfattet som et pålitelig styre, andre kommuner står overfor utfordringer mht. til å utvikle et borgenært styre, osv. Dette er det så opp til kommunene selv å ta fatt i – om de ønsker det.

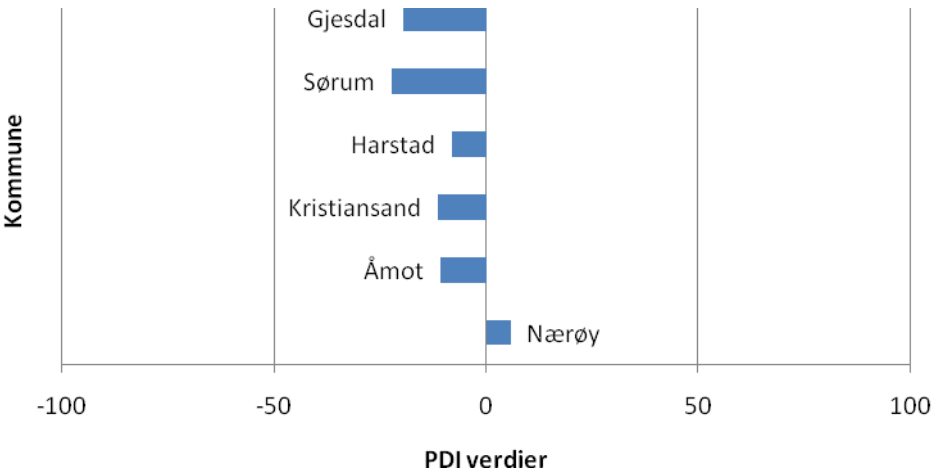
Tabell 3: Demokratistandarder og –indikatorer: Hvordan standardene speiles i oppfatninger og erfaringer blant INNBYGGERNE. PDI-verdier *

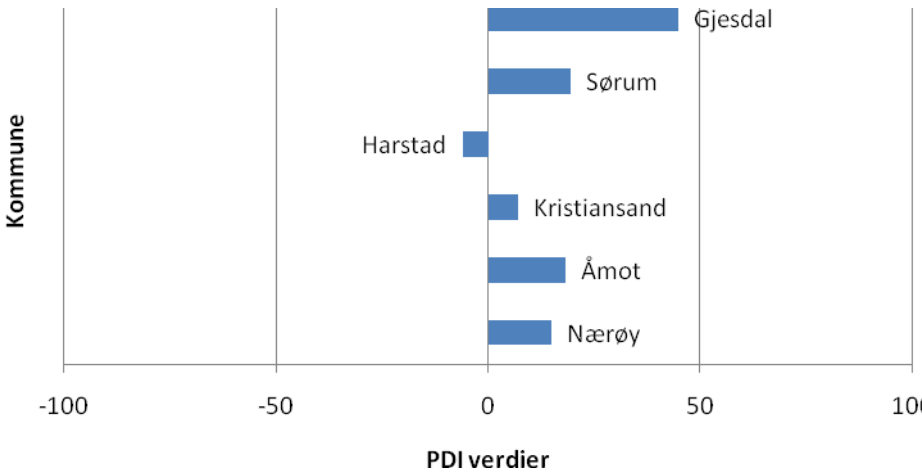
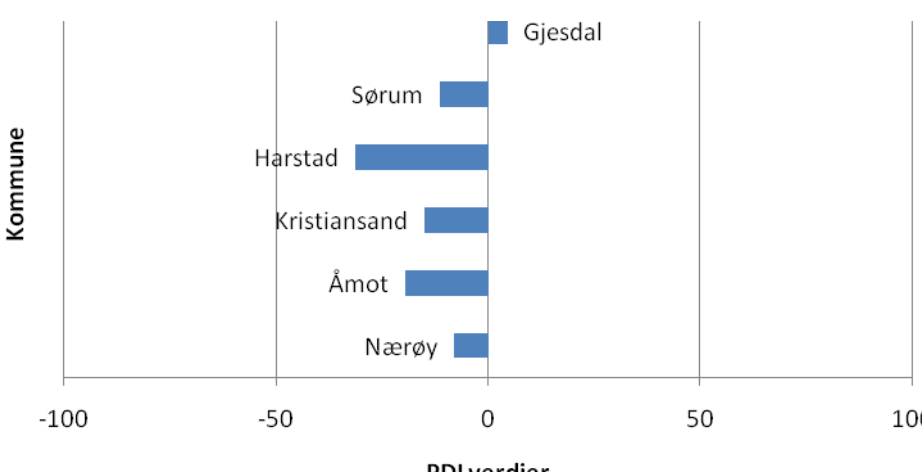
	<i>Pålitelig styre</i>																												
<p>LIKE-BEHANDLING</p> <p>Her i kommunen er det særinteresser som får gjennomslag, ikke innbyggernes fellesinteresser (15)</p> <p>De som har gode personlige forbindelser i kommunen, får lettere ivaretatt sine interesser. (16)</p>	<p style="text-align: center;">Her i kommunen er det særinteresser som får gjennomslag, ikke innbyggernes fellesinteresser. (15)</p> <table border="1"> <caption>PDI verdier for særinteresser</caption> <thead> <tr> <th>Kommune</th> <th>PDI verdi</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Gjesdal</td> <td>~0</td> </tr> <tr> <td>Sørurum</td> <td>~0</td> </tr> <tr> <td>Harstad</td> <td>~45</td> </tr> <tr> <td>Kristiansand</td> <td>~25</td> </tr> <tr> <td>Åmot</td> <td>~-5</td> </tr> <tr> <td>Nærøy</td> <td>~-10</td> </tr> </tbody> </table> <p style="text-align: center;">De som har gode personlige forbindelser i kommunen, får lettere ivaretatt sine interesser. (16)</p> <table border="1"> <caption>PDI verdier for personlige forbindelser</caption> <thead> <tr> <th>Kommune</th> <th>PDI verdi</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Gjesdal</td> <td>~40</td> </tr> <tr> <td>Sørurum</td> <td>~45</td> </tr> <tr> <td>Harstad</td> <td>~70</td> </tr> <tr> <td>Kristiansand</td> <td>~65</td> </tr> <tr> <td>Åmot</td> <td>~50</td> </tr> <tr> <td>Nærøy</td> <td>~40</td> </tr> </tbody> </table>	Kommune	PDI verdi	Gjesdal	~0	Sørurum	~0	Harstad	~45	Kristiansand	~25	Åmot	~-5	Nærøy	~-10	Kommune	PDI verdi	Gjesdal	~40	Sørurum	~45	Harstad	~70	Kristiansand	~65	Åmot	~50	Nærøy	~40
Kommune	PDI verdi																												
Gjesdal	~0																												
Sørurum	~0																												
Harstad	~45																												
Kristiansand	~25																												
Åmot	~-5																												
Nærøy	~-10																												
Kommune	PDI verdi																												
Gjesdal	~40																												
Sørurum	~45																												
Harstad	~70																												
Kristiansand	~65																												
Åmot	~50																												
Nærøy	~40																												

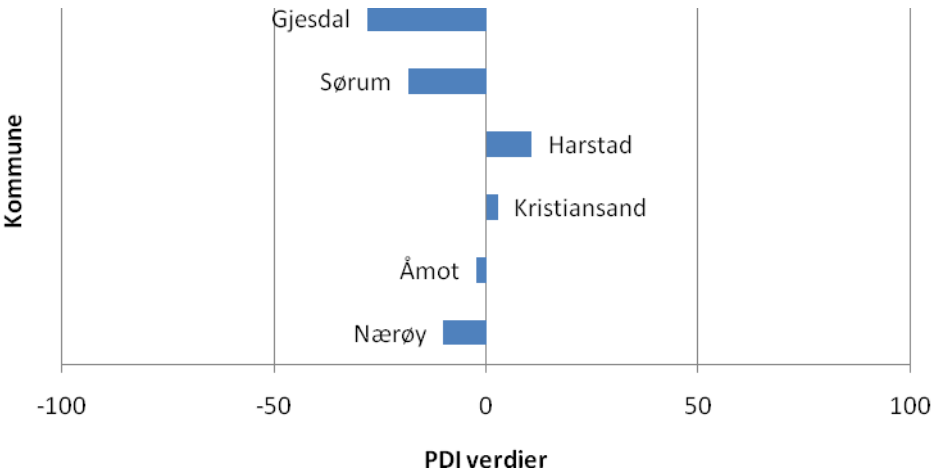
* PDI verdier måler prosentandel respondenter som mener utsagnet passer godt minus andelen som mener det passer dårlig.

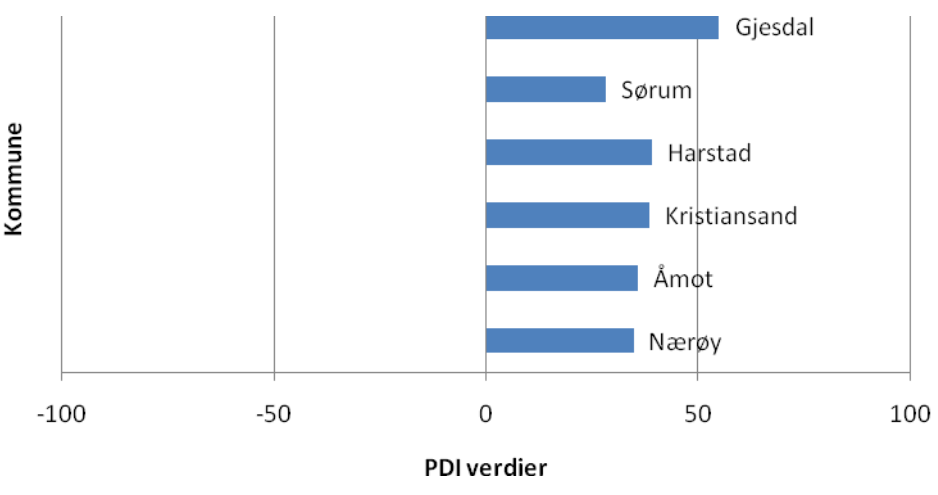
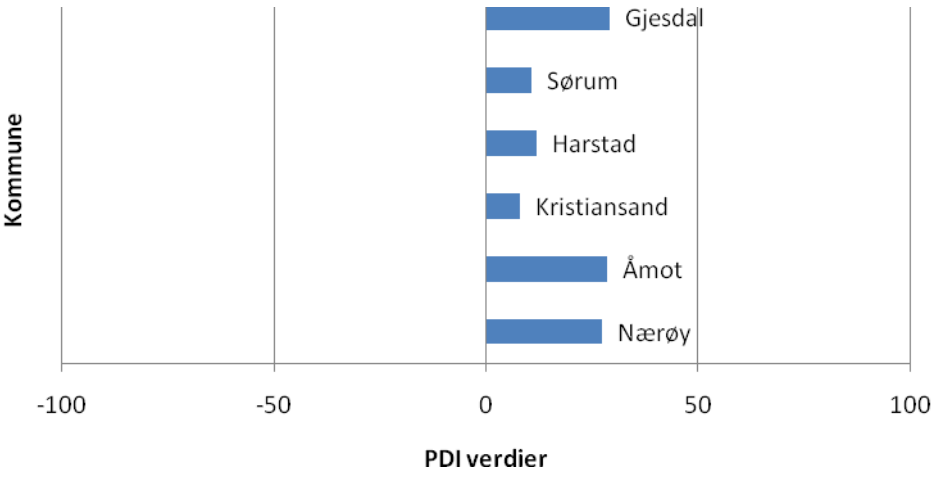
	<i>Pålitelig styre</i>																												
<p>DE FOLKE-VALGTES INTEGRITET</p> <p>De folkevalgte her i kommunen setter (alltid) til side sine personlige interesser når de treffer politiske beslutninger. (20)</p> <p>Her i kommunen misbruker ikke de folkevalgte sin makt til personlig fordel. (21)</p>	<p style="text-align: center;">De folkevalgte her i kommunen setter (alltid) til side sine personlige interesser når de treffer politiske beslutninger. (20)</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <caption>PDI verdier (for spørsmål 20)</caption> <thead> <tr> <th>Kommune</th> <th>PDI verdi</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>Gjesdal</td><td>-10</td></tr> <tr><td>Sørumsund</td><td>-15</td></tr> <tr><td>Harstad</td><td>-18</td></tr> <tr><td>Kristiansund</td><td>-35</td></tr> <tr><td>Åmot</td><td>-12</td></tr> <tr><td>Nærøy</td><td>-10</td></tr> </tbody> </table> <p style="text-align: center;">Her i kommunen misbruker ikke de folkevalgte sin makt til personlig fordel. (21)</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <caption>PDI verdier (for spørsmål 21)</caption> <thead> <tr> <th>Kommune</th> <th>PDI verdi</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>Gjesdal</td><td>25</td></tr> <tr><td>Sørumsund</td><td>20</td></tr> <tr><td>Harstad</td><td>5</td></tr> <tr><td>Kristiansund</td><td>10</td></tr> <tr><td>Åmot</td><td>15</td></tr> <tr><td>Nærøy</td><td>20</td></tr> </tbody> </table>	Kommune	PDI verdi	Gjesdal	-10	Sørumsund	-15	Harstad	-18	Kristiansund	-35	Åmot	-12	Nærøy	-10	Kommune	PDI verdi	Gjesdal	25	Sørumsund	20	Harstad	5	Kristiansund	10	Åmot	15	Nærøy	20
Kommune	PDI verdi																												
Gjesdal	-10																												
Sørumsund	-15																												
Harstad	-18																												
Kristiansund	-35																												
Åmot	-12																												
Nærøy	-10																												
Kommune	PDI verdi																												
Gjesdal	25																												
Sørumsund	20																												
Harstad	5																												
Kristiansund	10																												
Åmot	15																												
Nærøy	20																												

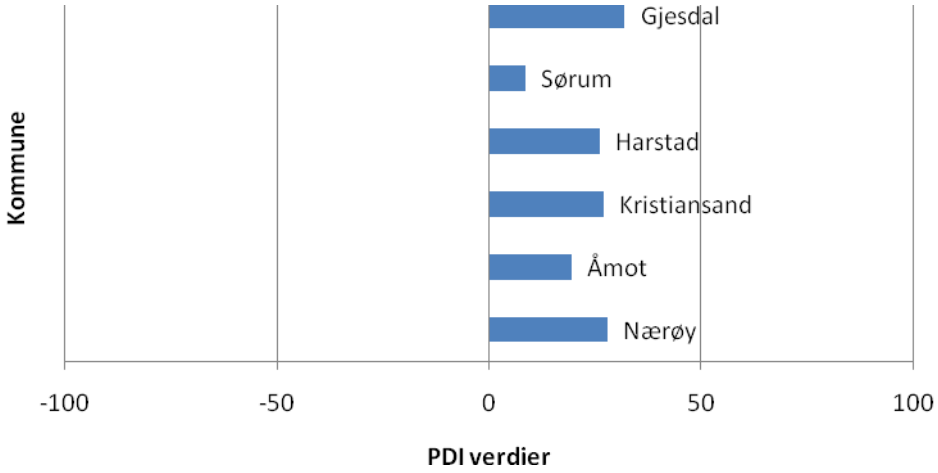
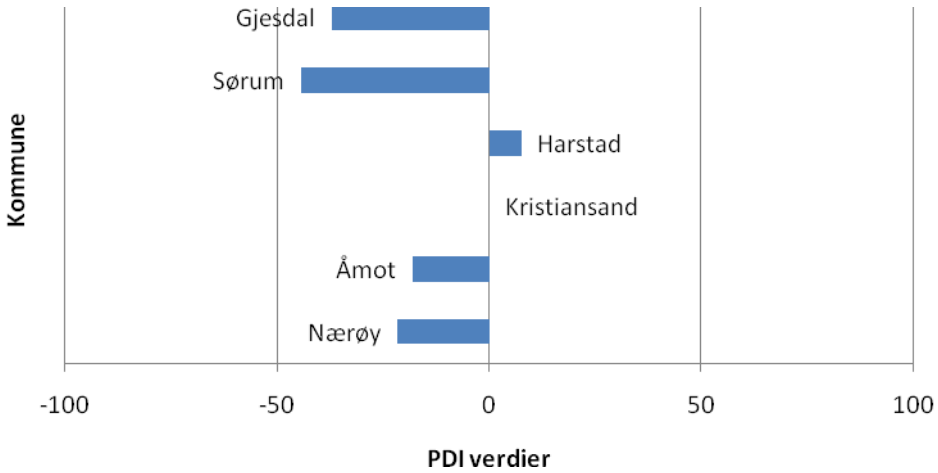
	<i>Pålitelig styre</i>																												
<p>DE FOLKE- VALGTES DYKTIGHET OG TROVERDIGHET</p> <p>De fleste folkevalgte her i kommunen er dyktige folk som (vanligvis) vet hva de gjør. (22)</p> <p>Som regel kan en stole på løftene fra politikerne her i kommunen. (23)</p>	<p style="text-align: center;">De fleste folkevalgte her i kommunen er dyktige folk som (vanligvis) vet hva de gjør. (22)</p> <table border="1" data-bbox="491 515 1433 985"> <caption>PDI verdier for spørsmål (22)</caption> <thead> <tr> <th>Kommune</th> <th>PDI verdi</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Gjesdal</td> <td>~75</td> </tr> <tr> <td>Sørumsund</td> <td>~65</td> </tr> <tr> <td>Nærøy</td> <td>~60</td> </tr> <tr> <td>Kristiansund</td> <td>~40</td> </tr> <tr> <td>Åmot</td> <td>~55</td> </tr> <tr> <td>Harstad</td> <td>~30</td> </tr> </tbody> </table> <p style="text-align: center;">Som regel kan en stole på løftene fra politikerne her i kommunen. (23)</p> <table border="1" data-bbox="491 1164 1433 1635"> <caption>PDI verdier for spørsmål (23)</caption> <thead> <tr> <th>Kommune</th> <th>PDI verdi</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Gjesdal</td> <td>~10</td> </tr> <tr> <td>Sørumsund</td> <td>~-15</td> </tr> <tr> <td>Harstad</td> <td>~-55</td> </tr> <tr> <td>Kristiansund</td> <td>~-30</td> </tr> <tr> <td>Åmot</td> <td>~5</td> </tr> <tr> <td>Nærøy</td> <td>~5</td> </tr> </tbody> </table>	Kommune	PDI verdi	Gjesdal	~75	Sørumsund	~65	Nærøy	~60	Kristiansund	~40	Åmot	~55	Harstad	~30	Kommune	PDI verdi	Gjesdal	~10	Sørumsund	~-15	Harstad	~-55	Kristiansund	~-30	Åmot	~5	Nærøy	~5
Kommune	PDI verdi																												
Gjesdal	~75																												
Sørumsund	~65																												
Nærøy	~60																												
Kristiansund	~40																												
Åmot	~55																												
Harstad	~30																												
Kommune	PDI verdi																												
Gjesdal	~10																												
Sørumsund	~-15																												
Harstad	~-55																												
Kristiansund	~-30																												
Åmot	~5																												
Nærøy	~5																												

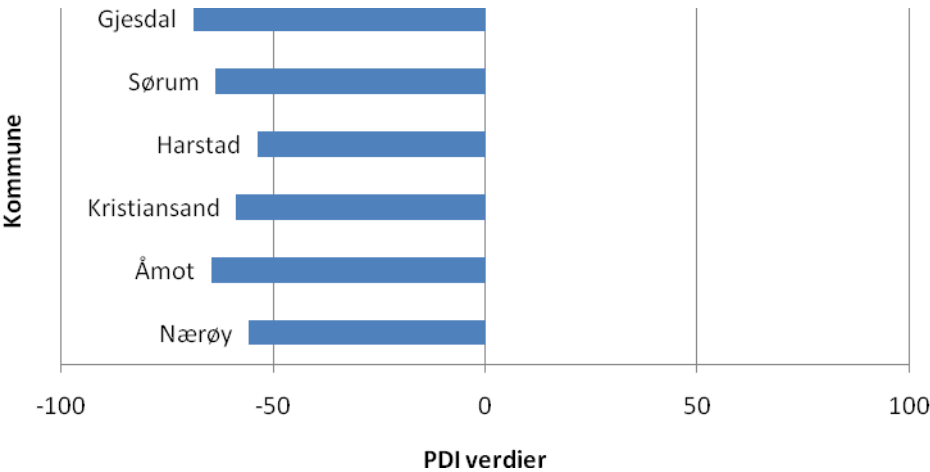
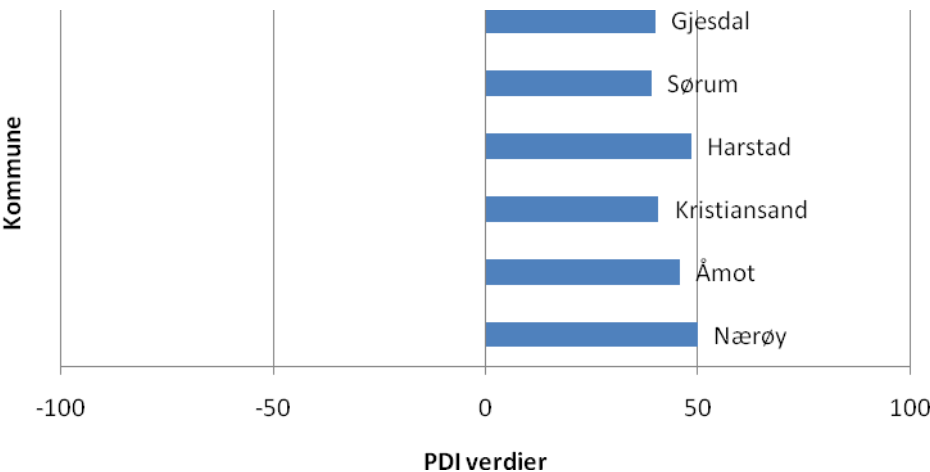
	<i>Ansvarlig styre</i>														
<p>POLITISK TYDELIGHET</p> <p>Det spiller ingen rolle for kommunens politikk hvilke partier som sitter ved makten. (24)</p>	<p style="text-align: center;">Det spiller ingen rolle for kommunens politikk hvilke partier som sitter ved makten. (24)</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <caption>PDI verdier for kommuner</caption> <thead> <tr> <th>Kommune</th> <th>PDI verdi</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Gjesdal</td> <td>-20</td> </tr> <tr> <td>Sørum</td> <td>-25</td> </tr> <tr> <td>Harstad</td> <td>-15</td> </tr> <tr> <td>Kristiansand</td> <td>-15</td> </tr> <tr> <td>Åmot</td> <td>-15</td> </tr> <tr> <td>Nærøy</td> <td>5</td> </tr> </tbody> </table>	Kommune	PDI verdi	Gjesdal	-20	Sørum	-25	Harstad	-15	Kristiansand	-15	Åmot	-15	Nærøy	5
Kommune	PDI verdi														
Gjesdal	-20														
Sørum	-25														
Harstad	-15														
Kristiansand	-15														
Åmot	-15														
Nærøy	5														

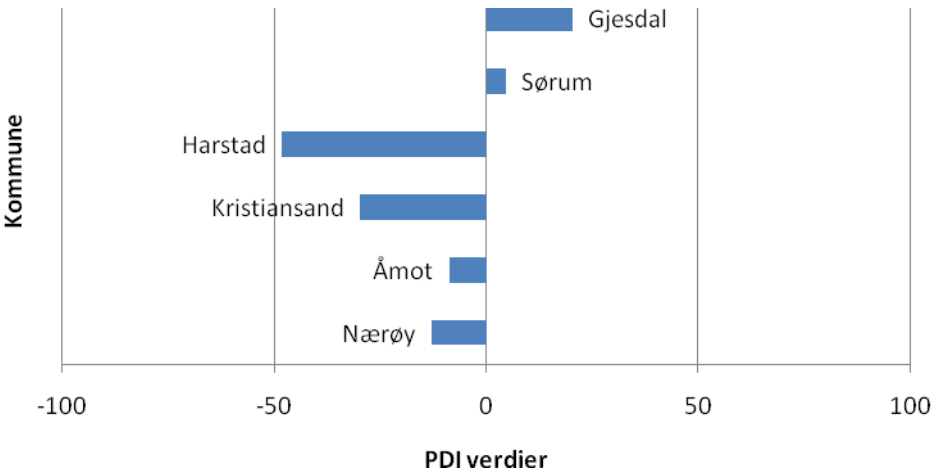
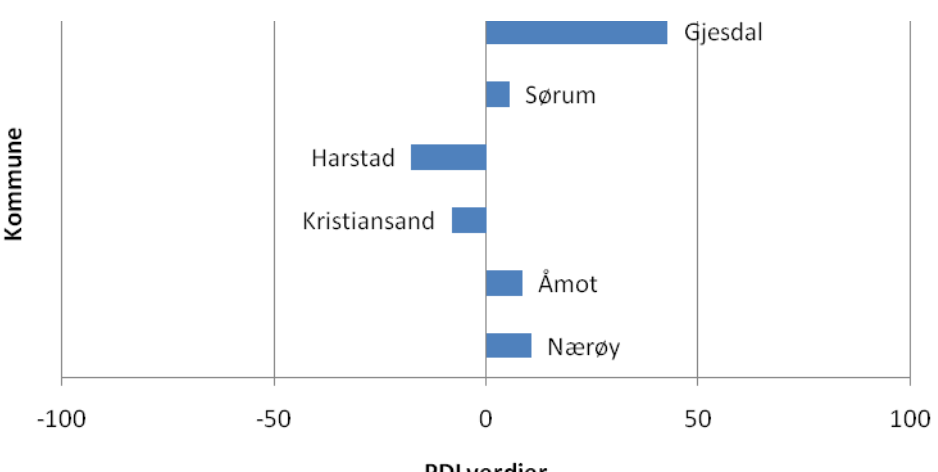
	<i>Ansvarlig styre</i>																												
<p>KOMMUNENS INFORMASJONS-VIRKSOMHET</p> <p>Kommunen gjør en god jobb med å informere innbyggerne om.....</p> <p>... aktuelle saker som diskuteres i kommune-politikken. (7a)</p> <p>... hvilke rettigheter man har i forhold til kommunen. (7b)</p> <p>... hva man får igjen for skattepengene. (7c)</p>	<p style="text-align: center;">Kommunen gjør en god jobb med å informere innbyggerne om..... aktuelle saker som diskuteres i kommunepolitikken. (7a)</p> <table border="1" data-bbox="494 515 1420 985"> <caption>PDI verdier for aktuelle saker som diskuteres i kommunepolitikken</caption> <thead> <tr> <th>Kommune</th> <th>PDI verdi</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Gjesdal</td> <td>45</td> </tr> <tr> <td>Sørumsund</td> <td>25</td> </tr> <tr> <td>Harstad</td> <td>-10</td> </tr> <tr> <td>Kristiansund</td> <td>-15</td> </tr> <tr> <td>Åmot</td> <td>-20</td> </tr> <tr> <td>Nærøy</td> <td>-25</td> </tr> </tbody> </table> <p style="text-align: center;">Kommunen gjør en god jobb med å informere innbyggerne om..... hvilke rettigheter man har i forhold til kommunen. (7b)</p> <table border="1" data-bbox="494 1187 1420 1657"> <caption>PDI verdier for hvilke rettigheter man har i forhold til kommunen</caption> <thead> <tr> <th>Kommune</th> <th>PDI verdi</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Gjesdal</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>Sørumsund</td> <td>-15</td> </tr> <tr> <td>Harstad</td> <td>-30</td> </tr> <tr> <td>Kristiansund</td> <td>-35</td> </tr> <tr> <td>Åmot</td> <td>-40</td> </tr> <tr> <td>Nærøy</td> <td>-45</td> </tr> </tbody> </table>	Kommune	PDI verdi	Gjesdal	45	Sørumsund	25	Harstad	-10	Kristiansund	-15	Åmot	-20	Nærøy	-25	Kommune	PDI verdi	Gjesdal	5	Sørumsund	-15	Harstad	-30	Kristiansund	-35	Åmot	-40	Nærøy	-45
Kommune	PDI verdi																												
Gjesdal	45																												
Sørumsund	25																												
Harstad	-10																												
Kristiansund	-15																												
Åmot	-20																												
Nærøy	-25																												
Kommune	PDI verdi																												
Gjesdal	5																												
Sørumsund	-15																												
Harstad	-30																												
Kristiansund	-35																												
Åmot	-40																												
Nærøy	-45																												

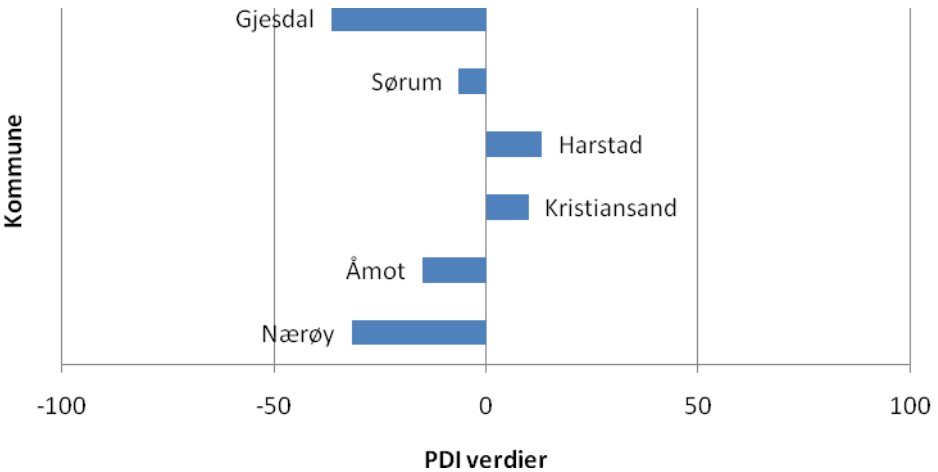
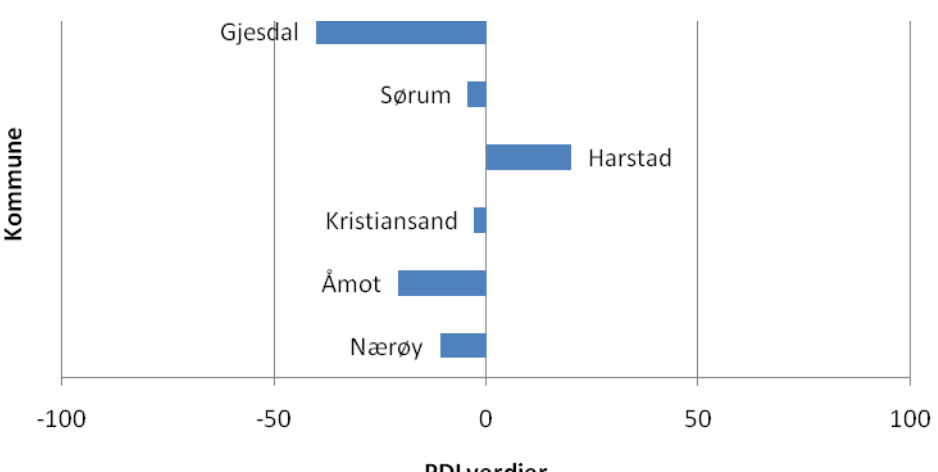
	<i>Ansvarlig styre</i>														
<p>KOMMUNENS ÅPENHET</p> <p>Her i kommunen er det vanskelig for innbyggerne å få innsyn i grunnlaget for viktige politiske beslutninger. (25)</p>	<p style="text-align: center;">Her i kommunen er det vanskelig for innbyggerne å få innsyn i grunnlaget for viktige politiske beslutninger. (25)</p> <div style="text-align: center;"> <table border="1" style="margin: 0 auto;"> <caption>PDI verdier for kommuner</caption> <thead> <tr> <th>Kommune</th> <th>PDI verdi</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Gjesdal</td> <td>-25</td> </tr> <tr> <td>Sørumsund</td> <td>-20</td> </tr> <tr> <td>Harstad</td> <td>10</td> </tr> <tr> <td>Kristiansand</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>Åmot</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>Nærøy</td> <td>-10</td> </tr> </tbody> </table> </div>	Kommune	PDI verdi	Gjesdal	-25	Sørumsund	-20	Harstad	10	Kristiansand	5	Åmot	2	Nærøy	-10
Kommune	PDI verdi														
Gjesdal	-25														
Sørumsund	-20														
Harstad	10														
Kristiansand	5														
Åmot	2														
Nærøy	-10														

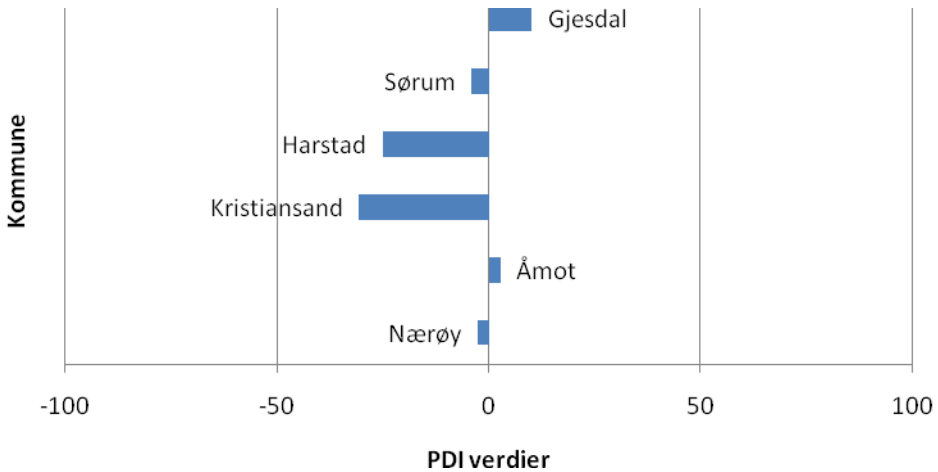
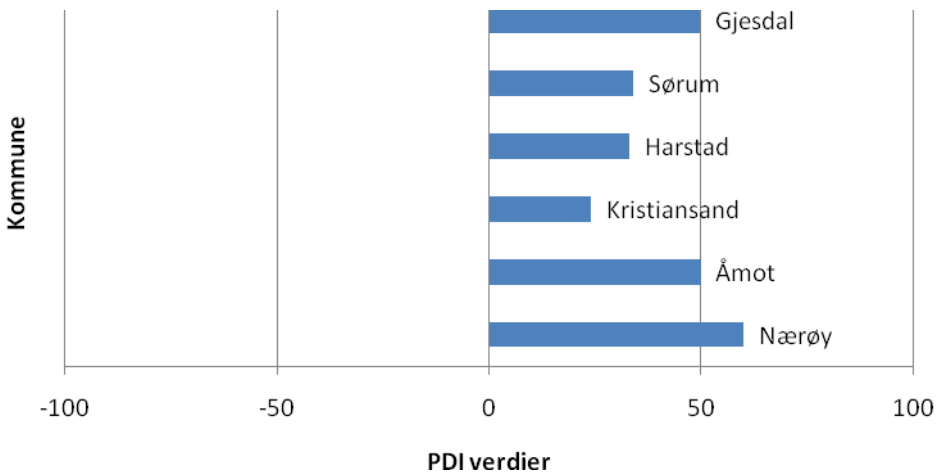
	<i>Ansvarlig styre</i>																												
<p>KUNNSKAP & KOMPETANSE</p> <p>Jeg føler meg godt informert om hva som skjer i lokalpolitikken. (9)</p> <p>Stort sett vet jeg nok om forholdene her i kommunen..... til å vurdere om kommunestyret foretar fornuftige beslutninger. (10c)</p> <p>... til å bruke min stemmeseddel på en fornuftig måte i kommunevalget. (10a)</p> <p>... til å benytte det kommunale tjenestetilbudet (10b)</p>	<p style="text-align: center;">Jeg føler meg godt informert om hva som skjer i lokalpolitikken. (9)</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <caption>PDI verdier for 'Jeg føler meg godt informert om hva som skjer i lokalpolitikken. (9)'</caption> <thead> <tr> <th>Kommune</th> <th>PDI verdi</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Gjesdal</td> <td>55</td> </tr> <tr> <td>Sørumsund</td> <td>35</td> </tr> <tr> <td>Harstad</td> <td>40</td> </tr> <tr> <td>Kristiansand</td> <td>45</td> </tr> <tr> <td>Åmot</td> <td>40</td> </tr> <tr> <td>Nærøy</td> <td>35</td> </tr> </tbody> </table> <p style="text-align: center;">Stort sett vet jeg nok om forholdene her i kommunen..... til å vurdere om kommunestyret foretar fornuftige beslutninger. (10c)</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <caption>PDI verdier for 'Stort sett vet jeg nok om forholdene her i kommunen..... til å vurdere om kommunestyret foretar fornuftige beslutninger. (10c)'</caption> <thead> <tr> <th>Kommune</th> <th>PDI verdi</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Gjesdal</td> <td>45</td> </tr> <tr> <td>Sørumsund</td> <td>15</td> </tr> <tr> <td>Harstad</td> <td>20</td> </tr> <tr> <td>Kristiansand</td> <td>15</td> </tr> <tr> <td>Åmot</td> <td>35</td> </tr> <tr> <td>Nærøy</td> <td>30</td> </tr> </tbody> </table>	Kommune	PDI verdi	Gjesdal	55	Sørumsund	35	Harstad	40	Kristiansand	45	Åmot	40	Nærøy	35	Kommune	PDI verdi	Gjesdal	45	Sørumsund	15	Harstad	20	Kristiansand	15	Åmot	35	Nærøy	30
Kommune	PDI verdi																												
Gjesdal	55																												
Sørumsund	35																												
Harstad	40																												
Kristiansand	45																												
Åmot	40																												
Nærøy	35																												
Kommune	PDI verdi																												
Gjesdal	45																												
Sørumsund	15																												
Harstad	20																												
Kristiansand	15																												
Åmot	35																												
Nærøy	30																												

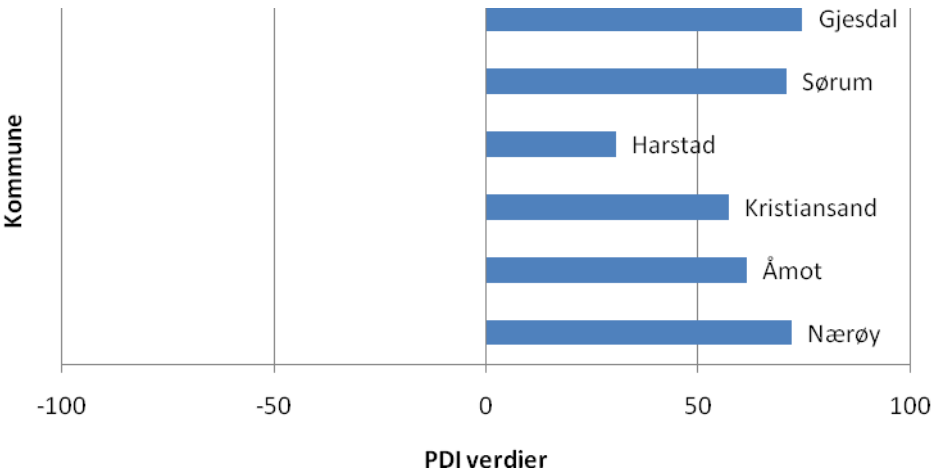
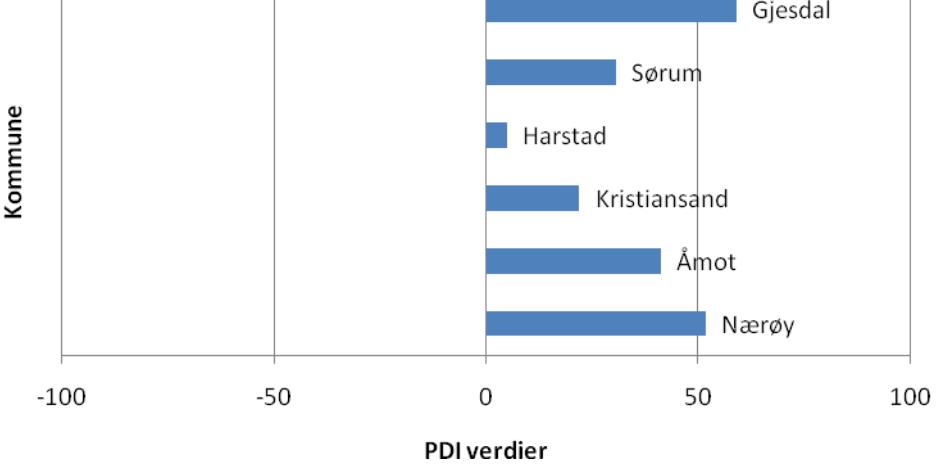
	<i>Borgernært styre</i>																												
<p>INNBYGGERNES INTERESSE</p> <p>Jeg er svært interessert i lokalpolitikken her i kommunen. (4)</p> <p>Jeg diskuterer lokalpolitikk (lokalpolitiske spørsmål) med andre nesten daglig. (5)</p>	<p style="text-align: center;">Jeg er svært interessert i lokalpolitikken her i kommunen. (4)</p> <table border="1" data-bbox="486 481 1428 952"> <caption>PDI verdier for 'Jeg er svært interessert i lokalpolitikken her i kommunen. (4)'</caption> <thead> <tr> <th>Kommune</th> <th>PDI verdier</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Gjesdal</td> <td>35</td> </tr> <tr> <td>Sørumsund</td> <td>20</td> </tr> <tr> <td>Harstad</td> <td>15</td> </tr> <tr> <td>Kristiansund</td> <td>10</td> </tr> <tr> <td>Åmot</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>Nærøy</td> <td>0</td> </tr> </tbody> </table> <p style="text-align: center;">Jeg diskuterer lokalpolitikk (lokalpolitiske spørsmål) med andre nesten daglig. (5)</p> <table border="1" data-bbox="486 1164 1428 1635"> <caption>PDI verdier for 'Jeg diskuterer lokalpolitikk (lokalpolitiske spørsmål) med andre nesten daglig. (5)'</caption> <thead> <tr> <th>Kommune</th> <th>PDI verdier</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Gjesdal</td> <td>-40</td> </tr> <tr> <td>Sørumsund</td> <td>-50</td> </tr> <tr> <td>Harstad</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>Kristiansund</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>Åmot</td> <td>-20</td> </tr> <tr> <td>Nærøy</td> <td>-30</td> </tr> </tbody> </table>	Kommune	PDI verdier	Gjesdal	35	Sørumsund	20	Harstad	15	Kristiansund	10	Åmot	5	Nærøy	0	Kommune	PDI verdier	Gjesdal	-40	Sørumsund	-50	Harstad	5	Kristiansund	0	Åmot	-20	Nærøy	-30
Kommune	PDI verdier																												
Gjesdal	35																												
Sørumsund	20																												
Harstad	15																												
Kristiansund	10																												
Åmot	5																												
Nærøy	0																												
Kommune	PDI verdier																												
Gjesdal	-40																												
Sørumsund	-50																												
Harstad	5																												
Kristiansund	0																												
Åmot	-20																												
Nærøy	-30																												

	<i>Borgernært styre</i>																												
<p>INNBYGGERNES ENGASJEMENTS-VILJE</p> <p>Jeg kunne godt tenke meg å ta på meg et kommunalt verv hvis jeg ble spurt. (12)</p> <p>Jeg kunne godt tenke meg å engasjere meg i frivillighetsarbeid for et godt formål i kommunen (13)</p>	<p style="text-align: center;">Jeg kunne godt tenke meg å ta på meg et kommunalt verv hvis jeg ble spurt. (12)</p> <table border="1" data-bbox="502 515 1436 985"> <caption>PDI verdier for å ta på seg et kommunalt verv</caption> <thead> <tr> <th>Kommune</th> <th>PDI verdi</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Gjesdal</td> <td>-65</td> </tr> <tr> <td>Sørumsund</td> <td>-68</td> </tr> <tr> <td>Harstad</td> <td>-70</td> </tr> <tr> <td>Kristiansund</td> <td>-72</td> </tr> <tr> <td>Åmot</td> <td>-73</td> </tr> <tr> <td>Nærøy</td> <td>-75</td> </tr> </tbody> </table> <p style="text-align: center;">Jeg kunne godt tenke meg å engasjere meg i frivillighetsarbeid for et godt formål i kommunen (13)</p> <table border="1" data-bbox="502 1198 1436 1668"> <caption>PDI verdier for å engasjere seg i frivillighetsarbeid</caption> <thead> <tr> <th>Kommune</th> <th>PDI verdi</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Gjesdal</td> <td>45</td> </tr> <tr> <td>Sørumsund</td> <td>48</td> </tr> <tr> <td>Harstad</td> <td>50</td> </tr> <tr> <td>Kristiansund</td> <td>52</td> </tr> <tr> <td>Åmot</td> <td>53</td> </tr> <tr> <td>Nærøy</td> <td>55</td> </tr> </tbody> </table>	Kommune	PDI verdi	Gjesdal	-65	Sørumsund	-68	Harstad	-70	Kristiansund	-72	Åmot	-73	Nærøy	-75	Kommune	PDI verdi	Gjesdal	45	Sørumsund	48	Harstad	50	Kristiansund	52	Åmot	53	Nærøy	55
Kommune	PDI verdi																												
Gjesdal	-65																												
Sørumsund	-68																												
Harstad	-70																												
Kristiansund	-72																												
Åmot	-73																												
Nærøy	-75																												
Kommune	PDI verdi																												
Gjesdal	45																												
Sørumsund	48																												
Harstad	50																												
Kristiansund	52																												
Åmot	53																												
Nærøy	55																												

	<i>Borgernært styre</i>																												
<p>INVOLVERING</p> <p>Her i kommunen... (8)</p> <p>... er politikerne flinke til å begrunne sine beslutninger overfor innbyggerne (8a)</p> <p>... er det gode rutiner for å ta i mot innbyggernes forslag om forbedringer i kommunal virksomhet (8b).</p> <p>... blir klager på tjenester behandlet på en saklig måte. (8c)</p> <p>... involverer kommunen innbyggerne i forsøk på å finne løsninger på lokale problemer. (8d)</p> <p>... har kommunen lagt opp til et godt samarbeid med frivillige lag og foreninger. (8e)</p>	<p style="text-align: center;">Her i kommunen ... er det gode rutiner for å ta i mot innbyggernes forslag om forbedringer i kommunal virksomhet (8b).</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <caption>PDI verdier for (8b)</caption> <thead> <tr> <th>Kommune</th> <th>PDI verdi</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>Gjesdal</td><td>15</td></tr> <tr><td>Sørumsund</td><td>5</td></tr> <tr><td>Harstad</td><td>-45</td></tr> <tr><td>Kristiansand</td><td>-25</td></tr> <tr><td>Åmot</td><td>-10</td></tr> <tr><td>Nærøy</td><td>-15</td></tr> </tbody> </table> <p style="text-align: center;">Her i kommunen ... involverer kommunen innbyggerne i forsøk på å finne løsninger på lokale problemer. (8d)</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <caption>PDI verdier for (8d)</caption> <thead> <tr> <th>Kommune</th> <th>PDI verdi</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>Gjesdal</td><td>45</td></tr> <tr><td>Sørumsund</td><td>5</td></tr> <tr><td>Harstad</td><td>-20</td></tr> <tr><td>Kristiansand</td><td>-10</td></tr> <tr><td>Åmot</td><td>5</td></tr> <tr><td>Nærøy</td><td>5</td></tr> </tbody> </table>	Kommune	PDI verdi	Gjesdal	15	Sørumsund	5	Harstad	-45	Kristiansand	-25	Åmot	-10	Nærøy	-15	Kommune	PDI verdi	Gjesdal	45	Sørumsund	5	Harstad	-20	Kristiansand	-10	Åmot	5	Nærøy	5
Kommune	PDI verdi																												
Gjesdal	15																												
Sørumsund	5																												
Harstad	-45																												
Kristiansand	-25																												
Åmot	-10																												
Nærøy	-15																												
Kommune	PDI verdi																												
Gjesdal	45																												
Sørumsund	5																												
Harstad	-20																												
Kristiansand	-10																												
Åmot	5																												
Nærøy	5																												

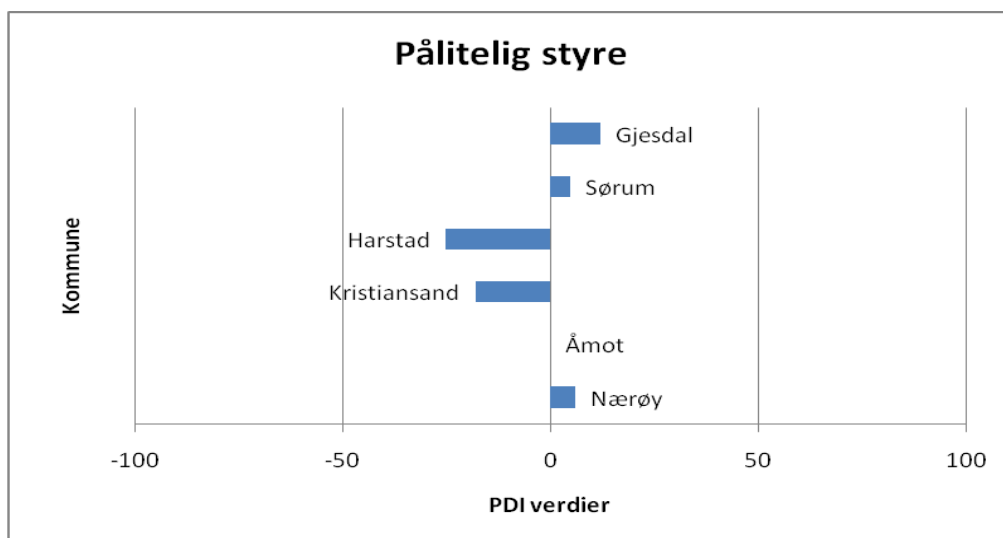
	<i>Borgernært styre</i>																								
<p>POLITIKERNES LYDHØRHET</p> <p>Her i kommunen tar de folkevalgte hensyn til innbyggernes synspunkter. (17)</p> <p>De folkevalgte vi velger, mister fort kontakten med alminnelige folk.(18)</p> <p>Partiene i min kommune er bare interessert i folks stemmer, ikke i våre meninger. (19)</p>	<p style="text-align: center;">De folkevalgte vi velger, mister fort kontakten med alminnelige folk.(18)</p> <table border="1" data-bbox="478 515 1420 985"> <caption>PDI verdier for spørsmål 18</caption> <thead> <tr> <th>Kommune</th> <th>PDI verdi</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Gjesdal</td> <td>-35</td> </tr> <tr> <td>Sørumsund</td> <td>-10</td> </tr> <tr> <td>Harstad</td> <td>15</td> </tr> <tr> <td>Kristiansand</td> <td>10</td> </tr> <tr> <td>Nærøysund</td> <td>-30</td> </tr> </tbody> </table> <p style="text-align: center;">Partiene i min kommune er bare interessert i folks stemmer, ikke i våre meninger. (19)</p> <table border="1" data-bbox="478 1187 1420 1657"> <caption>PDI verdier for spørsmål 19</caption> <thead> <tr> <th>Kommune</th> <th>PDI verdi</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Gjesdal</td> <td>-40</td> </tr> <tr> <td>Sørumsund</td> <td>-10</td> </tr> <tr> <td>Harstad</td> <td>25</td> </tr> <tr> <td>Kristiansand</td> <td>-5</td> </tr> <tr> <td>Nærøysund</td> <td>-20</td> </tr> </tbody> </table>	Kommune	PDI verdi	Gjesdal	-35	Sørumsund	-10	Harstad	15	Kristiansand	10	Nærøysund	-30	Kommune	PDI verdi	Gjesdal	-40	Sørumsund	-10	Harstad	25	Kristiansand	-5	Nærøysund	-20
Kommune	PDI verdi																								
Gjesdal	-35																								
Sørumsund	-10																								
Harstad	15																								
Kristiansand	10																								
Nærøysund	-30																								
Kommune	PDI verdi																								
Gjesdal	-40																								
Sørumsund	-10																								
Harstad	25																								
Kristiansand	-5																								
Nærøysund	-20																								

	<i>Borgernært styre</i>																												
<p>INNBYGGERNES INNFLYTELSE</p> <p>Jeg er godt fornøyd med mulighetene jeg har til å påvirke kommunale beslutninger som engasjerer meg. (11)</p> <p>Jeg er godt fornøyd med mulighetene jeg har til å påvirke det som skjer i nærmiljøet der jeg bor. (14)</p>	<p style="text-align: center;">Jeg er godt fornøyd med mulighetene jeg har til å påvirke kommunale beslutninger som engasjerer meg. (11)</p> <table border="1" data-bbox="486 515 1428 985"> <caption>PDI verdier for kommunale beslutninger</caption> <thead> <tr> <th>Kommune</th> <th>PDI verdi</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Gjesdal</td> <td>10</td> </tr> <tr> <td>Sørumsund</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>Harstad</td> <td>-20</td> </tr> <tr> <td>Kristiansund</td> <td>-30</td> </tr> <tr> <td>Åmot</td> <td>-5</td> </tr> <tr> <td>Nærøysund</td> <td>-5</td> </tr> </tbody> </table> <p style="text-align: center;">Jeg er godt fornøyd med mulighetene jeg har til å påvirke det som skjer i nærmiljøet der jeg bor. (14)</p> <table border="1" data-bbox="486 1198 1428 1668"> <caption>PDI verdier for nærmiljøet</caption> <thead> <tr> <th>Kommune</th> <th>PDI verdi</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Gjesdal</td> <td>50</td> </tr> <tr> <td>Sørumsund</td> <td>35</td> </tr> <tr> <td>Harstad</td> <td>30</td> </tr> <tr> <td>Kristiansund</td> <td>20</td> </tr> <tr> <td>Åmot</td> <td>50</td> </tr> <tr> <td>Nærøysund</td> <td>60</td> </tr> </tbody> </table>	Kommune	PDI verdi	Gjesdal	10	Sørumsund	5	Harstad	-20	Kristiansund	-30	Åmot	-5	Nærøysund	-5	Kommune	PDI verdi	Gjesdal	50	Sørumsund	35	Harstad	30	Kristiansund	20	Åmot	50	Nærøysund	60
Kommune	PDI verdi																												
Gjesdal	10																												
Sørumsund	5																												
Harstad	-20																												
Kristiansund	-30																												
Åmot	-5																												
Nærøysund	-5																												
Kommune	PDI verdi																												
Gjesdal	50																												
Sørumsund	35																												
Harstad	30																												
Kristiansund	20																												
Åmot	50																												
Nærøysund	60																												

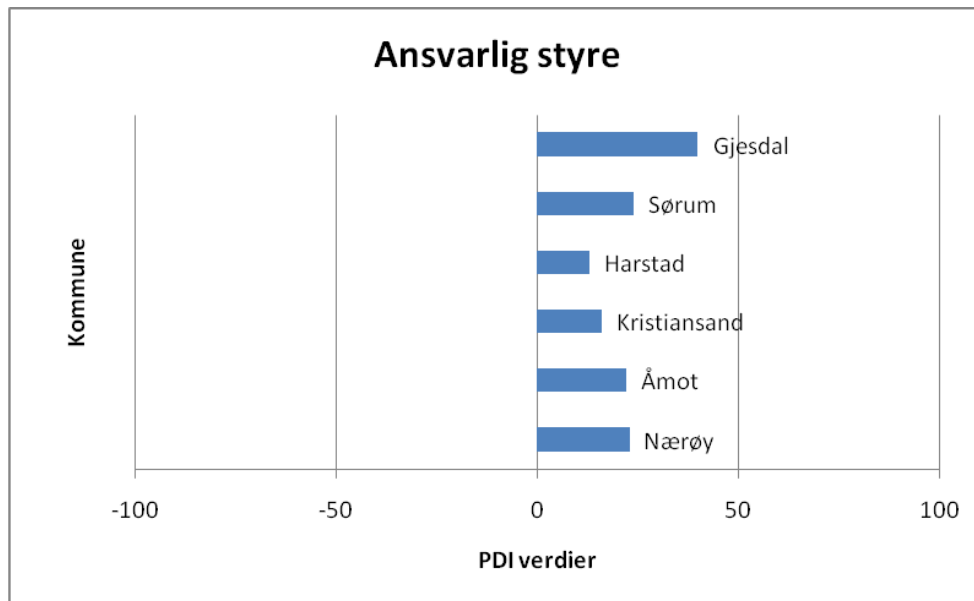
	<i>Effektivt styre</i>																												
<p>RESULTATER</p> <p>Her i kommunen... er politikerne flinke til å styre utviklingen av lokalsamfunnet . (8f)</p> <p>I det store og hele er jeg godt fornøyd med kommunens tjenestetilbud. (2)</p> <p>Jeg er godt fornøyd med måten lokaldemokratiet fungerer på her i kommunen. (6)</p>	<p style="text-align: center;">I det store og hele er jeg godt fornøyd med kommunens tjenestetilbud. (2)</p> <table border="1" data-bbox="478 515 1420 985"> <caption>PDI verdier for tjenestetilbud</caption> <thead> <tr> <th>Kommune</th> <th>PDI verdi</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Gjesdal</td> <td>75</td> </tr> <tr> <td>Sørumsund</td> <td>70</td> </tr> <tr> <td>Nærøysund</td> <td>70</td> </tr> <tr> <td>Åmot</td> <td>60</td> </tr> <tr> <td>Kristiansund</td> <td>55</td> </tr> <tr> <td>Harstad</td> <td>30</td> </tr> </tbody> </table> <p style="text-align: center;">Jeg er godt fornøyd med måten lokaldemokratiet fungerer på her i kommunen. (6)</p> <table border="1" data-bbox="478 1209 1420 1680"> <caption>PDI verdier for lokaldemokratiet</caption> <thead> <tr> <th>Kommune</th> <th>PDI verdi</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Gjesdal</td> <td>60</td> </tr> <tr> <td>Nærøysund</td> <td>50</td> </tr> <tr> <td>Åmot</td> <td>45</td> </tr> <tr> <td>Kristiansund</td> <td>25</td> </tr> <tr> <td>Sørumsund</td> <td>20</td> </tr> <tr> <td>Harstad</td> <td>10</td> </tr> </tbody> </table>	Kommune	PDI verdi	Gjesdal	75	Sørumsund	70	Nærøysund	70	Åmot	60	Kristiansund	55	Harstad	30	Kommune	PDI verdi	Gjesdal	60	Nærøysund	50	Åmot	45	Kristiansund	25	Sørumsund	20	Harstad	10
Kommune	PDI verdi																												
Gjesdal	75																												
Sørumsund	70																												
Nærøysund	70																												
Åmot	60																												
Kristiansund	55																												
Harstad	30																												
Kommune	PDI verdi																												
Gjesdal	60																												
Nærøysund	50																												
Åmot	45																												
Kristiansund	25																												
Sørumsund	20																												
Harstad	10																												

Sammenfattende analyse angående INNBYGGERNES erfaringer med og oppfatninger av lokaldemokratiet

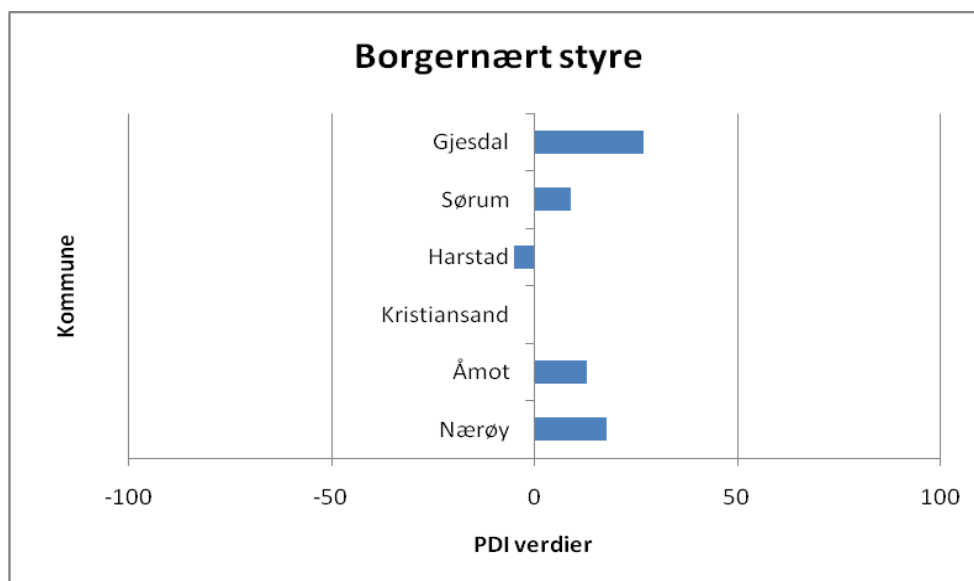
De følgende grafene er en sammenfatning av detaljene i tabell 3. Sammenfatningen er basert på de mest sentrale indikatorene for hver underdimensjon som er identifisert i tabell 3 og gir et samlende bilde av innbyggernes oppfatninger i forhold til de fire overordnede demokratistandardene som benyttes i analysen. Alt i alt får kommunene det beste skussmålet fra innbyggerne når det gjelder *ansvarlig* styre og *effektivt* styre. Det er ryddige forhold politisk og administrativt i disse kommunene. Og innbyggerne sier seg fornøyd med tjenestene og hovedtrekkene i måten lokaldemokratiet fungerer på. Dårligst skussmål får kommunene med hensyn til *pålitelig* styre og *borgernært* styre. Tilliten til lokalpolitikernes upartiskhet og redelighet er begrenset. Innbyggerne føler seg heller ikke særlig sterkt trukket med i lokalt styre og stell; til dels føler de seg utestengt. Trolig kan disse kommunene gjøre forskjellige grep for å involvere innbyggerne mer. Men vi vil også understreke, slik vi gjorde i forrige avsnitt, at forholdene varierer fra kommune til kommune.

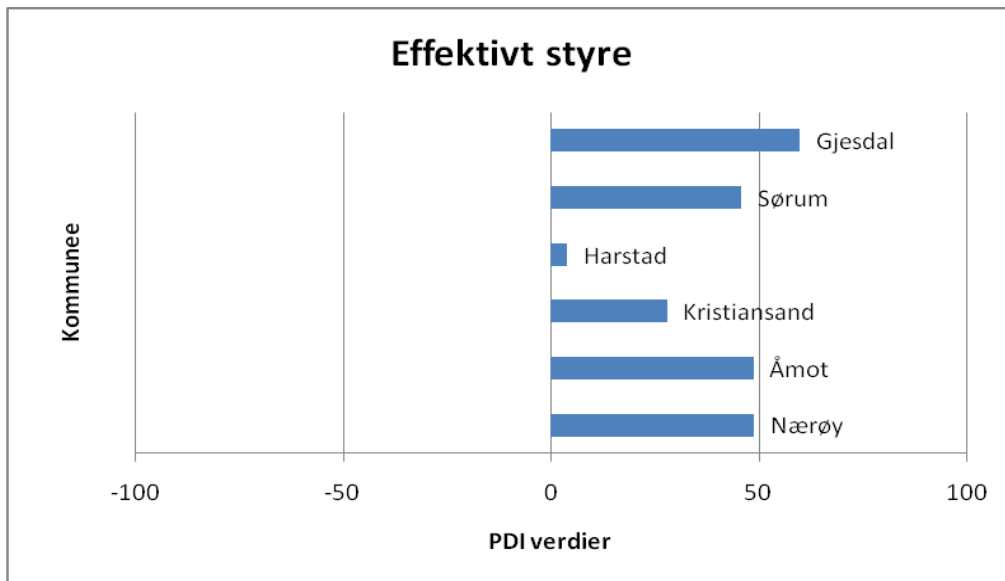
Gjennomsnittsverdier for spm 15,16,20-23 (sum/6: negative utsagn rekodet til positive)

Gjennomsnittsverdier for spm 7a-c, 9, 10a-c,24,24 (sum/9: negative utsagn rekodet til positive)

Gjennomsnittsverdier for spm 4,5, 8a-e,11-14, 17-19 (sum/14: negative utsagn rekodet til positive)

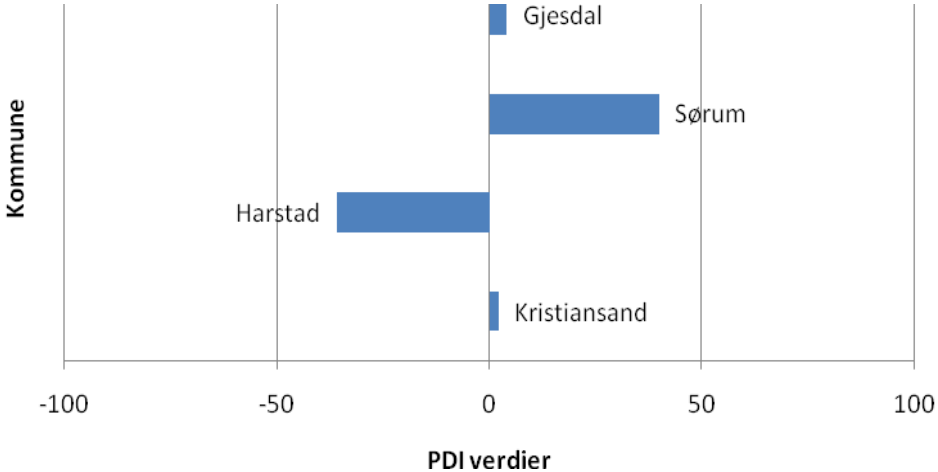

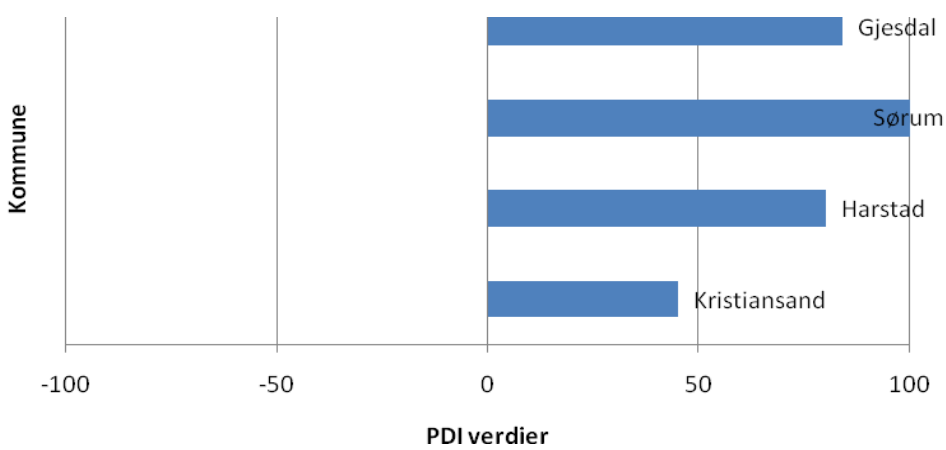
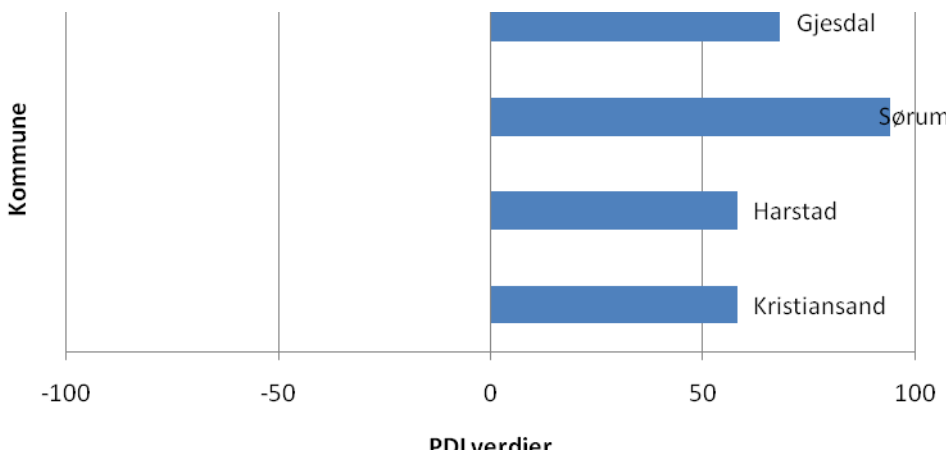
Gjennomsnittsverdier for spm 2, 6, 8f (sum/3: negative utsagn rekodet til positive)

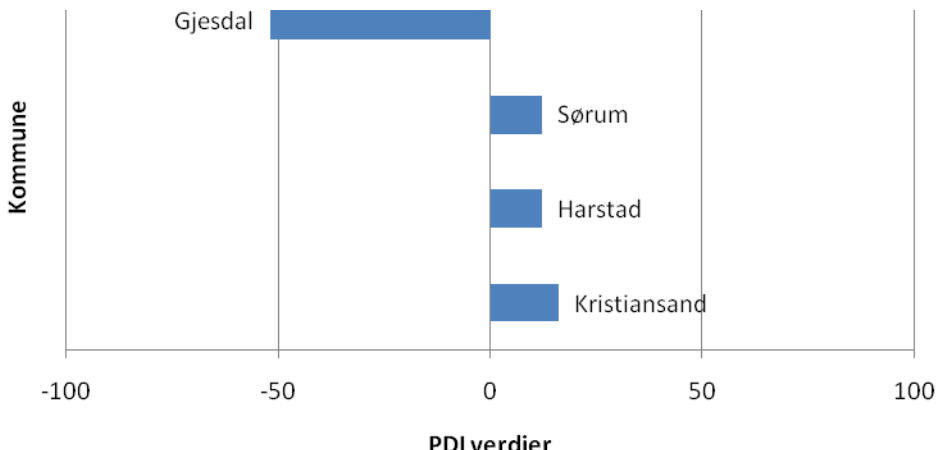
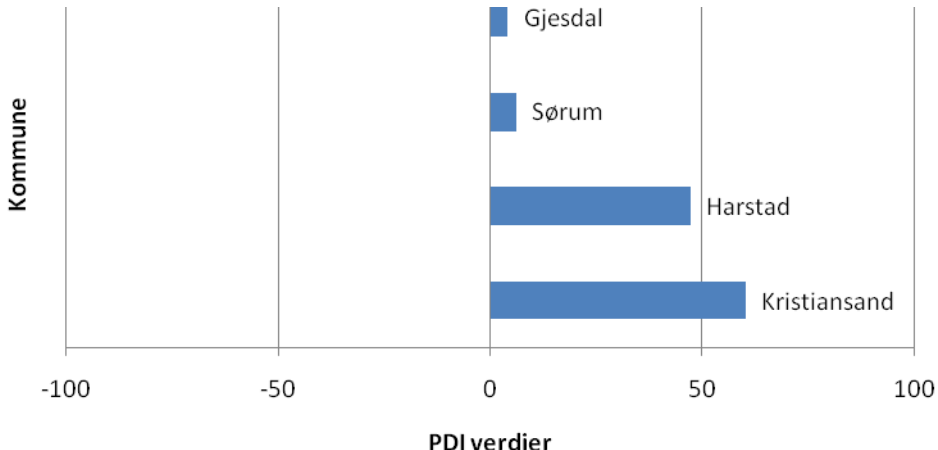
Tabell 4: Demokratistandarder og –indikatorer: Hvordan standardene speiles i oppfatninger og erfaringer blant FOLKEVALGTE. PDI-verdier *

	<i>Pålitelig styre</i>																				
<p>LIKE-BEHANDLING</p> <p>Her i kommunen er det særinteresser som får gjennomslag, ikke innbyggernes fellesinteresser. (4a1)</p> <p>De som har gode personlige forbindelser i kommunen, får lettere ivaretatt sine interesser. (4b)</p>	<p>Her i kommunen... er det særinteresser som får gjennomslag, ikke innbyggernes fellesinteresser. (4a1)</p> <table border="1"> <caption>PDI verdier for spørsmål 4a1</caption> <thead> <tr> <th>Kommune</th> <th>PDI verdi</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Gjesdal</td> <td>-35</td> </tr> <tr> <td>Sørumsund</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>Harstad</td> <td>-5</td> </tr> <tr> <td>Kristiansund</td> <td>15</td> </tr> </tbody> </table> <p>De som har gode personlige forbindelser i kommunen, får lettere ivaretatt sine interesser. (4b)</p> <table border="1"> <caption>PDI verdier for spørsmål 4b</caption> <thead> <tr> <th>Kommune</th> <th>PDI verdi</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Gjesdal</td> <td>10</td> </tr> <tr> <td>Sørumsund</td> <td>15</td> </tr> <tr> <td>Harstad</td> <td>40</td> </tr> <tr> <td>Kristiansund</td> <td>50</td> </tr> </tbody> </table>	Kommune	PDI verdi	Gjesdal	-35	Sørumsund	5	Harstad	-5	Kristiansund	15	Kommune	PDI verdi	Gjesdal	10	Sørumsund	15	Harstad	40	Kristiansund	50
Kommune	PDI verdi																				
Gjesdal	-35																				
Sørumsund	5																				
Harstad	-5																				
Kristiansund	15																				
Kommune	PDI verdi																				
Gjesdal	10																				
Sørumsund	15																				
Harstad	40																				
Kristiansund	50																				

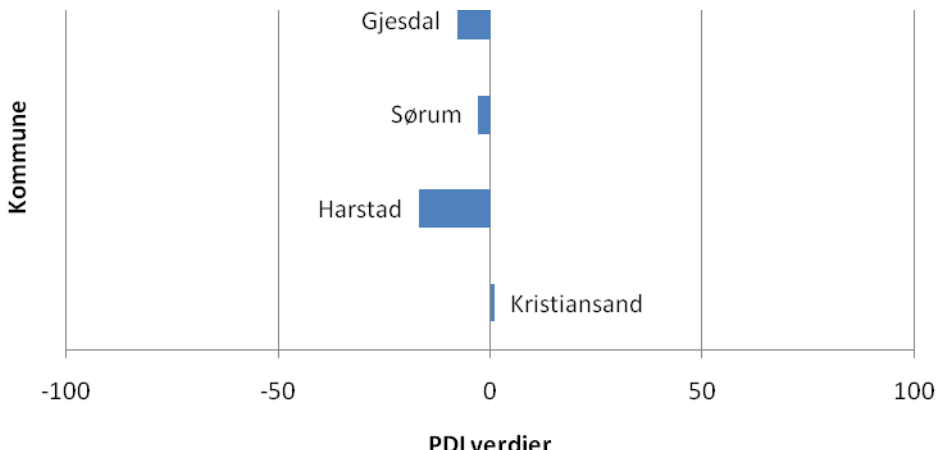
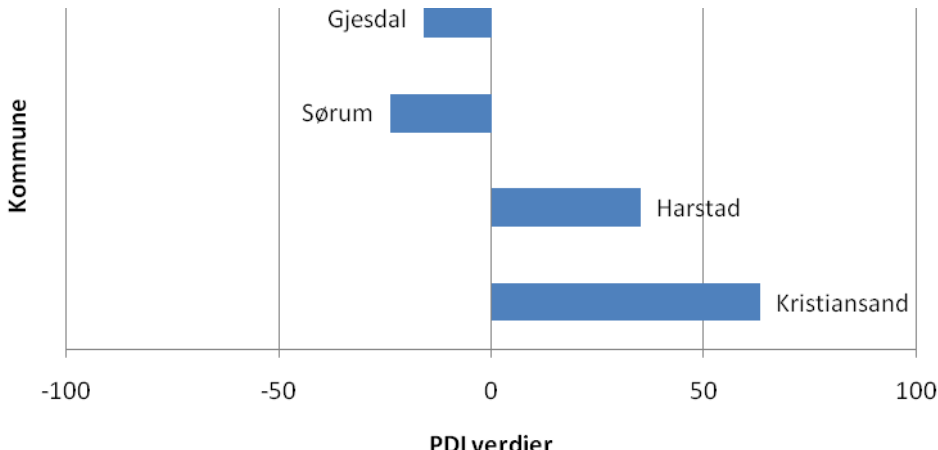
* PDI verdier måler prosentandel respondenter som mener utsagnet passer godt minus andelen som mener det passer dårlig.

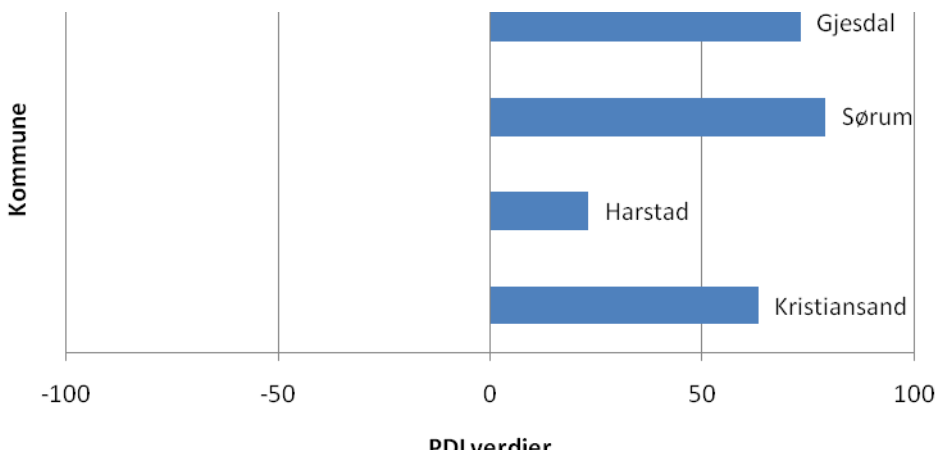
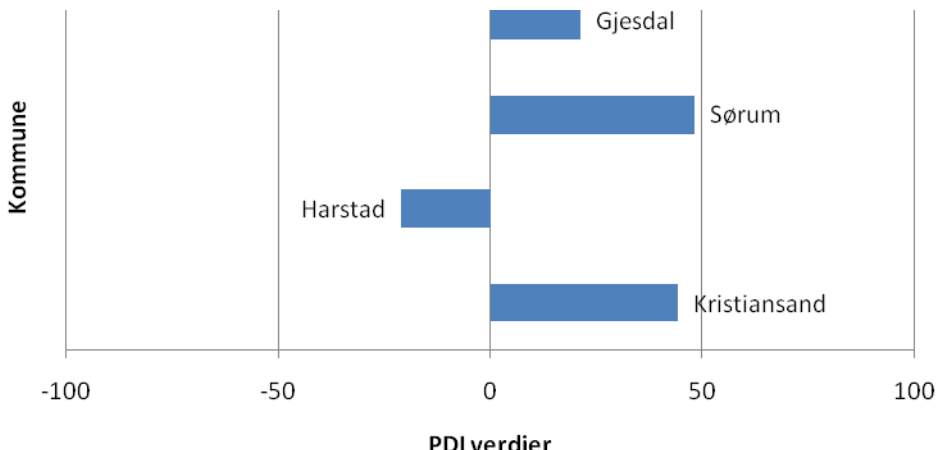
	<i>Pålitelig styre</i>										
<p>RESPEKT</p> <p>Jeg opplever at velgerne har respekt for de folkevalgte. (3d)</p>	<p style="text-align: center;">Jeg opplever at velgerne har respekt for de folkevalgte. (3d)</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <caption>PDI verdier for kommuner</caption> <thead> <tr> <th>Kommune</th> <th>PDI verdi</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Gjesdal</td> <td>~5</td> </tr> <tr> <td>Sørumsund</td> <td>~40</td> </tr> <tr> <td>Harstad</td> <td>~-35</td> </tr> <tr> <td>Kristiansand</td> <td>~-5</td> </tr> </tbody> </table>	Kommune	PDI verdi	Gjesdal	~5	Sørumsund	~40	Harstad	~-35	Kristiansand	~-5
Kommune	PDI verdi										
Gjesdal	~5										
Sørumsund	~40										
Harstad	~-35										
Kristiansand	~-5										

	<i>Ansvarlig styre</i>																				
<p>POLITISK TYDELIGHET</p> <p>Det er klare partipolitiske skillelinjer i kommunepolitikken. (1a)</p> <p>I vårt kommunestyre går de viktigste skillene mellom partiene. (1k)</p> <p>Jeg synes det er for lite anledning til å markere eget parti. (1h)</p> <p>Det spiller liten rolle for kommunens politikk hvilke partier som sitter ved makten. (1g)</p>	<p style="text-align: center;">Det er klare partipolitiske skillelinjer i kommunepolitikken. (1a)</p> <table border="1" data-bbox="494 481 1444 929"> <caption>PDI verdier for kommunepolitikk</caption> <thead> <tr> <th>Kommune</th> <th>PDI verdi</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Gjesdal</td> <td>~85</td> </tr> <tr> <td>Sørumsund</td> <td>~95</td> </tr> <tr> <td>Harstad</td> <td>~80</td> </tr> <tr> <td>Kristiansund</td> <td>~45</td> </tr> </tbody> </table> <p style="text-align: center;">I vårt kommunestyre går de viktigste skillene mellom partiene. (1k)</p> <table border="1" data-bbox="494 1153 1444 1601"> <caption>PDI verdier for kommunestyre</caption> <thead> <tr> <th>Kommune</th> <th>PDI verdi</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Gjesdal</td> <td>~70</td> </tr> <tr> <td>Sørumsund</td> <td>~95</td> </tr> <tr> <td>Harstad</td> <td>~60</td> </tr> <tr> <td>Kristiansund</td> <td>~60</td> </tr> </tbody> </table>	Kommune	PDI verdi	Gjesdal	~85	Sørumsund	~95	Harstad	~80	Kristiansund	~45	Kommune	PDI verdi	Gjesdal	~70	Sørumsund	~95	Harstad	~60	Kristiansund	~60
Kommune	PDI verdi																				
Gjesdal	~85																				
Sørumsund	~95																				
Harstad	~80																				
Kristiansund	~45																				
Kommune	PDI verdi																				
Gjesdal	~70																				
Sørumsund	~95																				
Harstad	~60																				
Kristiansund	~60																				

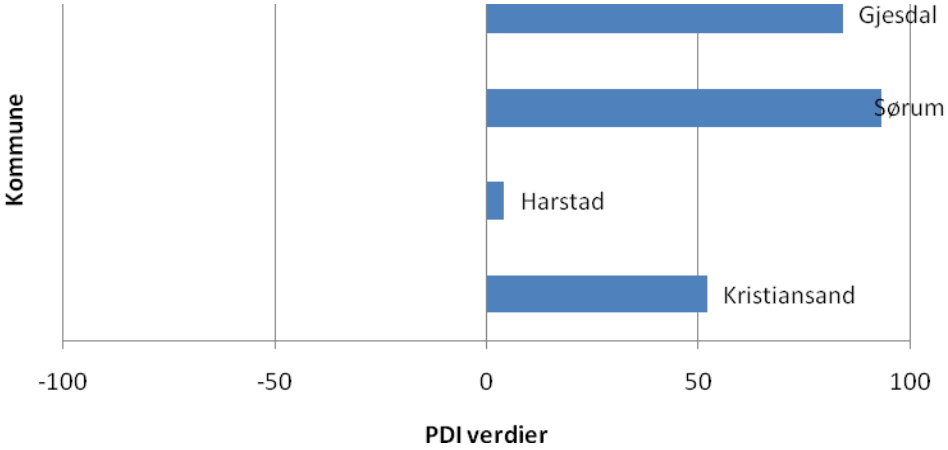
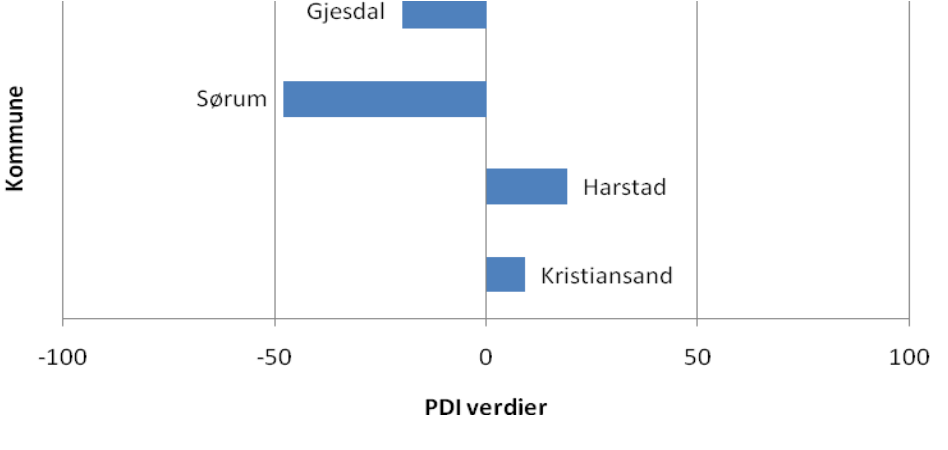
	<i>Ansvarlig styre</i>																				
<p>ANSVARSFORDELING</p> <p>De viktige beslutningene her i kommunen fattes i andre politiske organer enn kommunestyret. (1d)</p> <p>Kommunepolitikken er veldig sektororientert. (1f)</p>	<p style="text-align: center;">De viktige beslutningene her i kommunen fattes i andre politiske organer enn kommunestyret. (1d)</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <caption>PDI verdier for (1d)</caption> <thead> <tr> <th>Kommune</th> <th>PDI verdi</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Gjesdal</td> <td>-50</td> </tr> <tr> <td>Sørumsund</td> <td>10</td> </tr> <tr> <td>Harstad</td> <td>15</td> </tr> <tr> <td>Kristiansund</td> <td>20</td> </tr> </tbody> </table> <p style="text-align: center;">Kommunepolitikken er veldig sektororientert. (1f)</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <caption>PDI verdier for (1f)</caption> <thead> <tr> <th>Kommune</th> <th>PDI verdi</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Gjesdal</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>Sørumsund</td> <td>10</td> </tr> <tr> <td>Harstad</td> <td>45</td> </tr> <tr> <td>Kristiansund</td> <td>60</td> </tr> </tbody> </table>	Kommune	PDI verdi	Gjesdal	-50	Sørumsund	10	Harstad	15	Kristiansund	20	Kommune	PDI verdi	Gjesdal	5	Sørumsund	10	Harstad	45	Kristiansund	60
Kommune	PDI verdi																				
Gjesdal	-50																				
Sørumsund	10																				
Harstad	15																				
Kristiansund	20																				
Kommune	PDI verdi																				
Gjesdal	5																				
Sørumsund	10																				
Harstad	45																				
Kristiansund	60																				

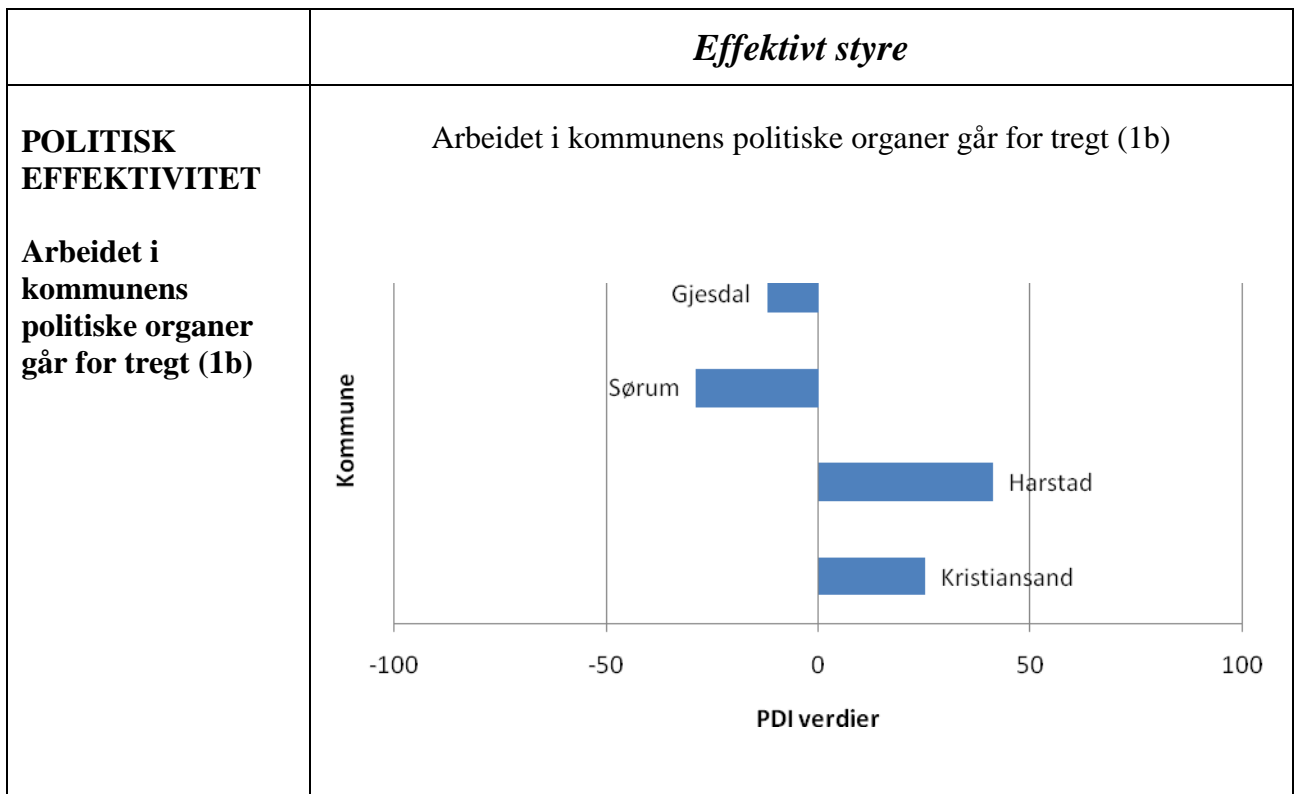
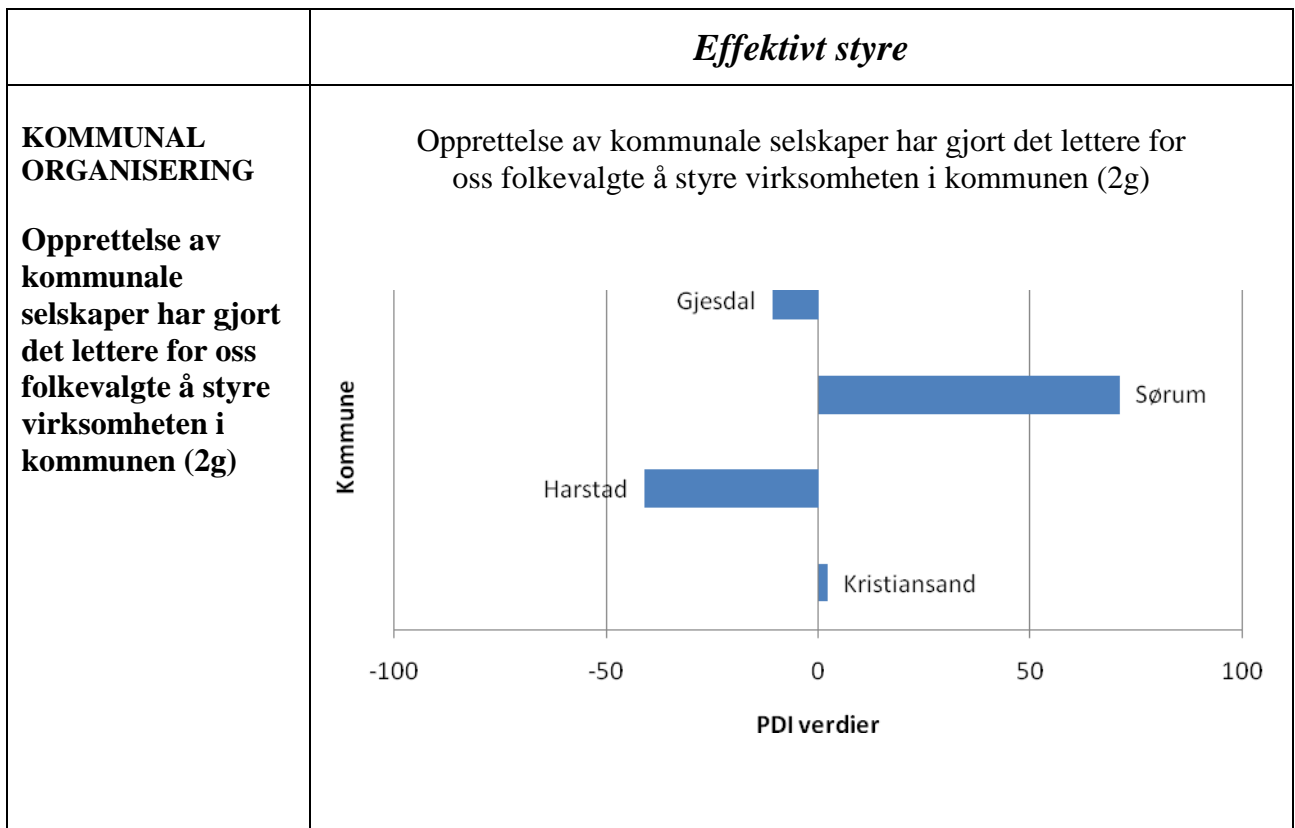
<i>Ansvarlig styre</i>											
<p>ROLLE- KLARHET</p> <p>Jeg føler at jeg får gjort nytte for meg som folkevalgt (1e) & Alt i alt trives jeg godt med arbeidet som folkevalgt. (1j) & Jeg syntes min rolle som folkevalgt er klar. (1c)</p> <p style="text-align: center;">- - - - -</p> <p>Statens detaljstyring av kommunen uthuler rollen som folkevalgt. (i)</p> <p>(Merknad: Indikatorene deler seg i to underdimensjoner: A og B)</p>	<p>A: Jeg føler at jeg får gjort nytte for meg som folkevalgt. (1e)</p> <table border="1"> <caption>PDI verdier for A: Jeg føler at jeg får gjort nytte for meg som folkevalgt. (1e)</caption> <thead> <tr> <th>Kommune</th> <th>PDI verdier</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Gjesdal</td> <td>75</td> </tr> <tr> <td>Sørumsund</td> <td>50</td> </tr> <tr> <td>Harstad</td> <td>60</td> </tr> <tr> <td>Kristiansund</td> <td>65</td> </tr> </tbody> </table>	Kommune	PDI verdier	Gjesdal	75	Sørumsund	50	Harstad	60	Kristiansund	65
Kommune	PDI verdier										
Gjesdal	75										
Sørumsund	50										
Harstad	60										
Kristiansund	65										
	<p>B: Statens detaljstyring av kommunen uthuler rollen som folkevalgt. (1i)</p> <table border="1"> <caption>PDI verdier for B: Statens detaljstyring av kommunen uthuler rollen som folkevalgt. (1i)</caption> <thead> <tr> <th>Kommune</th> <th>PDI verdier</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Gjesdal</td> <td>50</td> </tr> <tr> <td>Sørumsund</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>Harstad</td> <td>55</td> </tr> <tr> <td>Kristiansund</td> <td>35</td> </tr> </tbody> </table>	Kommune	PDI verdier	Gjesdal	50	Sørumsund	0	Harstad	55	Kristiansund	35
Kommune	PDI verdier										
Gjesdal	50										
Sørumsund	0										
Harstad	55										
Kristiansund	35										

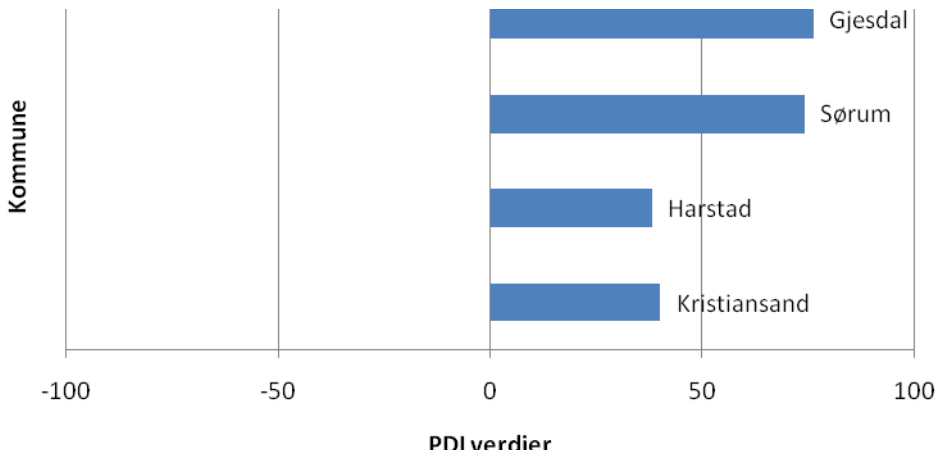
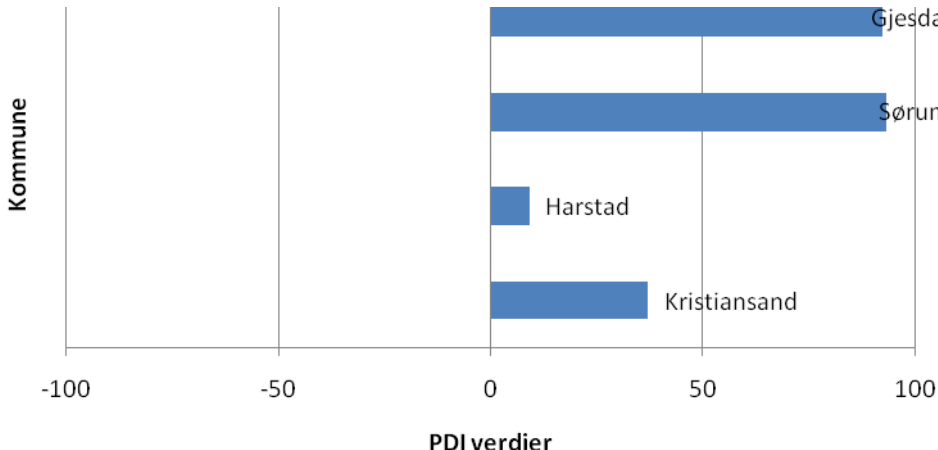
	<i>Borgernært styre</i>																				
<p>INTERESSE</p> <p>Det er stor interesse for kommune-politikken blant innbyggerne. (3c)</p> <p>Medienes dekning av de folkevalgtes arbeid er for ensidig negativ. (3b)</p> <p>Folk flest er seg meget bevisst hvilke rettigheter de har overfor kommunen. (3e)</p>	<p style="text-align: center;">Det er stor interesse for kommunepolitikken blant innbyggerne. (3c)</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <caption>PDI verdier for interesse i kommunepolitikken</caption> <thead> <tr> <th>Kommune</th> <th>PDI verdi</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Gjesdal</td> <td>-10</td> </tr> <tr> <td>Sørumsund</td> <td>-5</td> </tr> <tr> <td>Harstad</td> <td>-20</td> </tr> <tr> <td>Kristiansund</td> <td>-5</td> </tr> </tbody> </table> <p style="text-align: center;">Medienes dekning av de folkevalgtes arbeid er for ensidig negativ. (3b)</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <caption>PDI verdier for medienes dekning</caption> <thead> <tr> <th>Kommune</th> <th>PDI verdi</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Gjesdal</td> <td>-15</td> </tr> <tr> <td>Sørumsund</td> <td>-25</td> </tr> <tr> <td>Harstad</td> <td>35</td> </tr> <tr> <td>Kristiansund</td> <td>65</td> </tr> </tbody> </table>	Kommune	PDI verdi	Gjesdal	-10	Sørumsund	-5	Harstad	-20	Kristiansund	-5	Kommune	PDI verdi	Gjesdal	-15	Sørumsund	-25	Harstad	35	Kristiansund	65
Kommune	PDI verdi																				
Gjesdal	-10																				
Sørumsund	-5																				
Harstad	-20																				
Kristiansund	-5																				
Kommune	PDI verdi																				
Gjesdal	-15																				
Sørumsund	-25																				
Harstad	35																				
Kristiansund	65																				

	Borgernært styre																				
<p>INVOLVERING</p> <p>Her i kommunen....</p> <p>... blir klager på tjenester behandlet på en saklig måte. (4a3)</p> <p>... involverer kommunens innbyggerne i forsøk på å finne løsninger på lokale problemer. (4a4)</p> <p>... er det gode rutiner for å ta i mot innbyggernes forslag om forbedringer i kommunal virksomhet. (4a2)</p> <p>.....tar de folkevalgte hensyn til innbyggernes synspunkter (4a5)</p>	<p style="text-align: center;">Her i kommunen.... blir klager på tjenester behandlet på en saklig måte. (4a3)</p> <table border="1" data-bbox="494 537 1436 985"> <caption>PDI verdier for klager på tjenester</caption> <thead> <tr> <th>Kommune</th> <th>PDI verdi</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Gjesdal</td> <td>~75</td> </tr> <tr> <td>Sørumsund</td> <td>~80</td> </tr> <tr> <td>Harstad</td> <td>~20</td> </tr> <tr> <td>Kristiansund</td> <td>~65</td> </tr> </tbody> </table> <p style="text-align: center;">Her i kommunen.... involverer kommunens innbyggerne i forsøk på å finne løsninger på lokale problemer. (4a4)</p> <table border="1" data-bbox="494 1232 1436 1680"> <caption>PDI verdier for involvering i løsninger</caption> <thead> <tr> <th>Kommune</th> <th>PDI verdi</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Gjesdal</td> <td>~15</td> </tr> <tr> <td>Sørumsund</td> <td>~50</td> </tr> <tr> <td>Harstad</td> <td>~-20</td> </tr> <tr> <td>Kristiansund</td> <td>~45</td> </tr> </tbody> </table>	Kommune	PDI verdi	Gjesdal	~75	Sørumsund	~80	Harstad	~20	Kristiansund	~65	Kommune	PDI verdi	Gjesdal	~15	Sørumsund	~50	Harstad	~-20	Kristiansund	~45
Kommune	PDI verdi																				
Gjesdal	~75																				
Sørumsund	~80																				
Harstad	~20																				
Kristiansund	~65																				
Kommune	PDI verdi																				
Gjesdal	~15																				
Sørumsund	~50																				
Harstad	~-20																				
Kristiansund	~45																				

	<i>Borgernært styre</i>																				
<p>KONTAKT</p> <p>I mitt arbeid som folkevalgt er jeg ukentlig i kontakt med ... (3a)</p> <p>... enkeltinnbyggere (1) ...foreninger og lag (2) ...næringsliv (3) ...media (4)</p>	<p style="text-align: center;">I mitt arbeid som folkevalgt er jeg ukentlig i kontakt med... enkeltinnbyggere. (3a1)</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <caption>PDI verdier for kontakt med enkeltinnbyggere (3a1)</caption> <thead> <tr> <th>Kommune</th> <th>PDI verdier</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Gjesdal</td> <td>65</td> </tr> <tr> <td>Sørumsund</td> <td>50</td> </tr> <tr> <td>Harstad</td> <td>70</td> </tr> <tr> <td>Kristiansund</td> <td>80</td> </tr> </tbody> </table> <p style="text-align: center;">I mitt arbeid som folkevalgt er jeg ukentlig i kontakt med... foreninger og lag. (3a2).</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <caption>PDI verdier for kontakt med foreninger og lag (3a2)</caption> <thead> <tr> <th>Kommune</th> <th>PDI verdier</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Gjesdal</td> <td>10</td> </tr> <tr> <td>Sørumsund</td> <td>-10</td> </tr> <tr> <td>Harstad</td> <td>35</td> </tr> <tr> <td>Kristiansund</td> <td>60</td> </tr> </tbody> </table>	Kommune	PDI verdier	Gjesdal	65	Sørumsund	50	Harstad	70	Kristiansund	80	Kommune	PDI verdier	Gjesdal	10	Sørumsund	-10	Harstad	35	Kristiansund	60
Kommune	PDI verdier																				
Gjesdal	65																				
Sørumsund	50																				
Harstad	70																				
Kristiansund	80																				
Kommune	PDI verdier																				
Gjesdal	10																				
Sørumsund	-10																				
Harstad	35																				
Kristiansund	60																				

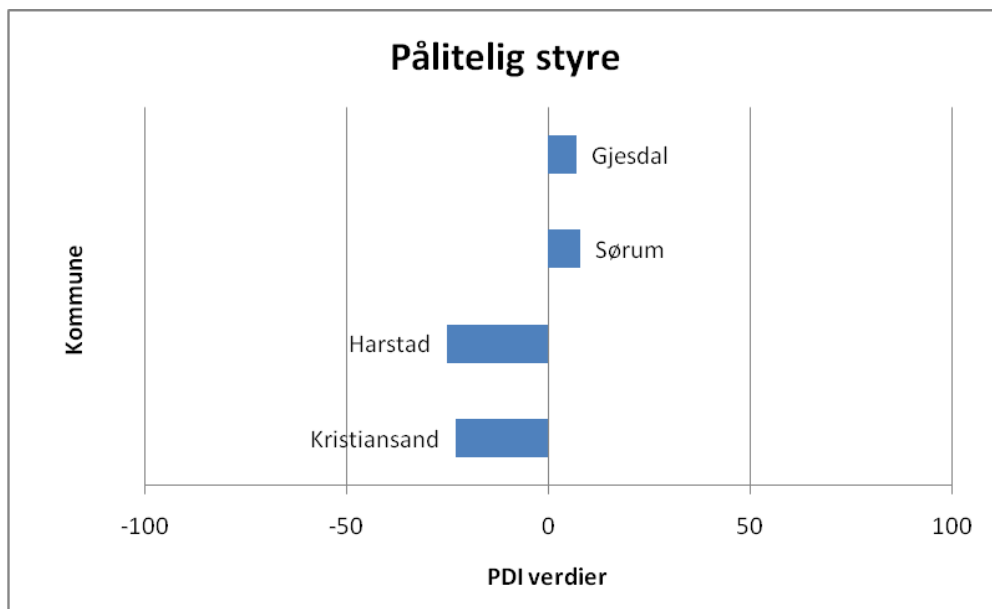
	<i>Effektivt styre</i>																				
<p>SAMSPILL / KONTROLL MED ADMINISTRASJONEN</p> <p>Administrasjonen er flink til å fange opp politiske signaler fra de folkevalgte (2a)</p> <p>Administrasjonen prøver for ofte å dytte sine egne meninger på de folkevalgte (2f)</p> <p>De folkevalgte styring med administrasjonens iverksetting av vedtak fungerer tilfredsstillende (2e)</p> <p>Det er klare ansvarslinjer i forholdet mellom politikk og administrasjon (2d)</p> <p>Det er lett å skaffe seg innsyn i virksomheten nedover i administrasjonen i kommunen (2b)</p> <p>Administrasjonen er for passiv, de sitter for mye og venter på politiske initiativ (2c)</p>	<p style="text-align: center;">Administrasjonen er flink til å fange opp politiske signaler fra de folkevalgte. (2a)</p> <table border="1" data-bbox="497 533 1449 981"> <caption>PDI verdier for (2a)</caption> <thead> <tr> <th>Kommune</th> <th>PDI verdi</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Gjesdal</td> <td>~85</td> </tr> <tr> <td>Sørumsund</td> <td>~90</td> </tr> <tr> <td>Harstad</td> <td>~5</td> </tr> <tr> <td>Kristiansund</td> <td>~50</td> </tr> </tbody> </table> <p style="text-align: center;">Administrasjonen prøver for ofte å dytte sine egne meninger på de folkevalgte (2f)</p> <table border="1" data-bbox="497 1236 1449 1684"> <caption>PDI verdier for (2f)</caption> <thead> <tr> <th>Kommune</th> <th>PDI verdi</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Gjesdal</td> <td>~-15</td> </tr> <tr> <td>Sørumsund</td> <td>~-45</td> </tr> <tr> <td>Harstad</td> <td>~10</td> </tr> <tr> <td>Kristiansund</td> <td>~15</td> </tr> </tbody> </table>	Kommune	PDI verdi	Gjesdal	~85	Sørumsund	~90	Harstad	~5	Kristiansund	~50	Kommune	PDI verdi	Gjesdal	~-15	Sørumsund	~-45	Harstad	~10	Kristiansund	~15
Kommune	PDI verdi																				
Gjesdal	~85																				
Sørumsund	~90																				
Harstad	~5																				
Kristiansund	~50																				
Kommune	PDI verdi																				
Gjesdal	~-15																				
Sørumsund	~-45																				
Harstad	~10																				
Kristiansund	~15																				

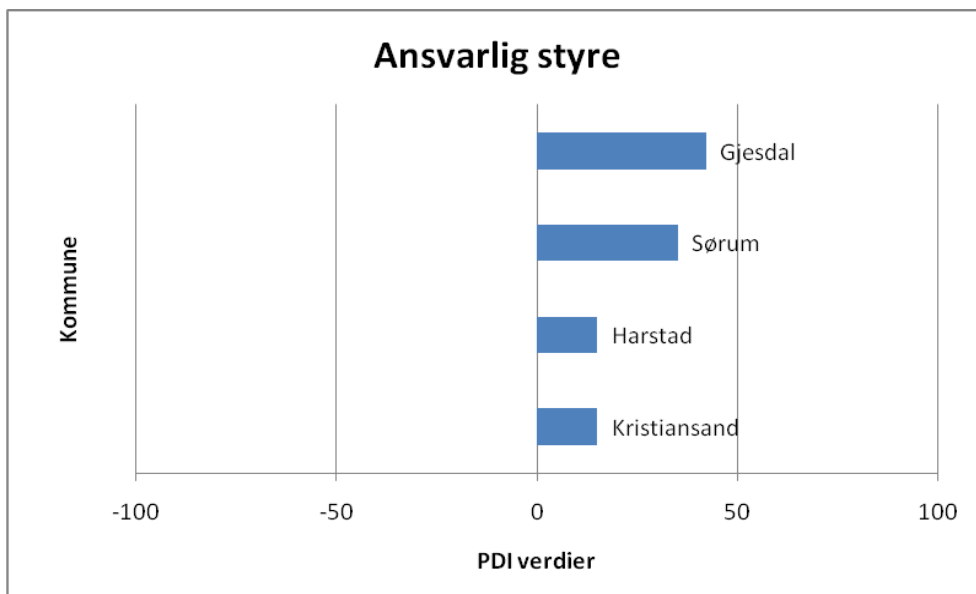
	<i>Effektivt styre</i>																				
<p>RESULTATER</p> <p>Jeg er godt fornøyd med måten lokaldemokratiet fungerer på her i kommunen. (4d)</p> <p>Jeg er i det store og hele godt fornøyd med kommunens tjenestetilbud til innbyggerne. (4e)</p>	<p style="text-align: center;">Jeg er godt fornøyd med måten lokaldemokratiet fungerer på her i kommunen (4d)</p> <table border="1" data-bbox="494 537 1436 985"> <caption>PDI verdier for (4d)</caption> <thead> <tr> <th>Kommune</th> <th>PDI verdi</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Gjesdal</td> <td>~75</td> </tr> <tr> <td>Sørumsund</td> <td>~70</td> </tr> <tr> <td>Harstad</td> <td>~40</td> </tr> <tr> <td>Kristiansund</td> <td>~40</td> </tr> </tbody> </table> <p style="text-align: center;">Jeg er i det store og hele godt fornøyd med kommunens tjenestetilbud til innbyggerne. (4e)</p> <table border="1" data-bbox="494 1232 1436 1680"> <caption>PDI verdier for (4e)</caption> <thead> <tr> <th>Kommune</th> <th>PDI verdi</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Gjesdal</td> <td>~90</td> </tr> <tr> <td>Sørumsund</td> <td>~85</td> </tr> <tr> <td>Harstad</td> <td>~10</td> </tr> <tr> <td>Kristiansund</td> <td>~40</td> </tr> </tbody> </table>	Kommune	PDI verdi	Gjesdal	~75	Sørumsund	~70	Harstad	~40	Kristiansund	~40	Kommune	PDI verdi	Gjesdal	~90	Sørumsund	~85	Harstad	~10	Kristiansund	~40
Kommune	PDI verdi																				
Gjesdal	~75																				
Sørumsund	~70																				
Harstad	~40																				
Kristiansund	~40																				
Kommune	PDI verdi																				
Gjesdal	~90																				
Sørumsund	~85																				
Harstad	~10																				
Kristiansund	~40																				

Sammenfattende analyse av FOLKEVALGTES erfaringer med og oppfatninger av lokaldemokratiet

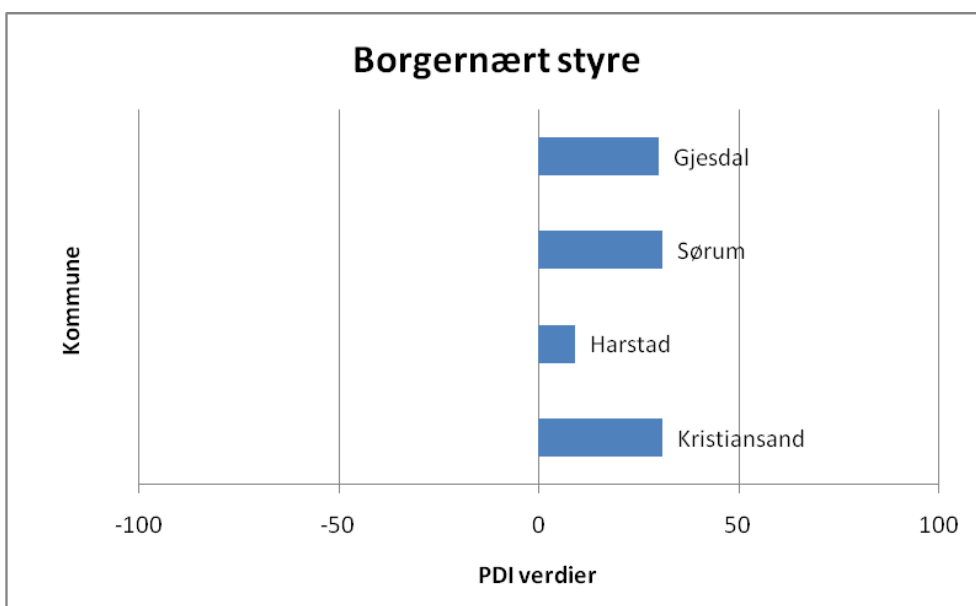
Alt i alt får kommunene det beste skussmålet fra egne folkevalgte når det gjelder *ansvarlig* styre (politisk tydelighet og rolleklarhet) og *effektivt* styre (styring av administrasjonen og resultater). Tilfredsheten med evnen til å utøve *borgernært* styre er også ganske stor. Derimot vurderes *påliteligheten* (likebehandling, fravær av favorisering) som ganske svak. Avviket mellom innbyggernes vurderinger og de folkevalgtes ser ut til å være størst når det gjelder borgernært styre – innbyggerne er mindre positive på dette området enn de folkevalgte er. En mer detaljert analyse av samsvaret mellom folkevalgtes og innbyggernes vurderinger presenteres i neste avsnitt.

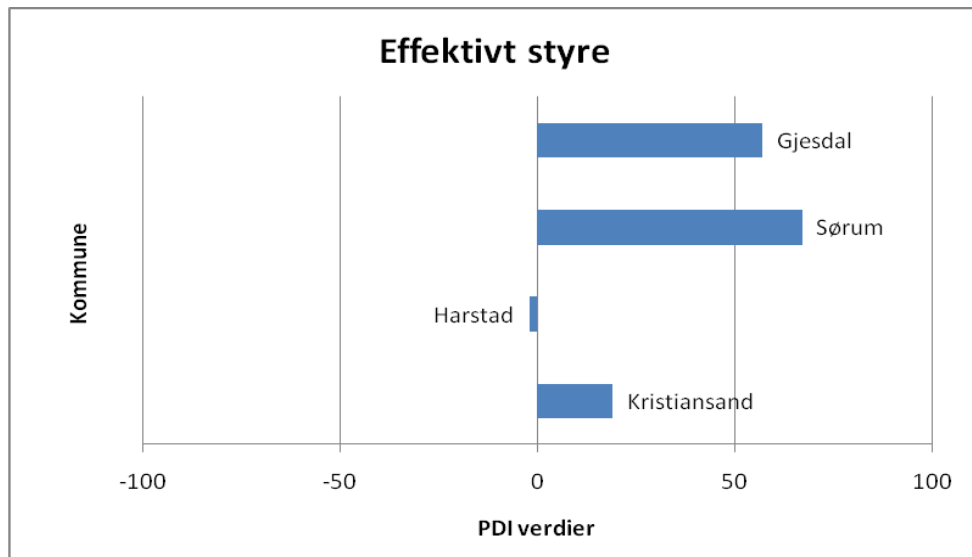
Gjennomsnittsverdier for spm 3d, 4a1, 4b (sum/3: negative utsagn rekodet til positive)

Gjennomsnittsverdier for spm 1a, 1k, 1d, 1f, 1e, 1i, 1j (sum/7: negative utsagn rekodet til positive)

Gjennomsnittsverdier for spm 3a1, 3a2, 3c, 4a3, 4a4 (sum/5: negative utsagn rekodet til positive)

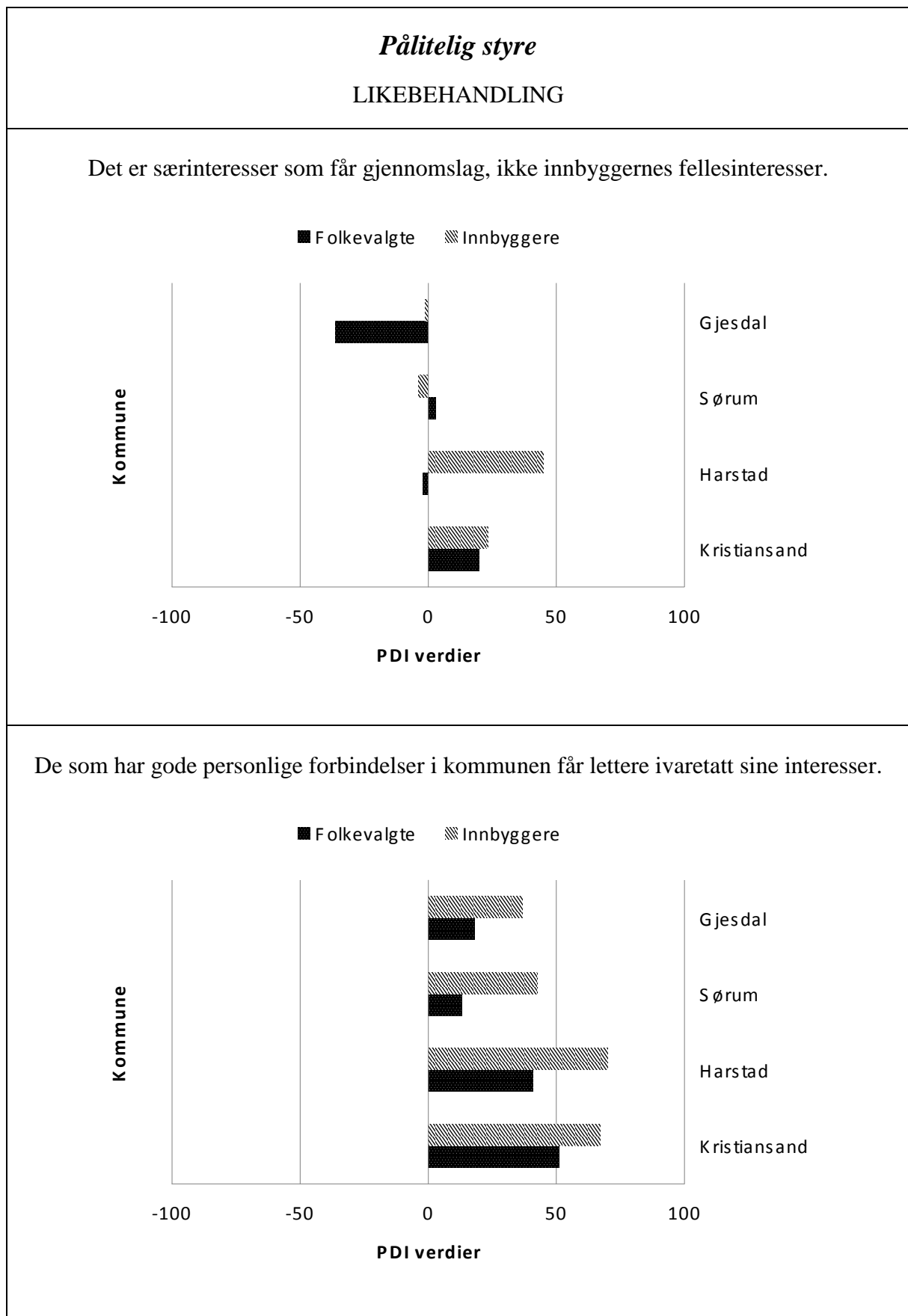

Gjennomsnittsverdier for spm 1b, 2a, 2f, 4d, 4e (sum/5: negative utsagn rekodet til positive)

Innbyggerne og de folkevalgtes oppfatninger av lokaldemokratiet – en sammenlikning

I de følgende tabellene har vi med utgangspunkt i data fra våre fire forsøkskommuner stilt sammen svar fra innbyggerne og de folkevalgte i de respektive kommunene. Dimensjonene er de samme som tidligere, men antallet spørsmål er redusert. Fortsatt analyseres materialet ut fra såkalte PDI verdier (prosentdifferanse- indekser), dvs. differansen mellom andel respondenter som har sagt at et gitt utsagn ”passer godt/svært godt” og andelen som har svart ”passer dårlig/svært dårlig”.

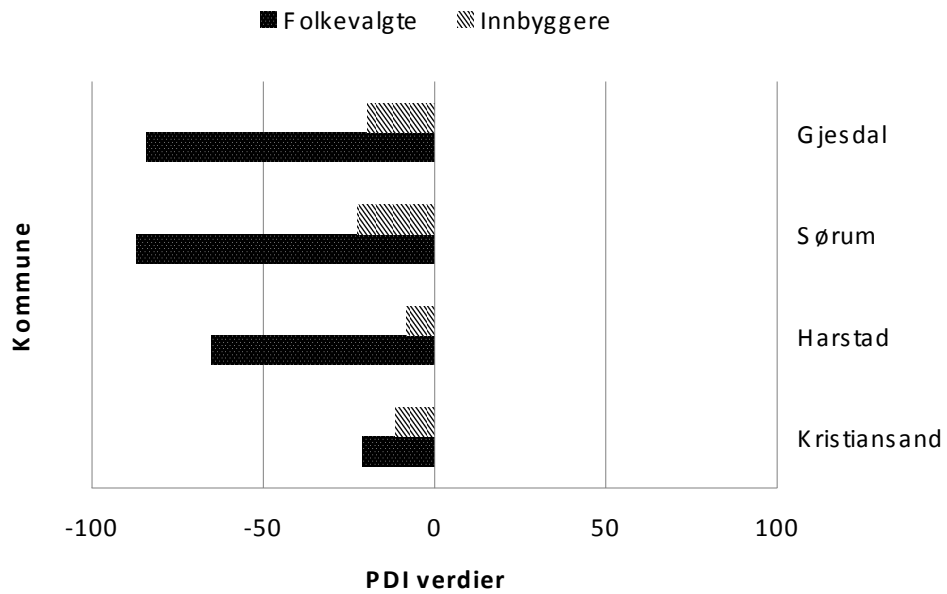
Tabell 5: SAMSVAR mellom innbyggernes og folkevalgtes erfaringer og oppfatninger.

Ansvarlig styre

POLITISK TYDELIGHET

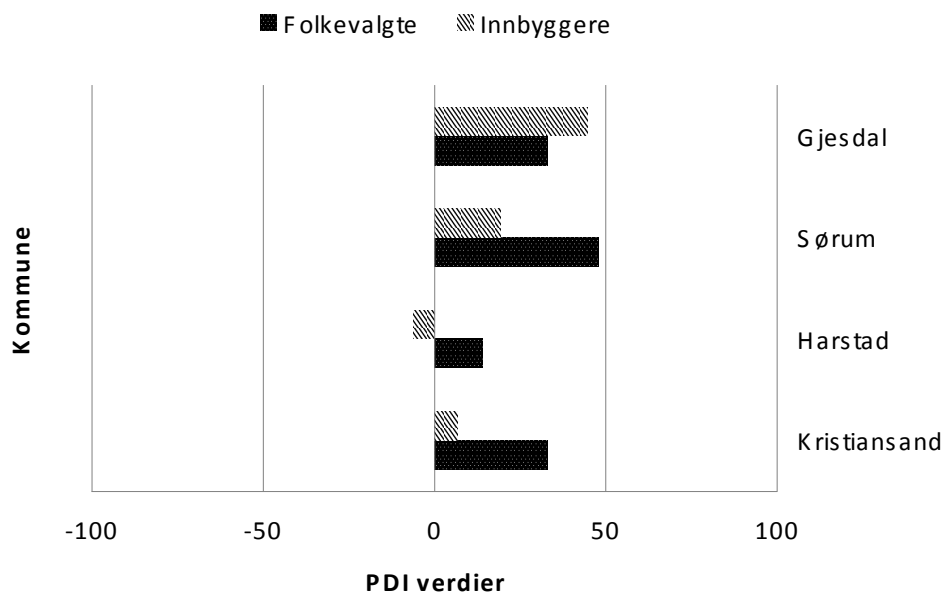
Det spiller liten rolle for kommunens politikk hvilke partier som sitter ved makten.

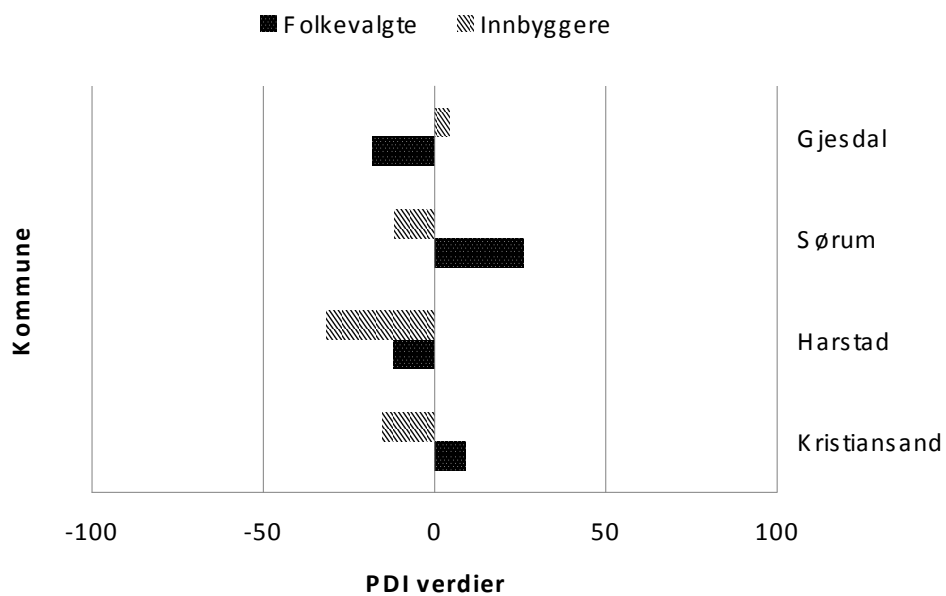
Ansvarlig styre

KOMMUNENS INFORMASJONSVIRKSOMHET

Kommunen gjør en god jobb med å informere innbyggerne om saker som diskuteres i kommunepolitikken.

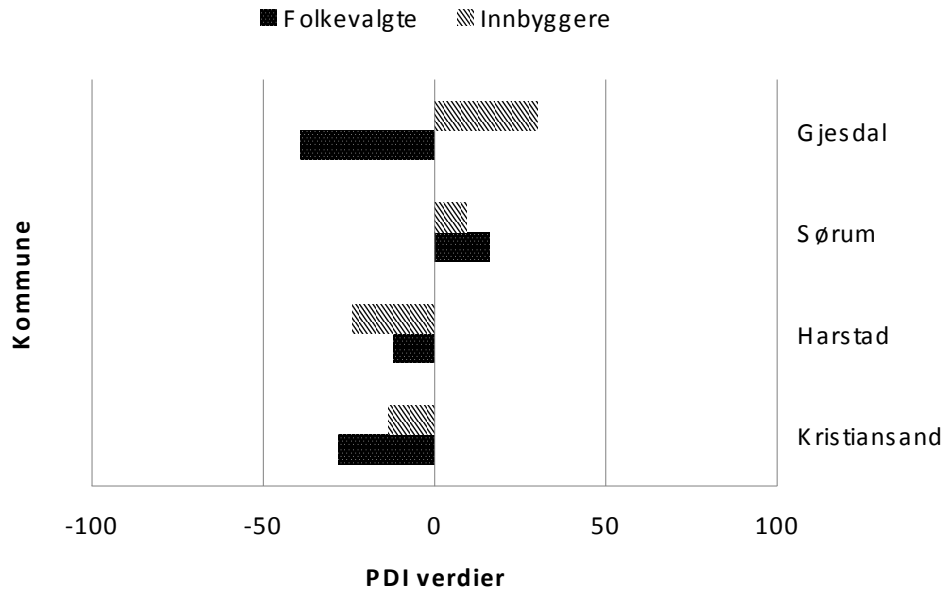
Kommunen gjør en god jobb med å informere innbyggerne om hvilke rettigheter man har i forhold til kommunen.

Ansvarlig styre

KOMMUNENS INFORMASJONSVIRKSOMHET

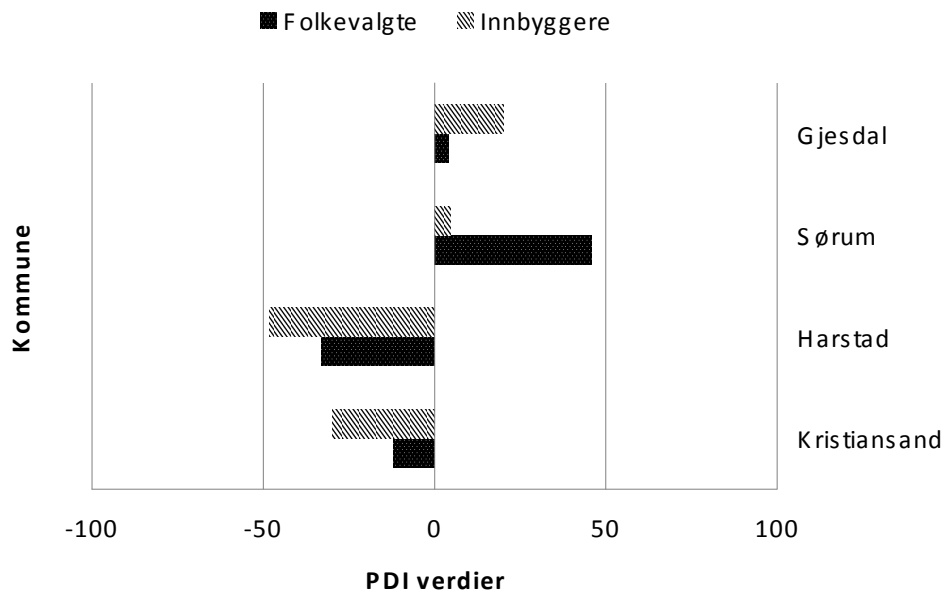
Kommunen gjør en god jobb med å informere innbyggerne om hva man får igjen for skattepengene.

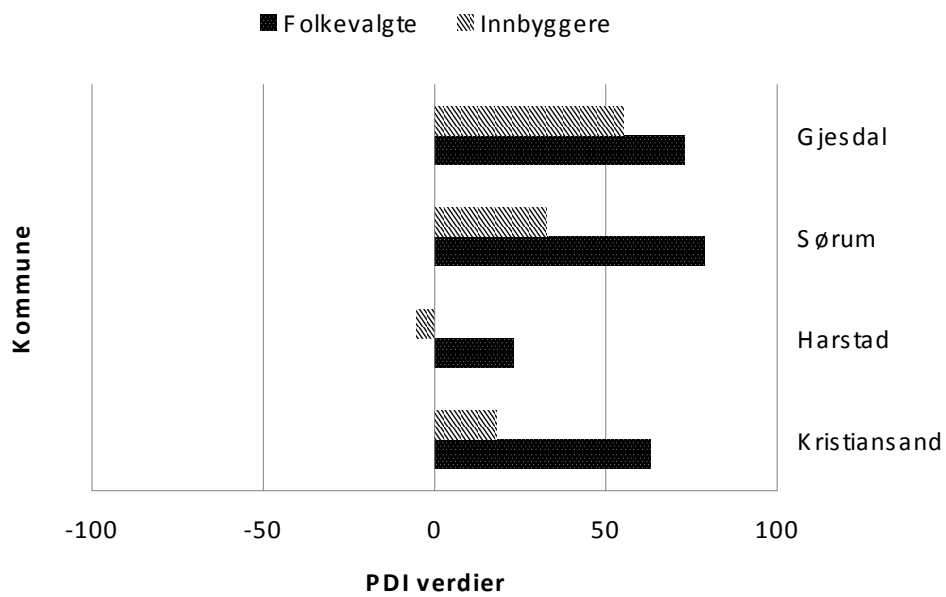
Borgernært styre

INVOLVERING

Det er gode rutiner for å ta i mot innbyggernes forslag om forbedringer.

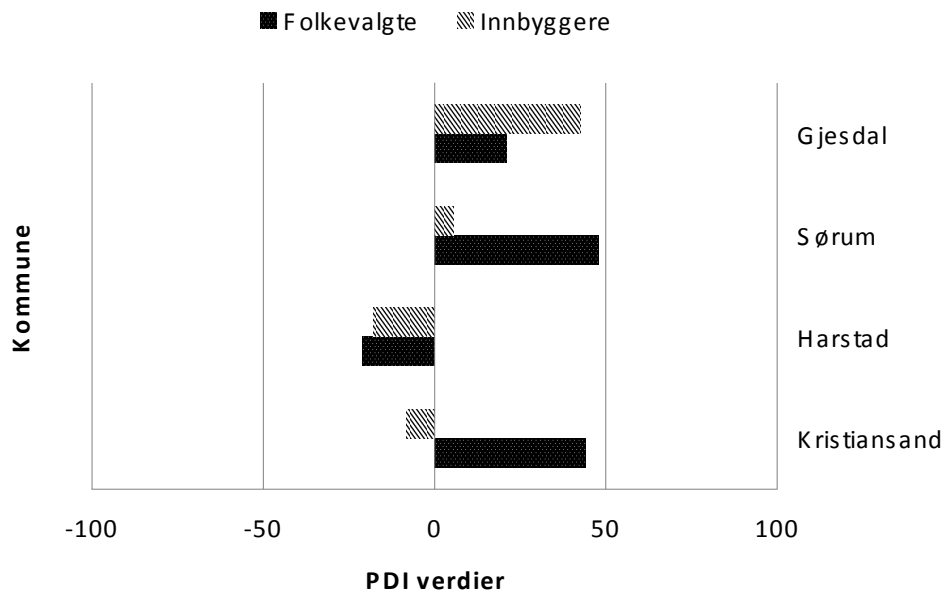
Klager på tjenester blir behandlet på en saklig måte.

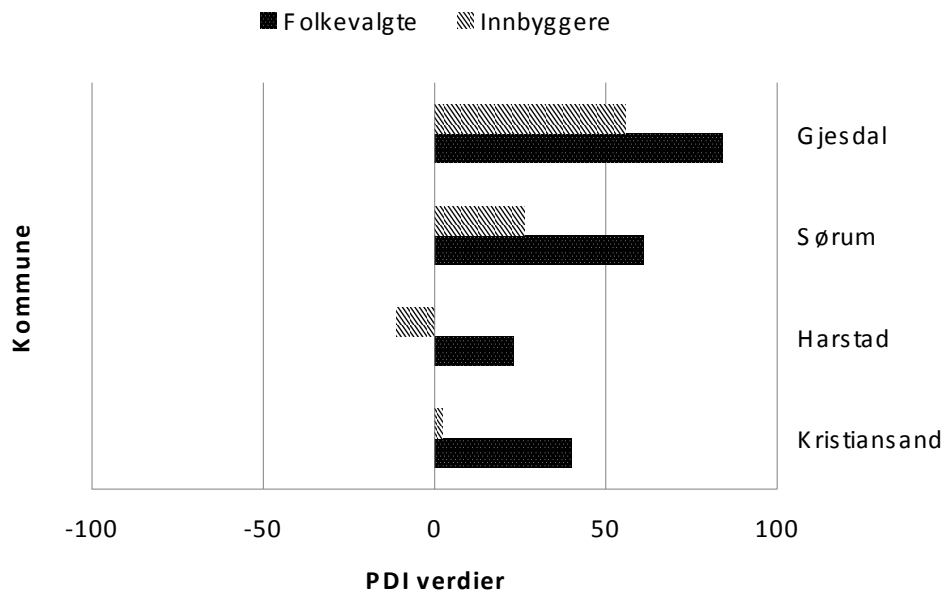
Borgernært styre

INVOLVERING

Kommunen involverer innbyggerne i forsøk på å finne løsninger på lokale problemer.

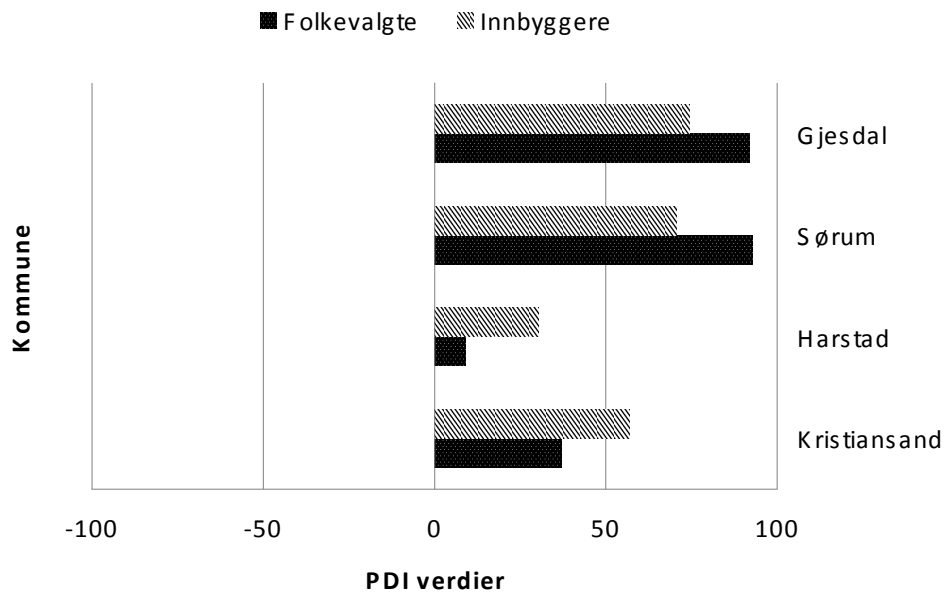
Her i kommunen tar de folkevalgte hensyn til innbyggernes synspunkter.

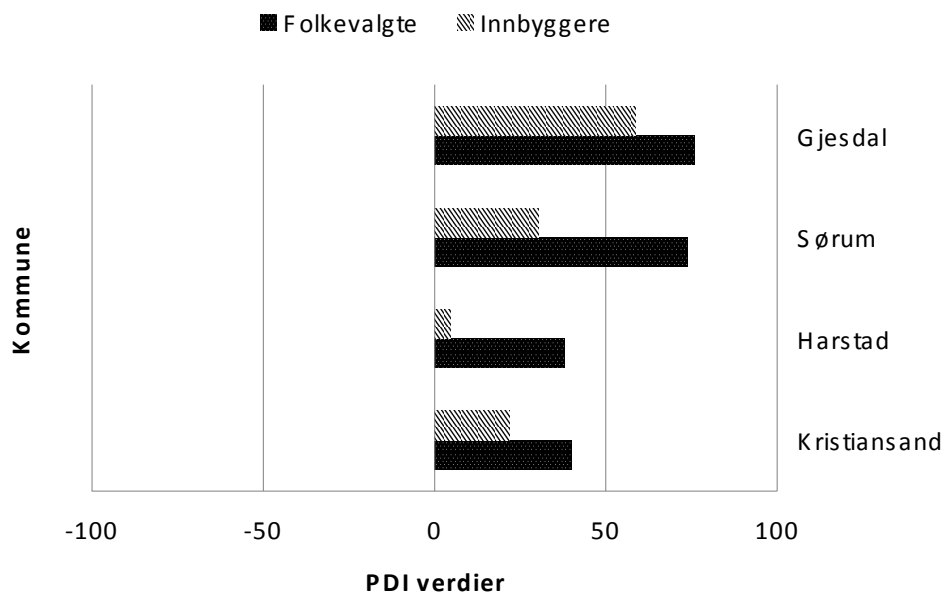
Effektivt styre

RESULTATER

Tilfredshet med kommunens tjenestetilbud.

Tilfredshet med måten lokaldemokratiet fungerer i kommunen.

Sammenfattende analyse av sammenlikningen mellom innbyggernes og de folkevalgtes erfaringer med og oppfatninger av lokaldemokratiet

Hovedtendensen i materialet viser at oppfatningene blant innbyggerne og de folkevalgte om lokaldemokratiets tilstand heller i samme retning. Men her skal også bemerkes at innbyggerne synes å ha en mer kritisk holdning enn de folkevalgte. Hovedtendensen knyttet til den enkelte kommunene er m.a.o. ikke at innbyggerne og de folkevalgte har direkte motsatte oppfatninger (selv om dette også forekommer), men heller at styrken i synet på tilstand i lokaldemokratiet varierer innenfor de samme tendensene. Vi skal heller ikke underslå at det framkommer forskjeller mellom kommunene.

Det er for eksempel slik at både innbyggere og folkevalgte er enige i at ”gode forbindelser i kommunen gjør det lettere å få ivaretatt egne interesser”, men samtidig kommer det klart fram at denne oppfatningen gjør seg sterkere gjeldende blant innbyggerne enn blant de folkevalgte. Oppfatninger av i hvilken grad innbyggerne får nok informasjon og kvalitativt god nok informasjon, varierer en del mellom kommunene, men igjen ser vi at innbyggerne gjennomgående er mer kritisk til informasjonsdiettens omfang og kvalitet enn de folkevalgte. Også når det gjelder borgernes delaktighet og tilfredshet med politiske prosesser og tjenestetilbudet, framkommer det interessante forskjeller mellom kommunene, men igjen ser vi at innbyggerne er gjennomgående med skeptiske enn de folkevalgte på disse punktene.

Avslutning

Denne rapporten dokumenterer utfallet av forsøkene med lokaldemokratiindikatorer i fire (seks) kommuner. Rapporten kan leses som en statusrapport, en beskrivelse av tilstanden når det gjelder kommunenes forhold til innbyggerne og de folkevalgtes opplevelse av egen situasjon, og den kan leses som påvisninger av hvor skoen trykker i den enkelte kommune, og hva slags utviklingsarbeid som kan være aktuelt i den forbindelse. Kommunene har både noen felles utfordringer og noen som er særegne for den enkelte kommune. Det har ikke vært formålet å gjennomføre detaljerte analyser av hver enkelt av de fire (seks) kommunene. Derfor er resultatene først og fremst blitt kommentert på et mer overordnet nivå.

Vi vil til slutt understreke at disse analysene av innbyggernes og de folkevalgtes oppfatninger og erfaringer ikke kan fortelle den hele og fulle historien om tilstanden i

lokaldemokratiet. Slike analyser som disse må suppleres med opplysninger om institusjonelle og organisatoriske forhold og kommunenes egen praksis i demokratiøyemed.

Denne rapporten vil bli fulgt opp av en tilleggsrapport som vil gi veiledning i hvordan kommunene i praksis kan gjennomføre egne undersøkelser av den typen som presenteres her. Det vil også bli gitt illustrasjoner av hvordan resultatene kan tas i bruk for forskjellige formål.

Referanser

- Beetham, D., S. Bracking, I. Kearton og S. Weir (2002). *International IDEA handbook on democracy assessment*. Haag: Kluwer Law International.
- Beetham, David (2004). "Towards a universal framework for democracy assessment", *Democratization* 11:1-17.
- Bjørklund, Tor (2005). "Honorordet lokaldemokrati". Kap. 1 i Jo Sagli og Tor Bjørklund, red. *Lokalvalg og lokalt folkestyre*. Oslo: Gyldendal.
- Coppedge, Michael, Angel Alvarez og Claudia Maldonado (2008). "Two persistent dimensions of democracy: contestation and inclusiveness", *The Journal of Politics* 70 (3): 632-647.
- Dahl, Robert A. og Edward R. Tufte (1973). *Size and democracy*. Stanford: Stanford University Press.
- Eriksen, Erik Oddvar, red. (1995). *Deliberativ politikk*. Oslo: TANO.
- Europarådet (2007). *Good local and regional governance – the European challenge*. Valencia: Conference of European ministers responsible for local and regional government, 15th Session, October 2007.
- Habermas, Jürgen (1981). *Theorie des kommunikativen Handelns*. Frankfurt: Suhrkamp.
- Kaufmann, Bruno, Rolf Büchi og Nadja Braun (2007). *Guidbook to direct democracy in Switzerland and beyond*. Marburg: The Initiative & Referendum Institute Europe.
- Lindner, Wolf (1994). *Swiss democracy. Possible solutions to conflict in multicultural societies*. Houndmills (UK): Macmillan Press.
- Mill, John Stuart (1946). *On liberty and considerations on representative government*. Oxford: Basil Blackwell.
- Narud, Hanne Marthe og Henry Valen (2007). *Demokrati og ansvar. Politisk representasjon i et flerpartisystem*. Oslo: Damm forlag.
- NOU 2005: 6. *Samspill og tillit*. Oslo: Kommunal- og regionaldepartementet.
- NOU 2006: 7. *Det lokale folkestyret i endring? Om deltaking og engasjement i lokalpolitikken*. Oslo: Kommunal- og regionaldepartementet.
- Pettersen, Per Arnt og Lawrence E Rose (2000). "Det lokale selvstyrets omdømme – opphav og betydning", kapittel 2 i Adun Offerdal og Jacob Aars, red. *Lokaldemokratiet. Status og utfordringer*. Oslo: Kommuneforlaget.
- Ringen, Stein (2008). *Hvorfor demokrati?* Oslo: Koloritt Forlag.
- Rose, Lawrence E. (2005). "Demokratiteori – forventninger og virkelighet". Kap. 3 i Harald Baldersheim og Lawrence E. Rose, red. *Det kommunale laboratorium. Teoretiske perspektiver på lokal politikk og organisering*. Bergen: Fagbokforlaget.

Rothstein, Bo and JanTeorell (2008). "What Is Quality of Government? A Theory of Impartial Government Institutions." *Governance: An International Journal of Policy, Administration and Institutions* 21(2):165-190.

Saglie, Jo og Tor Bjørklund (2005). *Lokalvalg og lokalt folkestyre*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Transparency International: <http://www.transparency.org/>

UNDP (2007). *Governance Indicators: A Users' Guide*. 2nd edition

Prosjekt: Lokaldemokrati-indikatorer – Spørsmål til innbyggerne

Innledningstekst:

God dag. Jeg ringer fra Opinion a.s. i forbindelse med en undersøkelse om folks syn på kommune-politikken og kommunens tjenesteyting. Vi ringer på vegne av xxxxx kommune angående en under-søkelse for Kommunenes Sentralforbund og Institutt for statsvitenskap, UiO. Vi vil gjerne høre hvilke erfaringer du har hatt og hvilke tanker du har gjort deg om kommunens virksomhet. Ved å svare på undersøkelsen og si din mening kan du også bistå med å forbedre lokaldemokratiet i kommunen. Vi gjør oppmerksom på at det er frivillig å svare på disse spørsmålene, og at opplysningene anonymiseres i alle rapporter og ved prosjektets slutt, som er mai 2009.

NB: Registrer om vedkommende avslår å være med, ønsker å gjennomføre intervjuet på et senere tidspunkt (noter når) eller lar seg intervjuet.

- 1) Avslår å være med
- 2) Ønsker å gjennomføre intervjuet senere: _____
- 3) Lar seg intervjuet

Andre opplysninger som registreres:

Kjønn:

- 1) Mann
- 2) Kvinne

Kommunennummer: _____

Dato for intervjuet: _____

Folk kan ha forskjellige oppfatninger om lokale forhold. Jeg skal nå lese opp noen påstander og vil be deg si hvor godt eller dårlig de passer for deg og dine erfaringer med kommunen du bor i? Passer påstandene svært godt, nokså godt, nokså dårlig, svært dårlig eller har du ingen mening?

Til intervjueren: Setningen "Passer påstanden svært godt, nokså godt, nokså dårlig, svært dårlig eller har du ingen mening?" kan gjentas etter behov.

		Passer svært godt (4)	Passer nokså godt (3)	Passer nokså dårlig (2)	Passer svært dårlig, (1)	Vet ikke, har ingen mening (8)
1	Jeg er stolt av å være fra xxxxx (NB: Les opp navn på kommunen).					
2	I det store og hele er jeg godt fornøyd med kommunens tjenestetilbud.					
3	Lokaldemokrati er ikke så viktig, bare de offentlige tjenestene blir opprettholdt.					
4	Jeg er svært interessert i lokalpolitikken her i kommunen.					
5	Jeg diskuterer lokalpolitikk med andre nesten daglig.					
6	Jeg er godt fornøyd med måten lokaldemokratiet fungerer på her i kommunen.					
7	Kommunen gjør en god jobb med å informere innbyggerne om.....					

7a	- ... aktuelle saker som diskuteres i kommune- politikken.					
7b	- ... hvilke rettigheter man har i forhold til kommunen.					
7c	- ... hva man får igjen for skattepengene.					
8	Her i kommunen....					
8a	- ... er politikerne flinke til å begrunne sine beslutninger overfor innbyggerne.					
8b	- ... er det gode rutiner for å ta i mot innbyggernes forslag om forbedringer i kommunal virksomhet.					
8c	- ... blir klager på tjenester behandlet på en saklig måte.					
8d	- ... involverer kommunen innbyggerne i forsøk på å finne løsninger på lokale problemer.					
8e	- ... har kommunen lagt opp til et godt samarbeid med frivillige lag og foreninger.					
8f	- ... er politikerne flinke til å styre utviklingen av lokalsamfunnet .					
9	Jeg føler meg godt informert om hva som skjer i lokalpolitikken.					
10	Stort sett vet jeg nok om forholdene her i kommunen.....					
10a	- ... til å bruke min stemmeseddel på en fornuftig måte i kommunevalget					
10b	- ... til å benytte det kommunale tjenestetilbudet.					
10c	- ... til å vurdere om kommunestyret foretar fornuftige beslutninger.					
11	Jeg er godt fornøyd med mulighetene jeg har til å påvirke kommunale beslutninger som engasjerer meg.					
12	Jeg kunne godt tenke meg å ta på meg et kommunalt verv hvis jeg ble spurt.					
13	Jeg kunne godt tenke meg å engasjere meg i frivillighetsarbeid for et godt formål i kommunen.					
14	Jeg er godt fornøyd med mulighetene jeg har til å påvirke det som skjer i nærmiljøet der jeg bor.					
15	Her i kommunen er det særinteresser som får gjennomslag, ikke inn byggernes fellesinteresser.					
16	De som har gode personlige forbindelser i kommunen, får lettere ivaretatt sine interesser.					
17	Her i kommunen tar de folkevalgte hensyn til innbyggernes synspunkter.					
18	De folkevalgte vi velger, mister fort kontakten med alminnelige folk.					
19	Partiene i min kommune er bare interessert i folks stemmer, ikke i våre meninger.					
20	De folkevalgte her i kommunen setter alltid til side sine personlige interesser når de treffer					

	politiske beslutninger.						
21	Her i kommunen misbruker ikke de folkevalgte sin makt til personlig fordel.						
22	De fleste folkevalgte her i kommunen er dyktige folk som vanligvis vet hva de gjør.						
23	Som regel kan en stole på løftene fra politikerne her i kommunen.						
24	Det spiller ingen rolle for kommunens politikk hvilke partier som sitter ved makten.						
25	Her i kommunen er det vanskelig for innbyggerne å få innsyn i grunnlaget for viktige politiske beslutninger.						
26	I min kommune tar folk flest hensyn til andre og er hjelpsomme.						
27a.	Hva er din hovedbeskjeftigelse, er du LES OPP 1) Ansatt i offentlig sektor 2) Ansatt i privat sektor 3) Selvstendig næringsdrivende 4) Student 5) Trygdet, pensjonist 6) Annet	1	2	3	4	5	6
NB:	Stilles kun til de som er ansatt i offentlig eller privat sektor – dvs. svarkategorier 1 og 2 i spm. 27a. 27b: Da ber vi deg ta stilling til følgende påstand. LES SKALA Jeg er godt fornøyd med mulighetene jeg har til å påvirke min egen arbeidssituasjon (på arbeidsplassen min). Passer denne påstanden svært godt, nokså godt, nokså dårlig, svært dårlig eller har du ingen mening?	Passer svært godt (4)	Passer nokså godt (3)	Passer nokså dårlig (2)	Passer svært dårlig, (1)	Vet ikke, har ingen mening (8)	
28:	I politikken snakker man ofte om ”venstresiden” og ”høyresiden”. På en skala der 0 representerer de som står helt til venstre politisk, og 10 representerer de som står helt til høyre politisk, hvor vil du i alminnelighet plassere deg selv?						

Bakgrunnsopplysninger

29	Alder (i år)	...				
30	Høyeste fullførte utdanning: 1) Folke-/grunnskole 2) Videregående 3) Fag-/yrkesutdanning 4) Universitet/ høyskole	1	2	3	4	
31	BRUK FAST SPM OMNIBUSS Inntekt (husholdets, ca, skriv ned beløpet i nærmeste 100.000 kr.)	...				
32	Hvor mange år har du bodd her i kommunen? (antall år registreres)-1=vet ikke	...				
33	Har du daglig omsorgsansvar for barn eller andre pårørende? 0) Nei 1) Ja	0	1			

Spørreundersøkelse om lokaldemokrati

På oppdrag fra KS utvikler Institutt for Statsvitenskap ved Universitetet i Oslo et undersøkelsesopplegg som kan si noe om hvor demokratisk en kommune er. Opplegget består av spørreundersøkelser til innbyggere og folkevalgte. Kommunene Gjesdal, Harstad, Kristiansand og Sørumsund har takket ja til å være de første som prøver det ut. Opinion setter snart i gang med telefonintervjuer av 250 innbyggere i hver kommune. Resultatene av undersøkelsene vil gi innspill til hvordan lokaldemokratiet kan videreutvikles.

Skjemaet du nå har foran deg, er spørreundersøkelsen vi gjennomfører blant folkevalgte. Opplysningene behandles konfidensielt og leveres i vedlagt konvolutt. Det er frivillig å delta i undersøkelsen. Undersøkelsen avsluttes i mai 2009. Opplysningene anonymiseres når undersøkelsen er avsluttet og i rapporteringen fra prosjektet.

Nærmere opplysninger kan fåes ved henvendelse til prosjektleder, professor Harald Baldersheim, UiO, telefon 22 85 71 89.

1) OM ARBEIDET SOM FOLKEVALGT

Vi vil gjerne vite hvordan du opplever arbeidet som folkevalgt. Nedenfor har vi formulert noen påstander som kan tenkes å beskrive dine opplevelser. Vi ber deg om å ta stilling til disse påstandene og krysse av for hvor godt de passer med dine erfaringer.

	Passer svært godt	Passer nokså godt	Passer nokså dårlig	Passer svært dårlig	Vet ikke, har ingen mening
a) Det er klare partipolitiske skillelinjer i kommunepolitikken	☐	☐	☐	☐	☐
b) Arbeidet i kommunens politiske organer går for tregt	☐	☐	☐	☐	☐
c) Jeg synes min rolle som folkevalgt er klar	☐	☐	☐	☐	☐
d) De viktige beslutningene her i kommunen fattes i andre politiske organer enn kommunestyret	☐	☐	☐	☐	☐
e) Jeg føler at jeg får gjort nytte for meg som folkevalgt	☐	☐	☐	☐	☐
f) Kommunepolitikken er veldig sektororientert	☐	☐	☐	☐	☐
g) Det spiller liten rolle for kommunens politikk hvilke partier som sitter ved makten	☐	☐	☐	☐	☐
h) Jeg synes det er for lite anledning til å markere eget parti	☐	☐	☐	☐	☐
i) Statens detaljstyring av kommunen uthuler rollen som folkevalgt	☐	☐	☐	☐	☐
j) Alt i alt trives jeg godt med arbeidet som folkevalgt	☐	☐	☐	☐	☐
	<i>Partiene</i>	<i>Distriktene</i>	<i>Person- grupper</i>	<i>Alders- grupper</i>	<i>Ingen sterke eller stabile skillelinjer</i>
k) I vårt kommunestyre går den viktigste politiske skillelinjen mellom: (NB: avvikende skala. Kun ett kryss)	☐	☐	☐	☐	☐

2) FORHOLDET TIL ADMINISTRASJONEN

Vi vil gjerne vite hvordan du opplever forholdet til administrasjonen. Nedenfor har vi formulert noen påstander som kan tenkes å beskrive dine opplevelser. Vi ber deg om å ta stilling til disse påstandene og krysse av for hvor godt de passer med dine erfaringer.

	Passer svært godt	Passer nokså godt	Passer nokså dårlig	Passer svært dårlig	Vet ikke, har ingen mening
a) Administrasjonen er flink til å fange opp politiske signaler fra de folkevalgte	☐	☐	☐	☐	☐
b) Det er lett å skaffe seg innsyn i virksomheten nedover i administrasjonen i kommunen	☐	☐	☐	☐	☐
c) Administrasjonen er for passiv, de sitter for mye og venter på politiske initiativ	☐	☐	☐	☐	☐
d) Det er klare ansvarslinjer i forholdet mellom politikk og administrasjon	☐	☐	☐	☐	☐
e) De folkevalgtes styring med administrasjonens iverksetting av vedtak fungerer tilfredsstillende	☐	☐	☐	☐	☐
f) Administrasjonen prøver for ofte å dytte sine egne meninger på de folkevalgte	☐	☐	☐	☐	☐
g) Opprettelse av kommunale selskaper har gjort det lettere for oss folkevalgte å styre virksomheten i kommunen	☐	☐	☐	☐	☐

3) FORHOLDET TIL LOKALSAMFUNNET

Vi vil gjerne vite hvordan du opplever forholdet til lokalsamfunnet. Nedenfor har vi formulert noen påstander som kan tenkes å beskrive dine opplevelser. Vi ber deg om å ta stilling til disse påstandene og krysse av for hvor godt de passer med dine erfaringer.

	Passer svært godt	Passer nokså godt	Passer nokså dårlig	Passer svært dårlig	Vet ikke, har ingen mening
a) I mitt arbeid som folkevalgt er jeg ukentlig i kontakt med:					
- enkeltinnbyggere	☐	☐	☐	☐	☐
- foreninger og lag	☐	☐	☐	☐	☐
- næringsliv	☐	☐	☐	☐	☐
- media	☐	☐	☐	☐	☐
b) Medienes dekning av de folkevalgtes arbeid er for ensidig negativ	☐	☐	☐	☐	☐
c) Det er stor interesse for kommune-politikken blant innbyggerne	☐	☐	☐	☐	☐
d) Jeg opplever at velgerne har respekt for de folkevalgte	☐	☐	☐	☐	☐
e) Folk flest er seg meget bevisst hvilke rettigheter de har overfor kommunen	☐	☐	☐	☐	☐

4) HVORDAN KOMMUNEN FUNGERER

Vi vil gjerne vite hvordan du opplever hvor godt kommunen fungerer, blant annet som beslutningsarena. Nedenfor har vi formulert noen påstander som kan tenkes å beskrive dine opplevelser. Vi ber deg om å ta stilling til disse påstandene og krysse av for hvor godt de passer med dine erfaringer.

	Passer svært godt	Passer nokså godt	Passer nokså dårlig	Passer svært dårlig	Vet ikke, har ingen mening
a) Her i kommunen...					
- ...er det særinteresser som får gjennomslag, ikke innbyggernes fellesinteresser	☐	☐	☐	☐	☐
- ... er det gode rutiner for å ta i mot innbyggernes forslag om forbedringer i kommunal virksomhet	☐	☐	☐	☐	☐
- ... blir klager på tjenester behandlet på en saklig måte.	☐	☐	☐	☐	☐
- ... involverer kommunen innbyggerne i forsøk på å finne løsninger på lokale problemer	☐	☐	☐	☐	☐
- ... tar de folkevalgte hensyn til innbyggernes synspunkter	☐	☐	☐	☐	☐
b) De som har gode personlige forbindelser i kommunen, får lettere ivaretatt sine interesser	☐	☐	☐	☐	☐
c) Kommunen gjør en god jobb med å informere innbyggerne...					
- ...om hvilke saker som diskuteres i kommunepolitikken	☐	☐	☐	☐	☐
- ...om hvilke rettigheter de har overfor kommunen	☐	☐	☐	☐	☐
- ...om hva man får igjen for skattepengene	☐	☐	☐	☐	☐
d) Jeg er godt fornøyd med måten lokaldemokratiet fungerer på her i kommunen	☐	☐	☐	☐	☐
e) Jeg er i det store og hele godt fornøyd med kommunens tjenestetilbud til innbyggerne	☐	☐	☐	☐	☐

Spørsmål 5: BAKGRUNNSOPPLYSNINGER

a) Alder (i år):

b) Kjønn

1 Mann 2 Kvinne

c) Høyeste fullførte utdanning

1 Folke-/grunnskole 3 Fag/yrkesutdanning
 2 Videregående skole 4 Universitet eller høyskole

d) Stilling/arbeidsplass

1 Ansatt i offentlig sektor
 2 Ansatt i privat sektor
 3 Selvstendig næringsdrivende
 4 Student
 5 Trygdet, pensjonist
 6 Annet

e) Hvilket politisk parti/liste representerer du i kommunestyret?

1 Arbeiderpartiet 5 Senterpartiet
 2 Fremskrittspartiet 6 Sosialistisk Venstreparti
 3 Høyre 7 Venstre
 4 Kristelig folkeparti 8 Bygdeliste/lokal liste
 9 Andre

f) Er du medlem av formannskapet?

1 Ja, fast møtende 2 Ja, varamedlem 3 Nei

g) Hvilken komite/hvilket hovedutvalg er du medlem av?

Oppgi komiteens/utvalgets navn (la stå blankt hvis ikke medlem):

h) Hvor mange valgperioder har du vært fast medlem av kommunestyret, *inkludert inneværende valgperiode*? Sett ett kryss.

1 En valgperiode
 2 To valgperioder
 3 Tre eller flere valgperioder

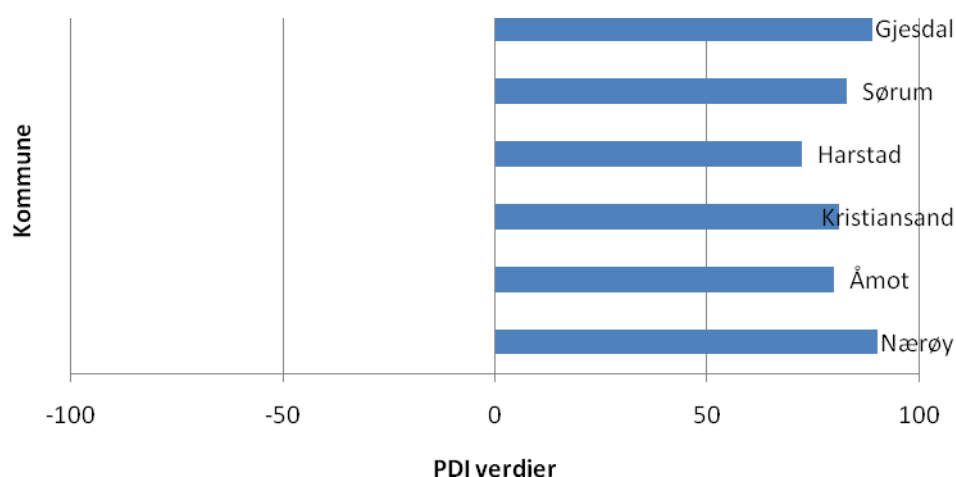
i) Har du styreverv i noen av de nevnte typer organisasjoner? Sett så mange kryss som passer.

1 Kommunale selskap eller foretak
 2 Private firma
 3 Frivillige organisasjoner
 4 Stiftelser eller fond

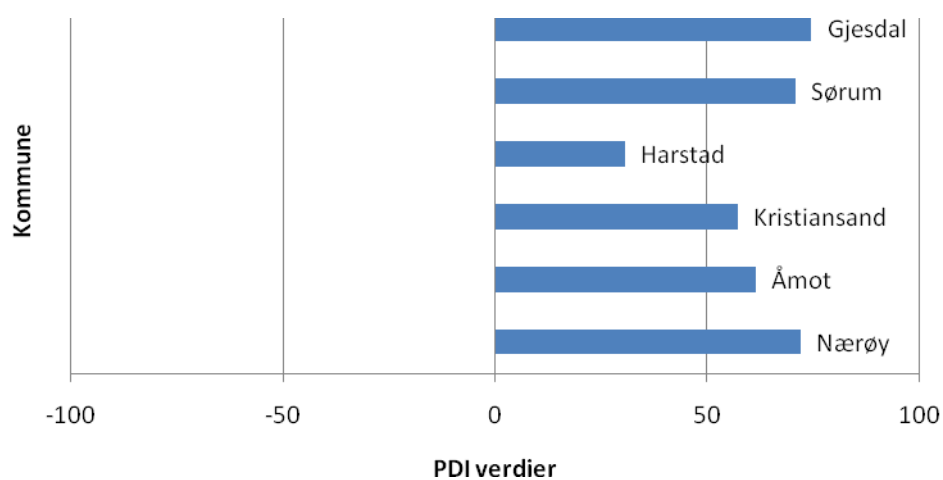
Vedlegg B.

Følgende er en grafisk framstilling for resultatene fra samtlige spørsmål stilt *innbyggerne*. Resultatene er framstilt i samme rekkefølge som spørsmålene ble stilt i telefonintervjuet (jf. vedlegg B).

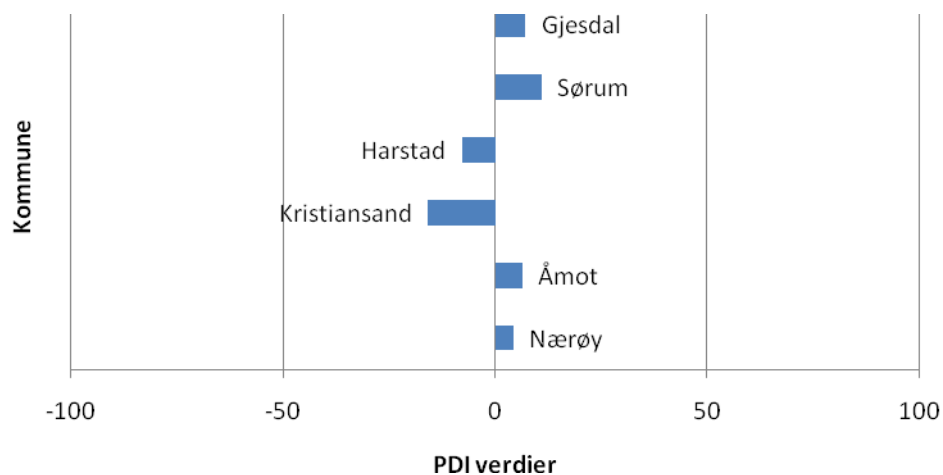
Spørsmål 1: Jeg er stolt av å være fra xxxxx (**NB:** Les opp navn på kommunen).
Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

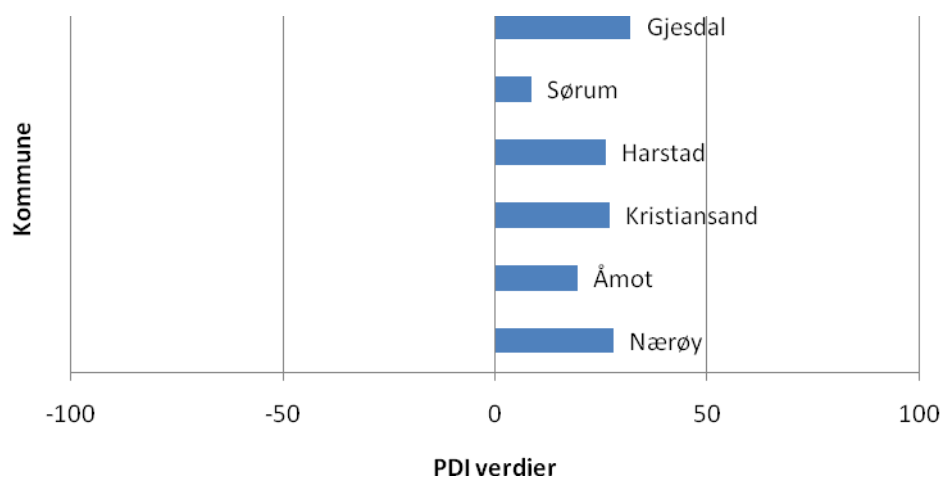
Spørsmål 2: I det store og hele er jeg godt fornøyd med kommunens tjenestetilbud.
Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

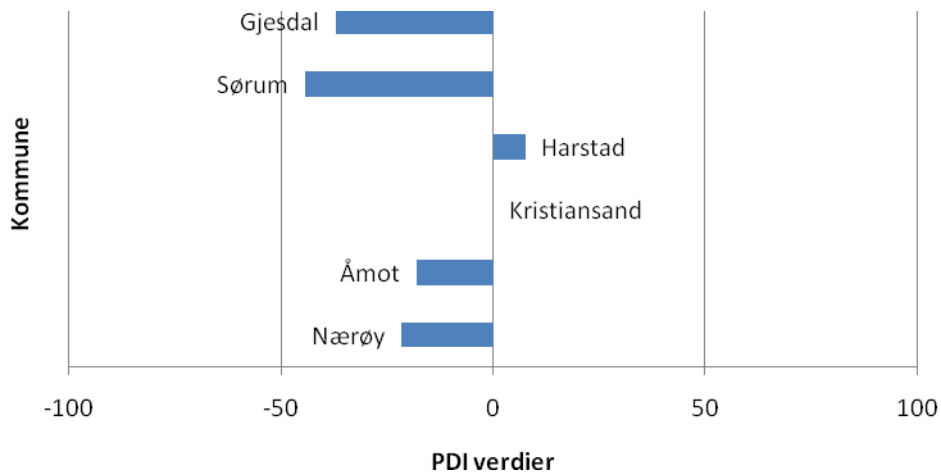
Spørsmål 3: Lokaldemokrati er ikke så viktig, bare de offentlige tjenestene blir opprettholdt. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

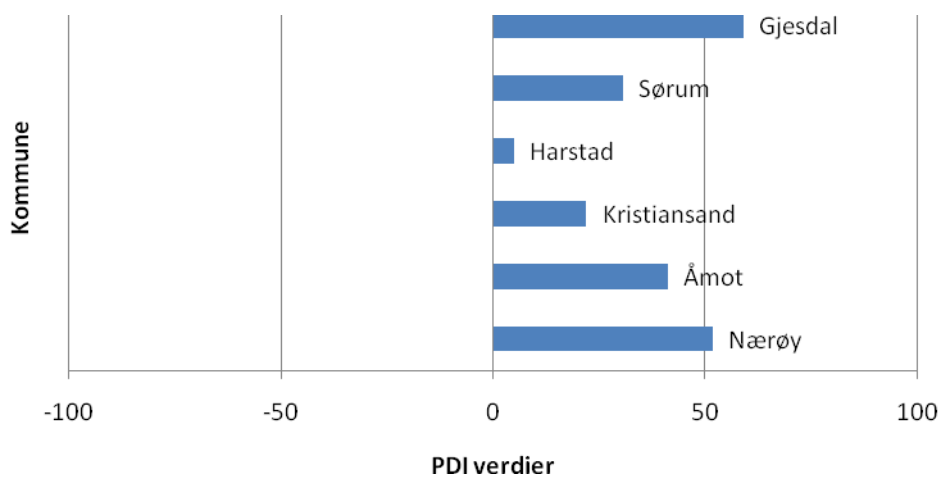
Spørsmål 4: Jeg er svært interessert i lokalpolitikken her i kommunen. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

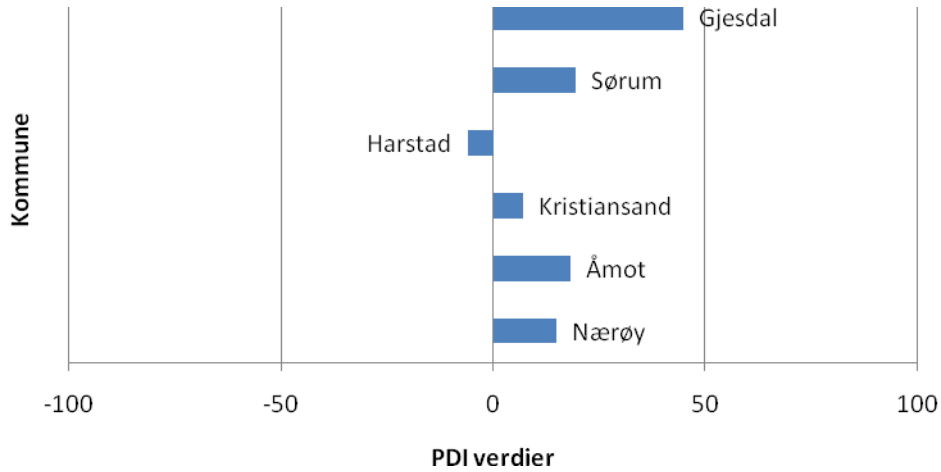
Spørsmål 5: Jeg diskuterer lokalpolitikk (lokalpolitiske spørsmål) med andre nesten daglig.
Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

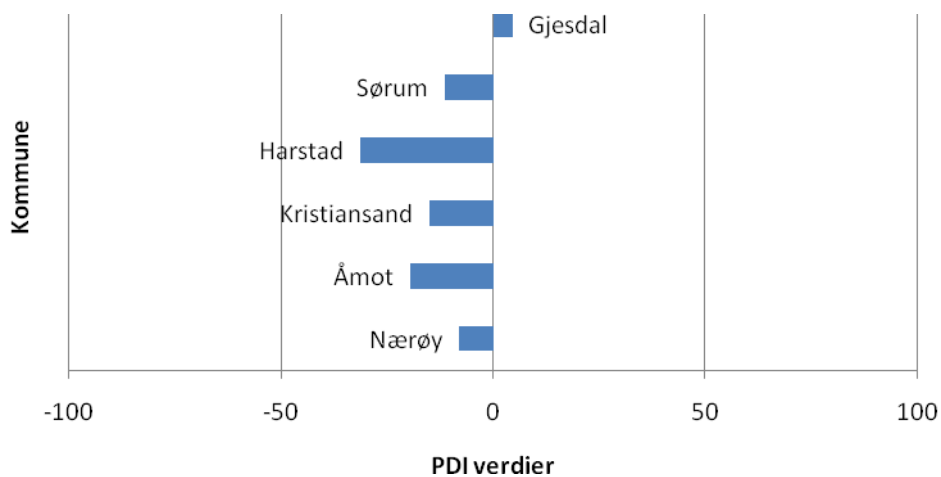
Spørsmål 6: Jeg er godt fornøyd med måten lokaldemokratiet fungerer på her i kommunen.
Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

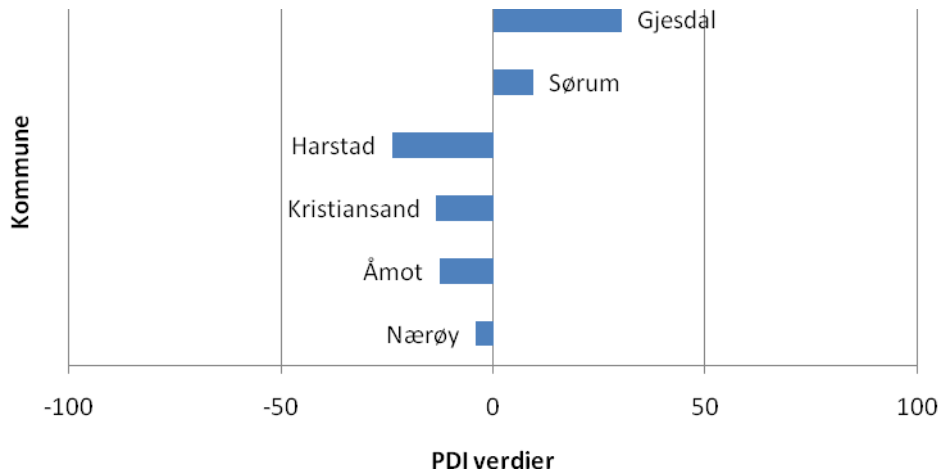
Spørsmål 7a: Kommunen gjør en god jobb med å informere innbyggerne om..... aktuelle saker som diskuteres i kommunepolitikken. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

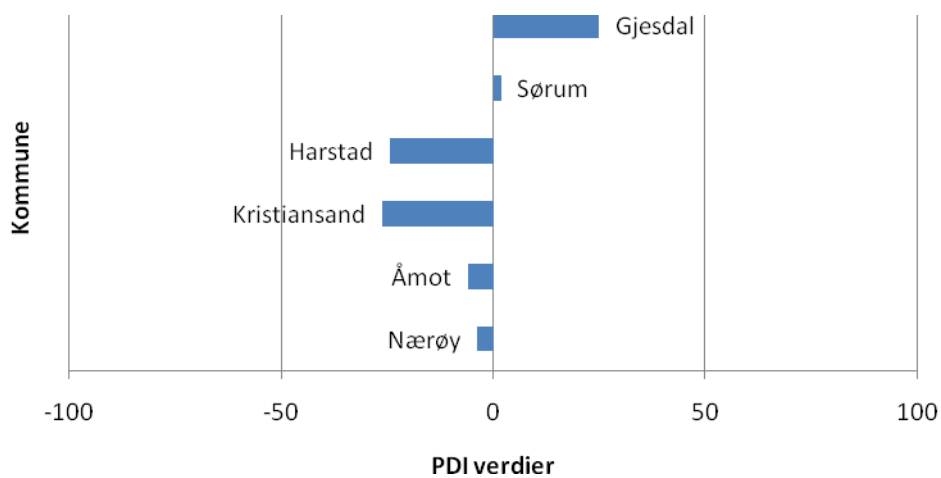
Spørsmål 7b: Kommunen gjør en god jobb med å informere innbyggerne om ... hvilke rettigheter man har i forhold til kommunen.. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

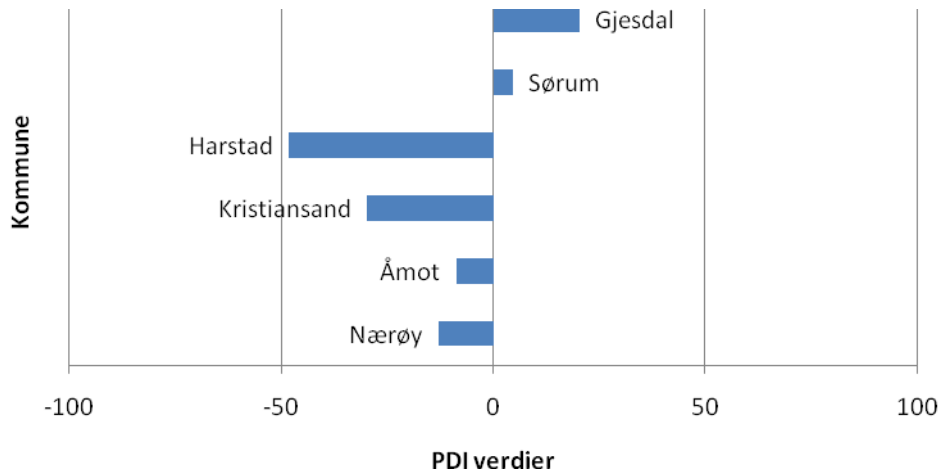
Spørsmål 7c: Kommunen gjør en god jobb med å informere innbyggerne om ... hva man får igjen for skattepengene. Forskjellen mellom andel "Passer godt" og "Passer dårlig".

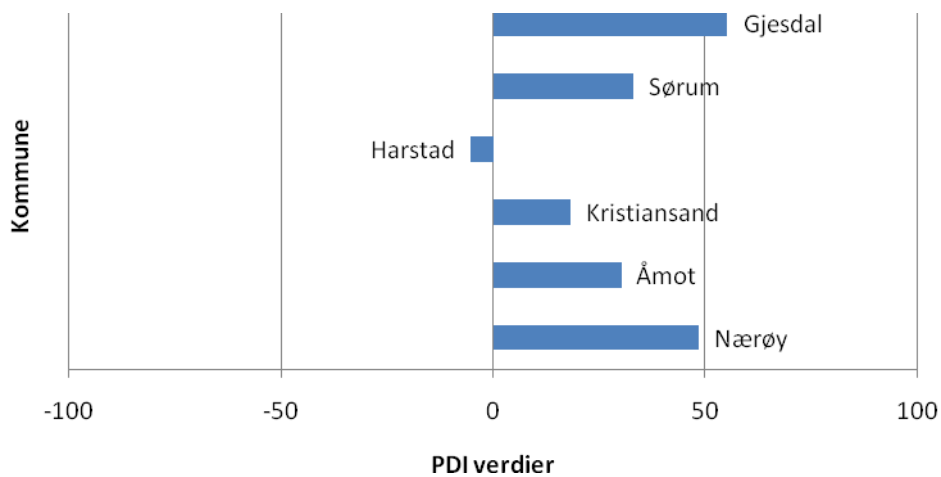
Spørsmål 8a: Her i kommunen er politikerne flinke til å begrunne sine beslutninger overfor innbyggerne. Forskjellen mellom andel "Passer godt" og "Passer dårlig".

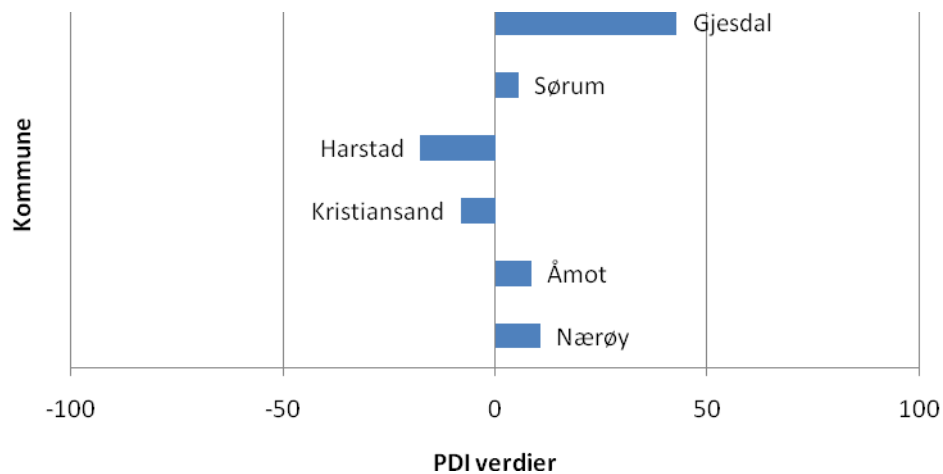
Spørsmål 8b: Her i kommunen er det gode rutiner for å ta i mot innbyggernes forslag om forbedringer i kommunal virksomhet. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

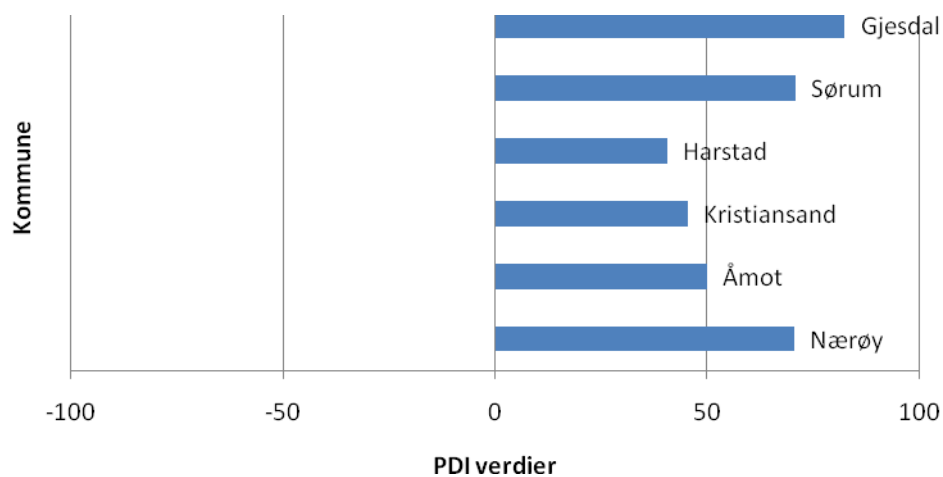
Spørsmål 8c: Her i kommunen blir klager på tjenester behandlet på en saklig måte. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

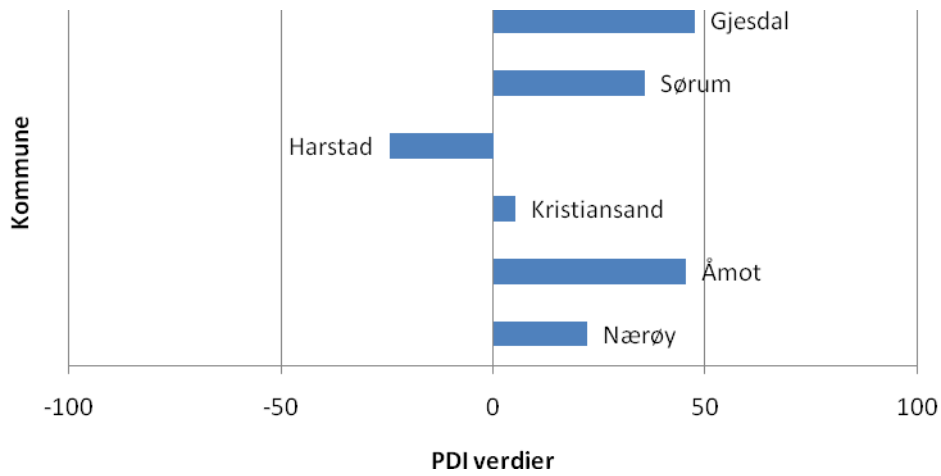
Spørsmål 8d: Her i kommunen involverer kommunen innbyggerne i forsøk på å finne løsninger på lokale problemer. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

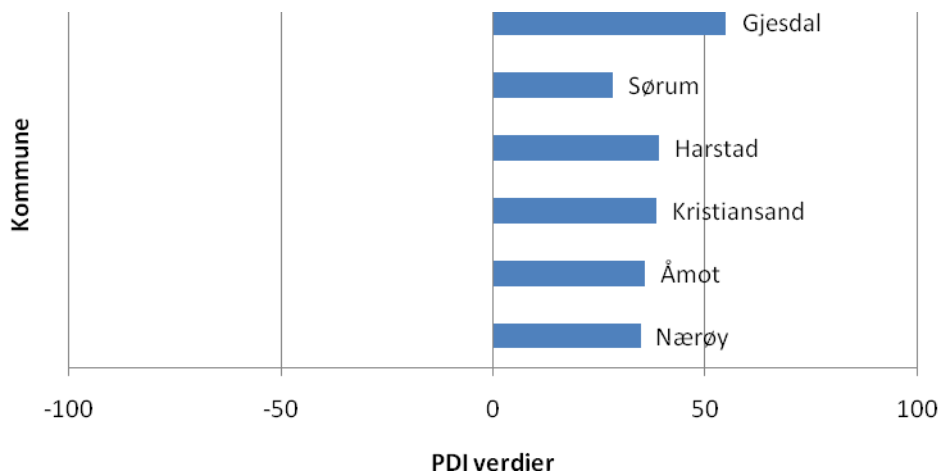
Spørsmål 8e: Her i kommunen har kommunen lagt opp til et godt samarbeid med frivillige lag og foreninger. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

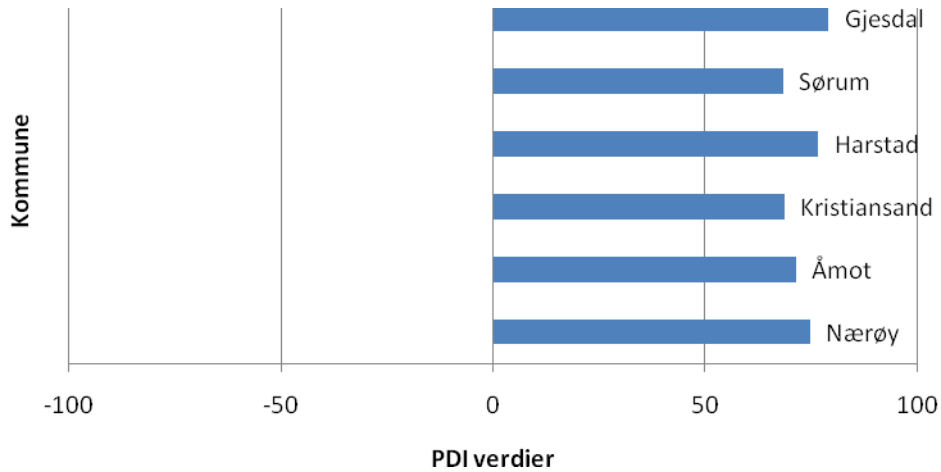
Spørsmål 8f: Her i kommunen er politikerne flinke til å styre utviklingen av lokalsamfunnet . Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

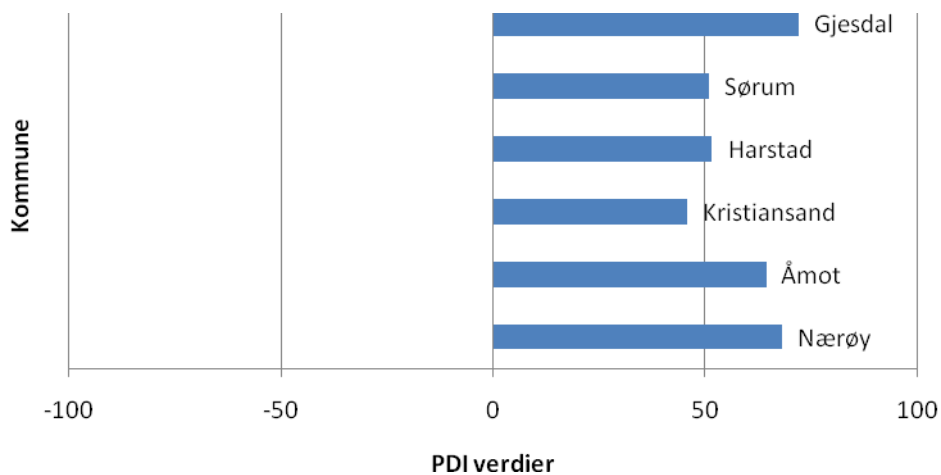
Spørsmål 9: Jeg føler meg godt informert om hva som skjer i lokalpolitikken. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

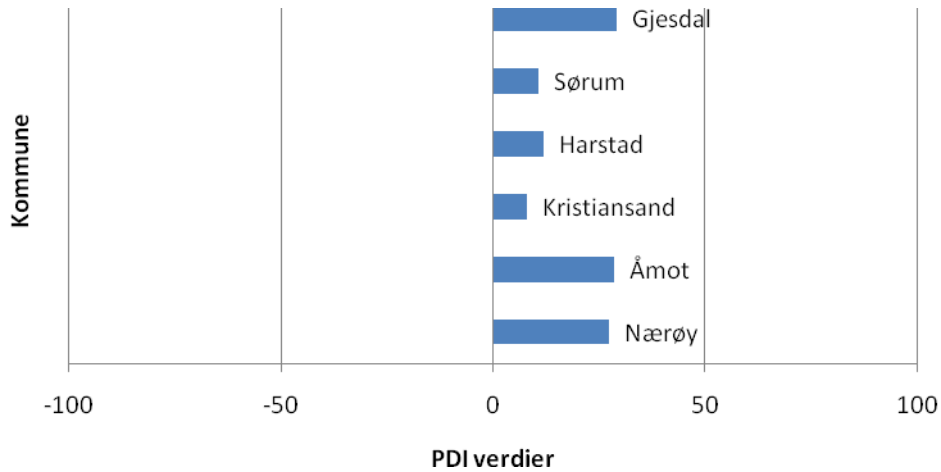
Spørsmål 10a: Stort sett vet jeg nok om forholdene her i kommunen..... til å bruke min stemmeseddel på en fornuftig måte i kommunevalget. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

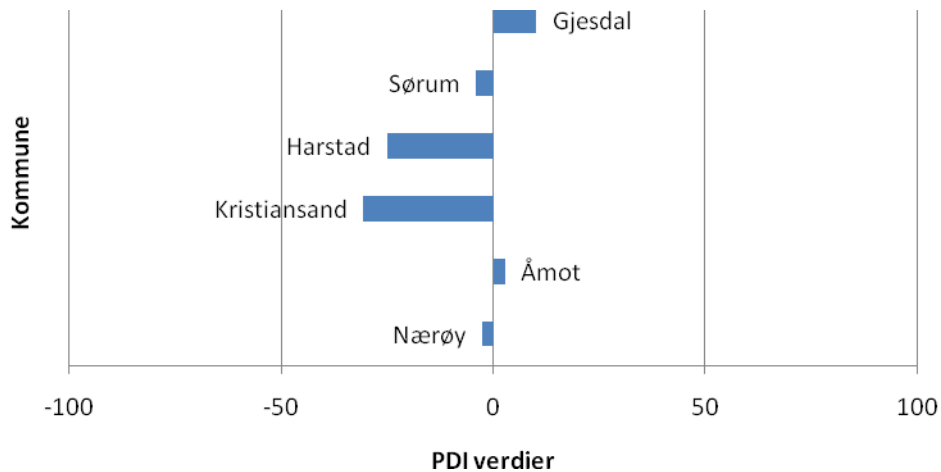
Spørsmål 10b: Stort sett vet jeg nok om forholdene her i kommunen..... til å benytte det kommunale tjenestetilbudet. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

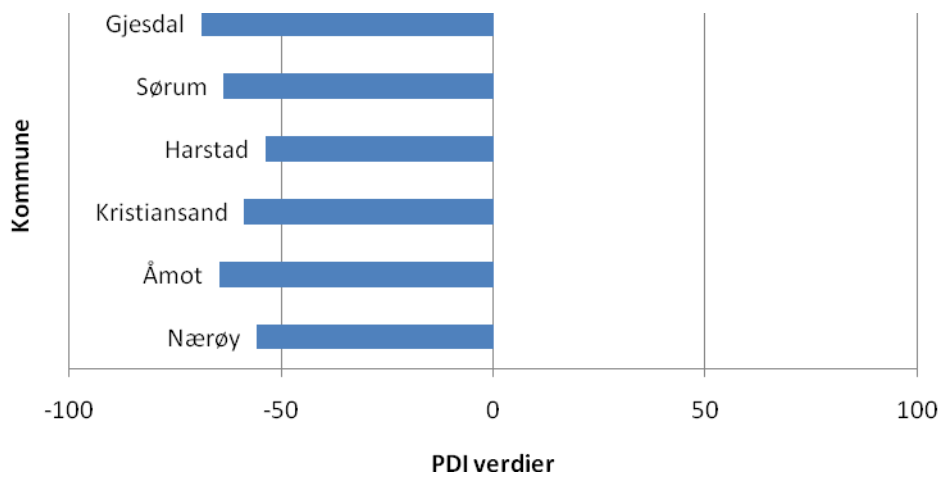
Spørsmål 10c: Stort sett vet jeg nok om forholdene her i kommunen..... til å vurdere om kommunestyret foretar fornuftige beslutninger. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

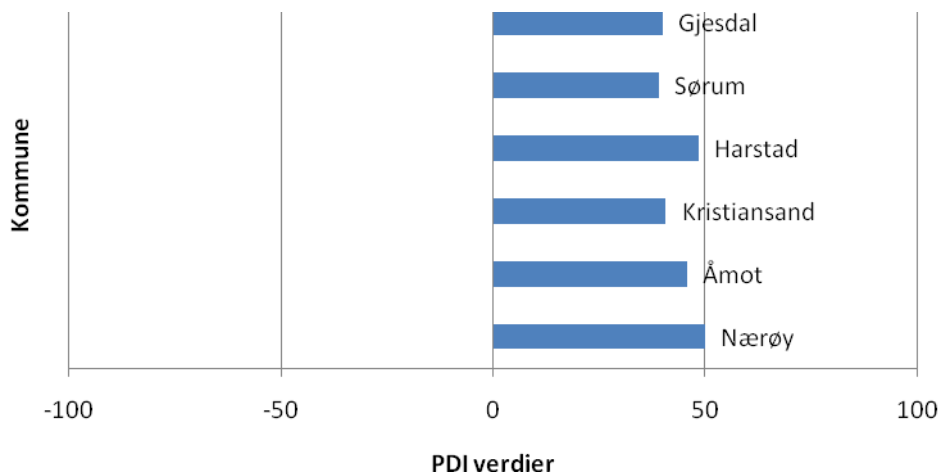
Spørsmål 11: Jeg er godt fornøyd med mulighetene jeg har til å påvirke kommunale beslutninger som engasjerer meg. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

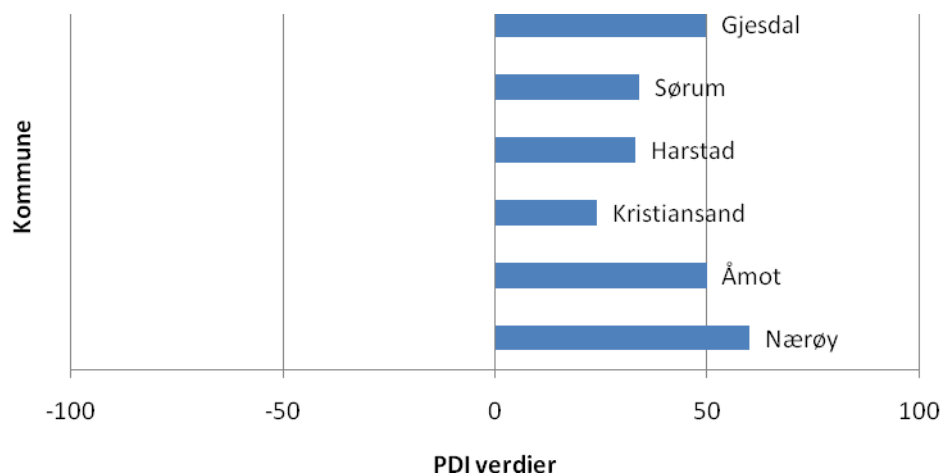
Spørsmål 12: Jeg kunne godt tenke meg å ta på meg et kommunalt verv hvis jeg ble spurt. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

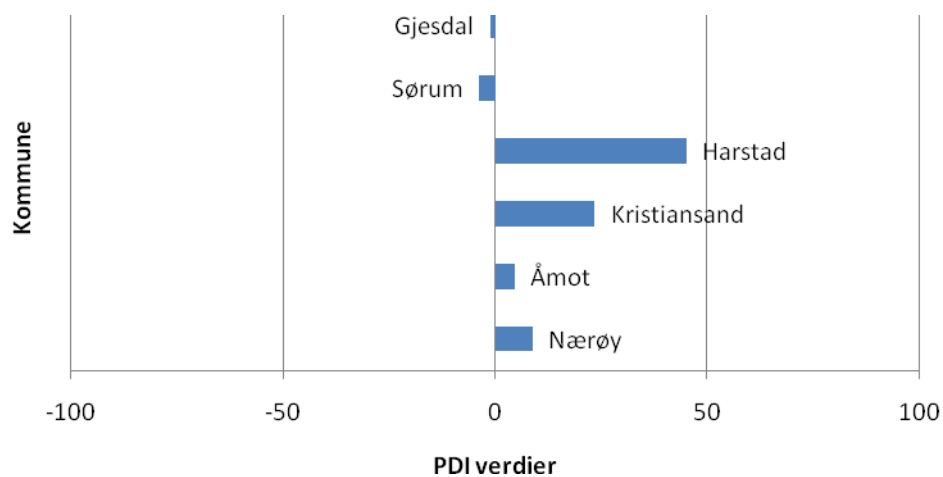
Spørsmål 13: Jeg kunne godt tenke meg å engasjere meg i frivillighetsarbeid for et godt formål i kommunen. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

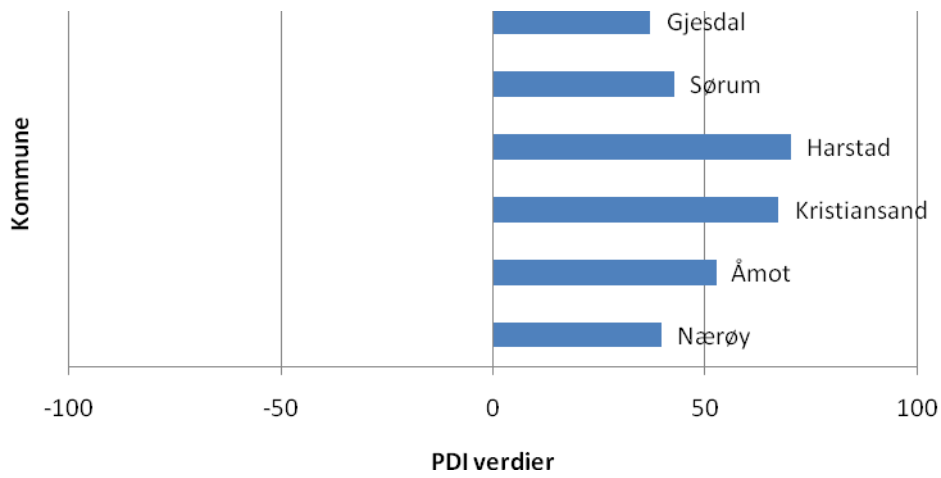
Spørsmål 14: Jeg er godt fornøyd med mulighetene jeg har til å påvirke det som skjer i nærmiljøet der jeg bor. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

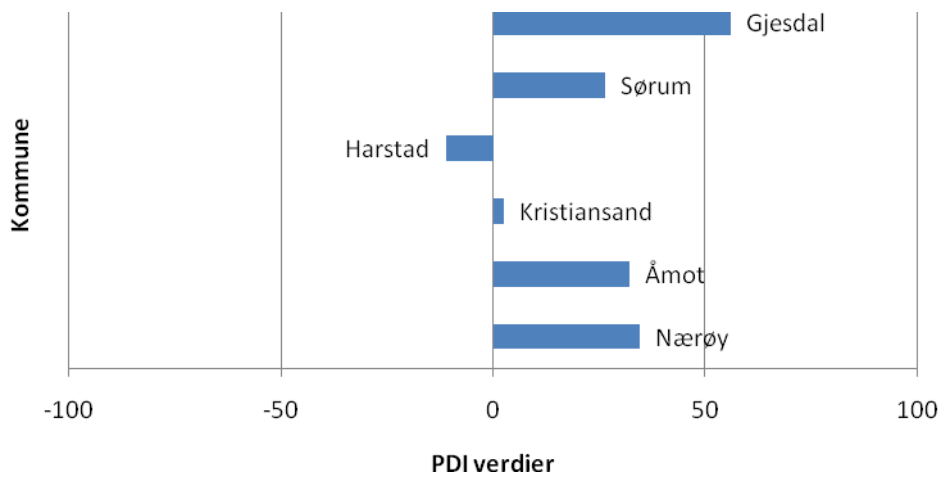
Spørsmål 15: Her i kommunen er det særinteresser som får gjennomslag, ikke inn byggernes fellesinteresser. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

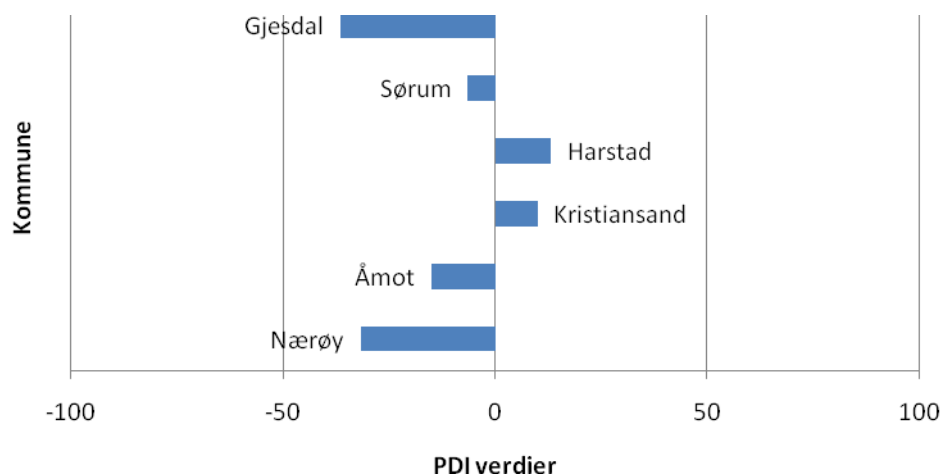
Spørsmål 16: De som har gode personlige forbindelser i kommunen, får lettere ivaretatt sine interesser. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

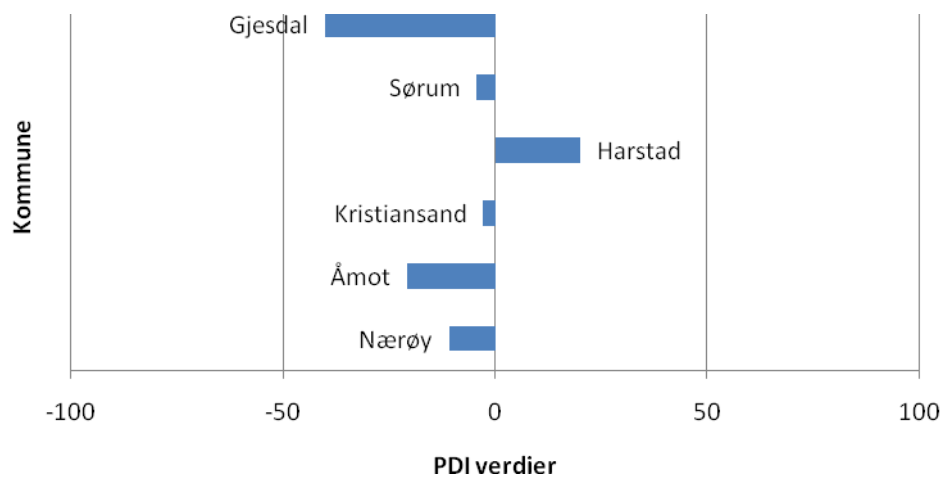
Spørsmål 17: Her i kommunen tar de folkevalgte hensyn til innbyggernes synspunkter. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

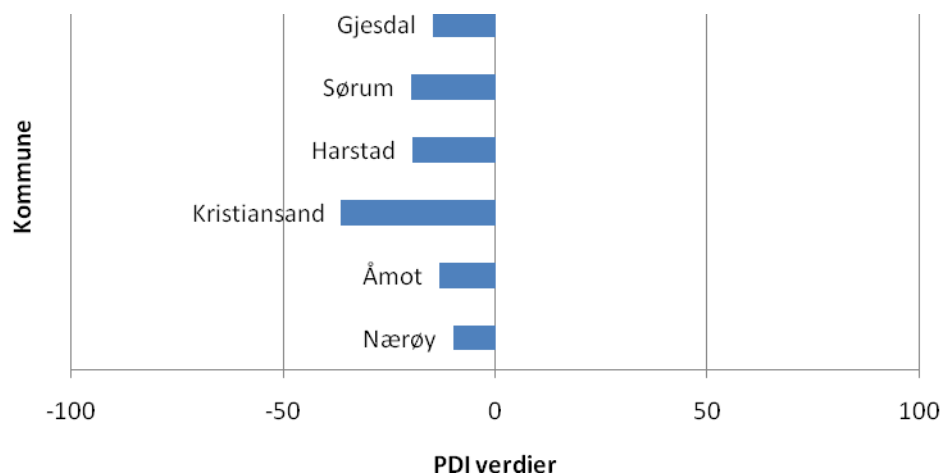
Spørsmål 18: De folkevalgte vi velger, mister fort kontakten med alminnelige folk. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

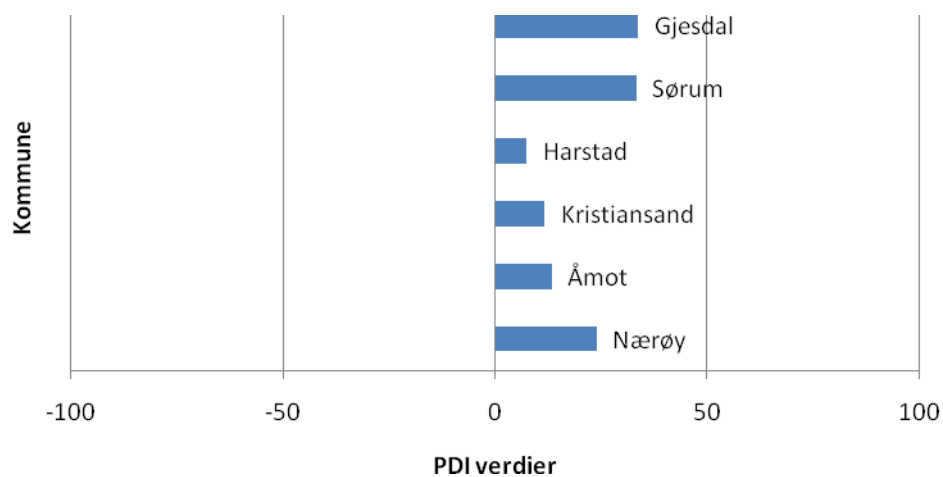
Spørsmål 19: Partiene i min kommune er bare interessert i folks stemmer, ikke i våre meninger. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

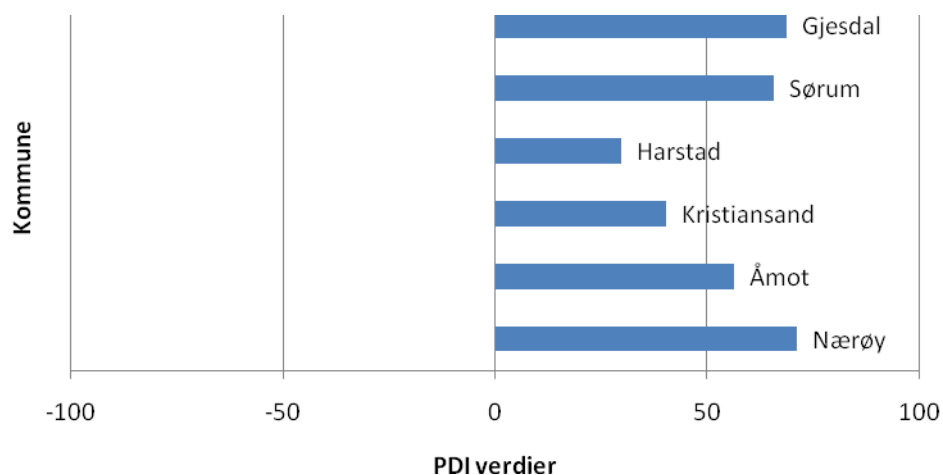
Spørsmål 20: De folkevalgte her i kommunen setter (alltid) til side sine personlige interesser når de treffer politiske beslutninger. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

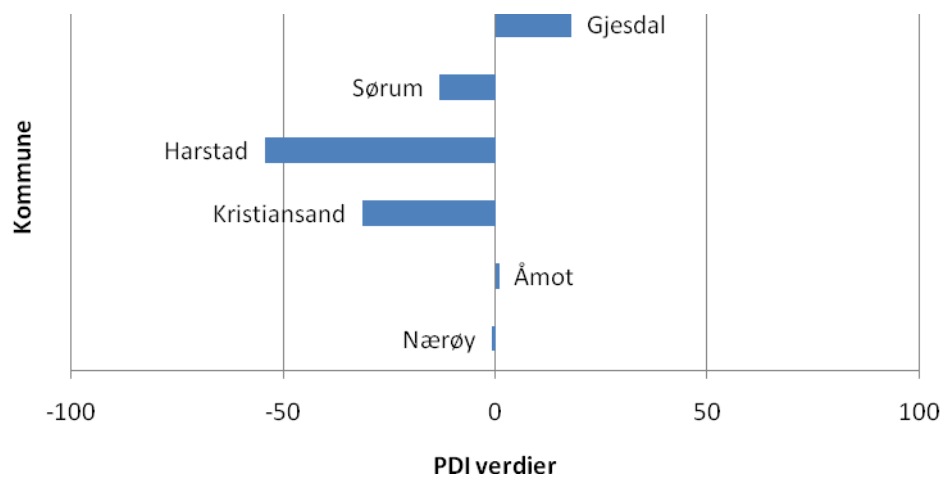
Spørsmål 21: Her i kommunen misbruker ikke de folkevalgte sin makt til personlig fordel. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

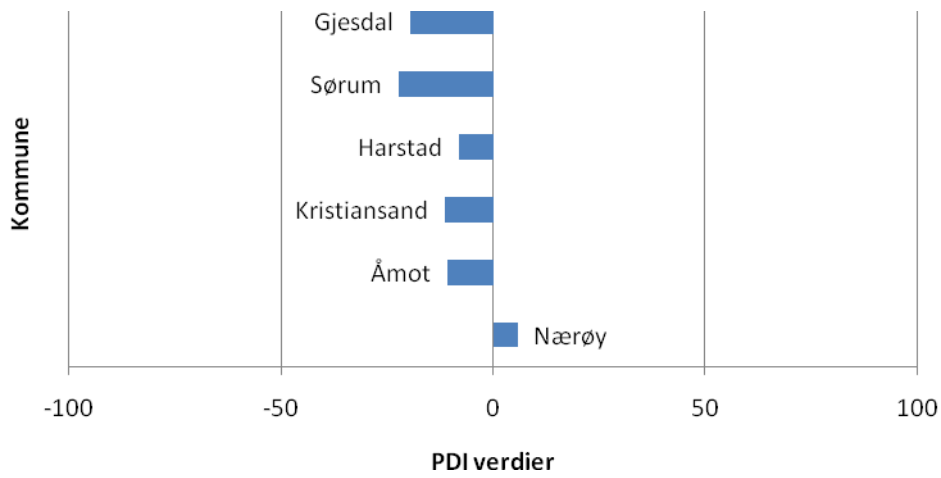
Spørsmål 22: De fleste folkevalgte her i kommunen er dyktige folk som (vanligvis) vet hva de gjør. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

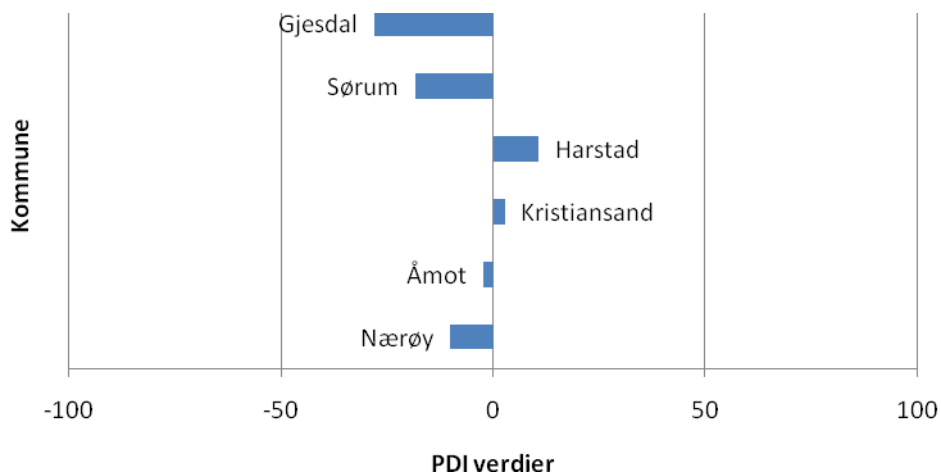
Spørsmål 23: Som regel kan en stole på løftene fra politikerne her i kommunen. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

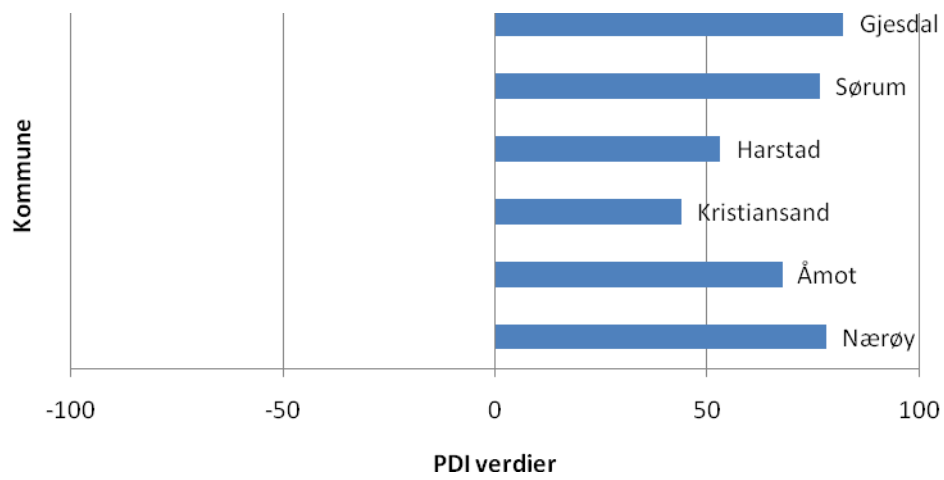
Spørsmål 24: Det spiller ingen rolle for kommunens politikk hvilke partier som sitter ved makten. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

Spørsmål 25: Her i kommunen er det vanskelig for innbyggerne å få innsyn i grunnlaget for viktige politiske beslutninger. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

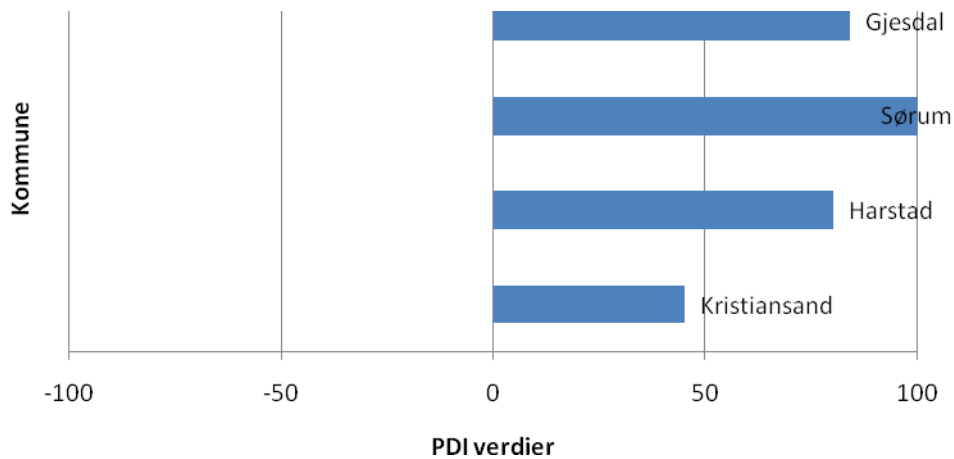

Spørsmål 26: I min kommune tar folk flest hensyn til andre og er hjelpsomme. Forskjellen mellom andel "Passer godt" og "Passer dårlig".

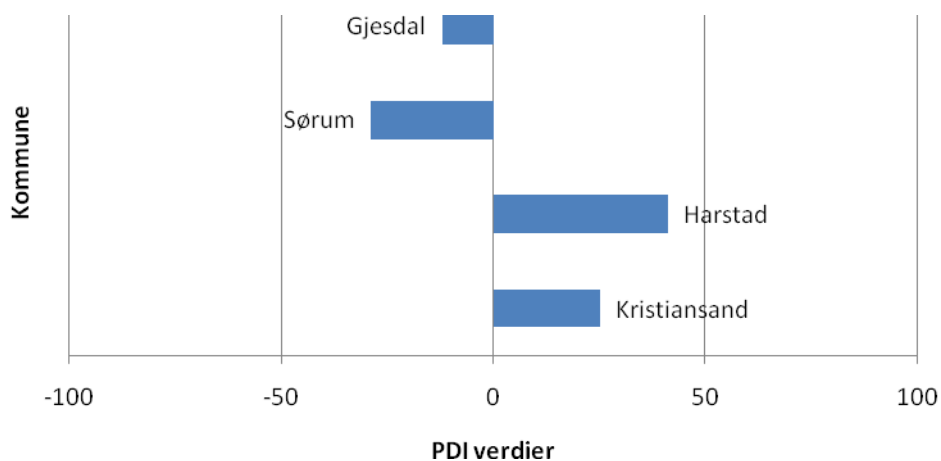

Følgende er en grafisk framstilling for resultatene fra samtlige spørsmål stilt *folkevalgte*. Resultatene er framstilt i samme rekkefølge som spørsmålene ble stilt i spørreskjemaet (jf. vedlegg B).

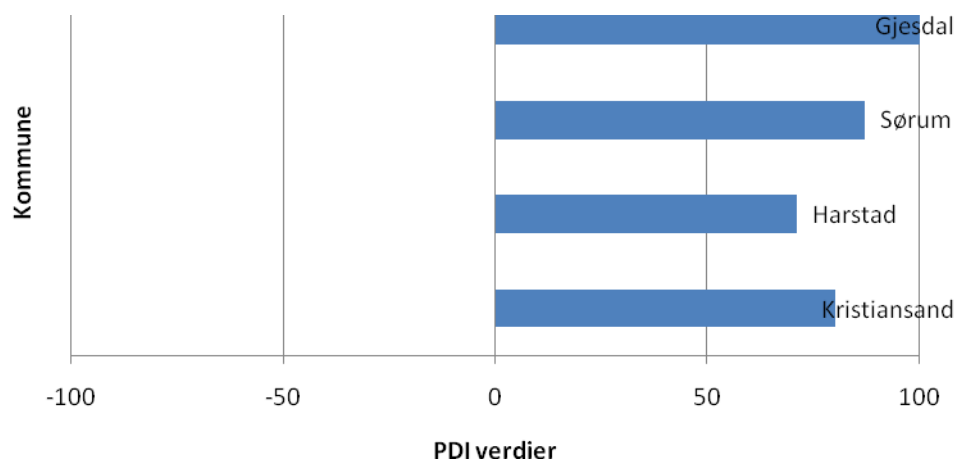
Spørsmål 1a: Det er klare partipolitiske skillelinjer i kommunepolitikken. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

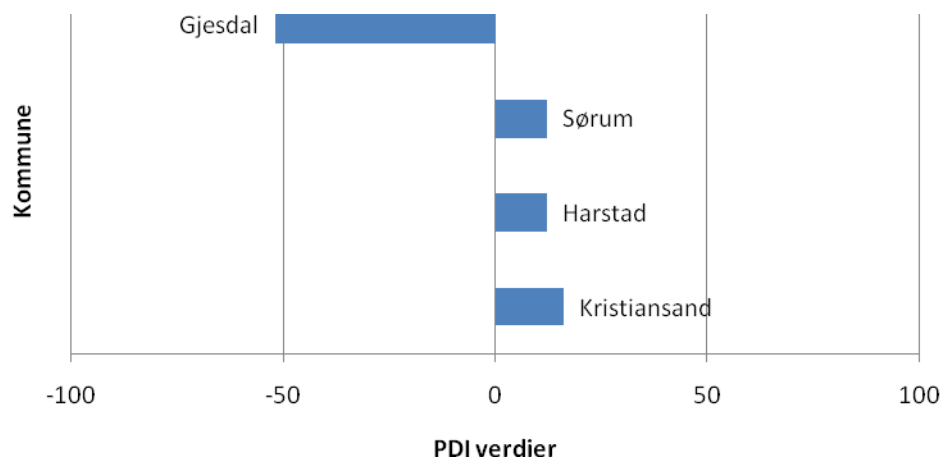
Spørsmål 1b: Arbeidet i kommunens politiske organer går for tregt. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

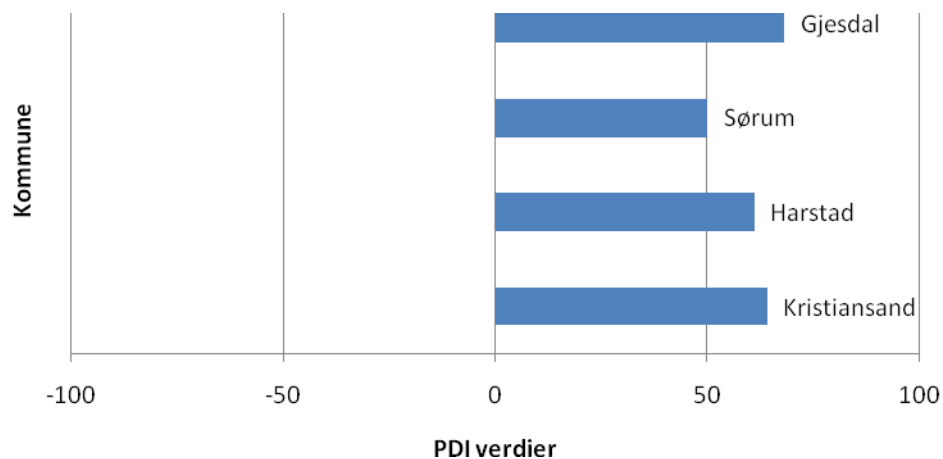
Spørsmål 1c: Jeg synes min rolle som folkevalgt er klar. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

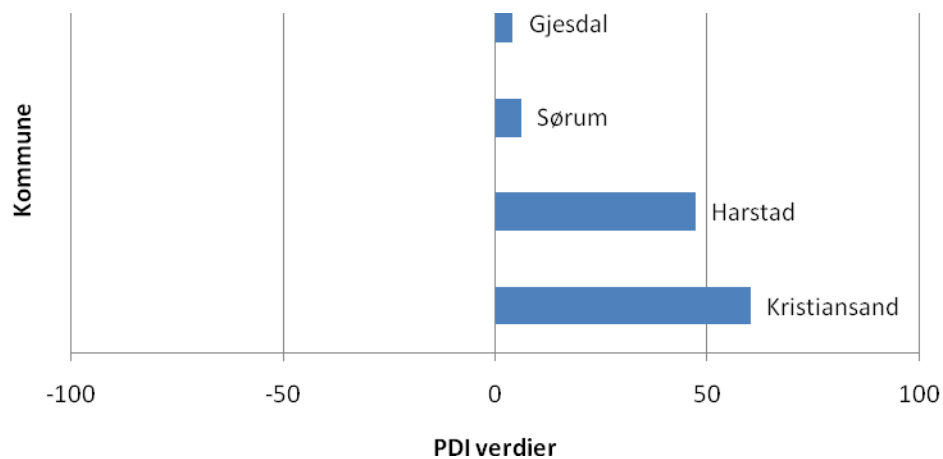
Spørsmål 1d: De viktige beslutningene her i kommunen fattes i andre politiske organer enn kommunestyret. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

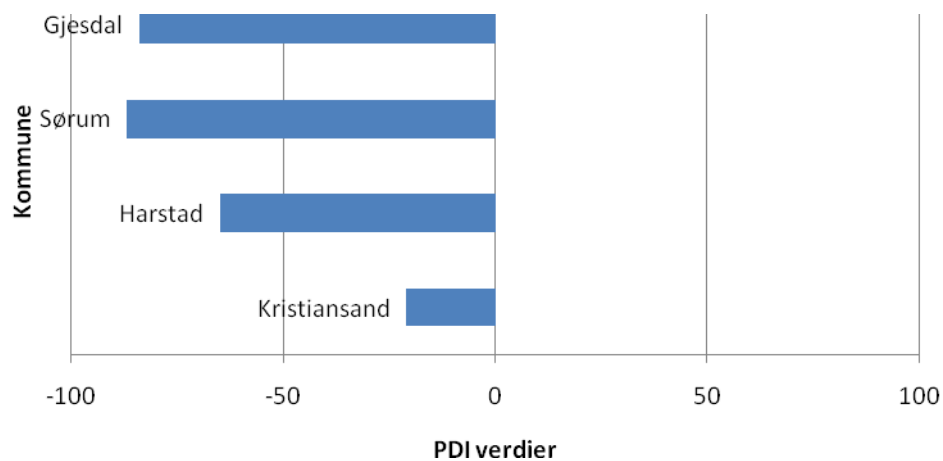
Spørsmål 1e: Jeg føler at jeg får gjort nytte for meg som folkevalgt. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

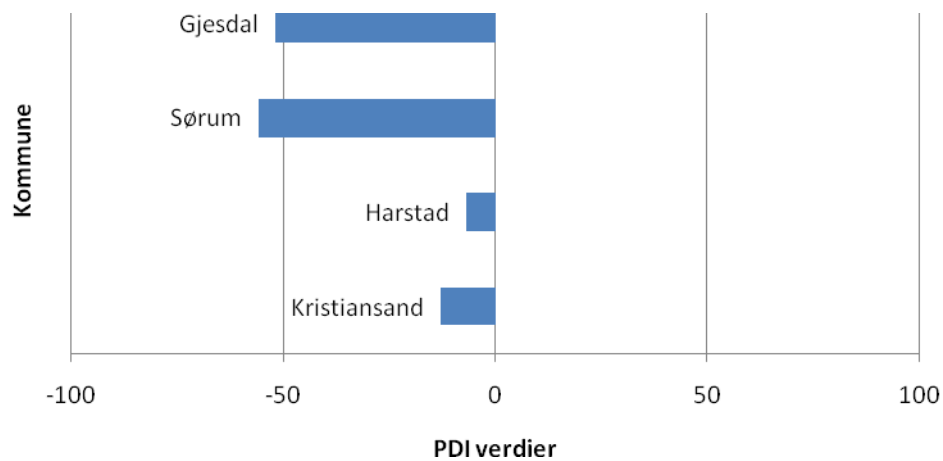
Spørsmål 1f: Kommunepolitikken er veldig sektororientert. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

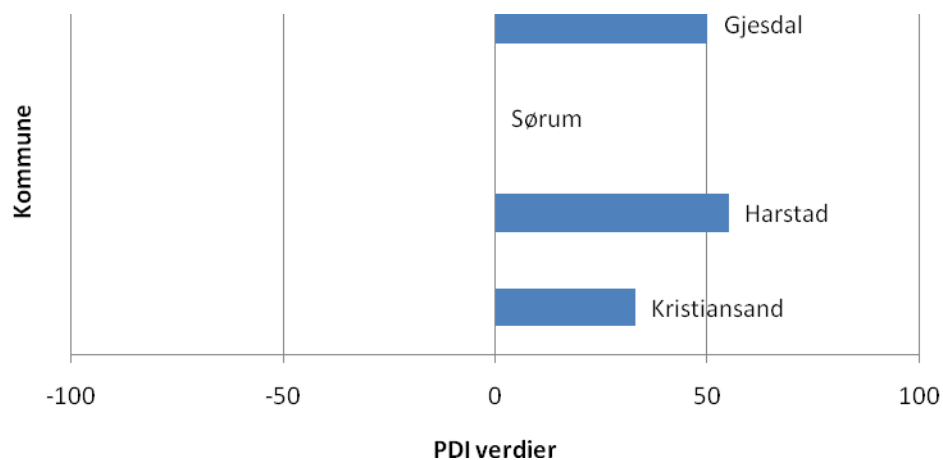
Spørsmål 1g: Det spiller liten rolle for kommunens politikk hvilke partier som sitter ved makten. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

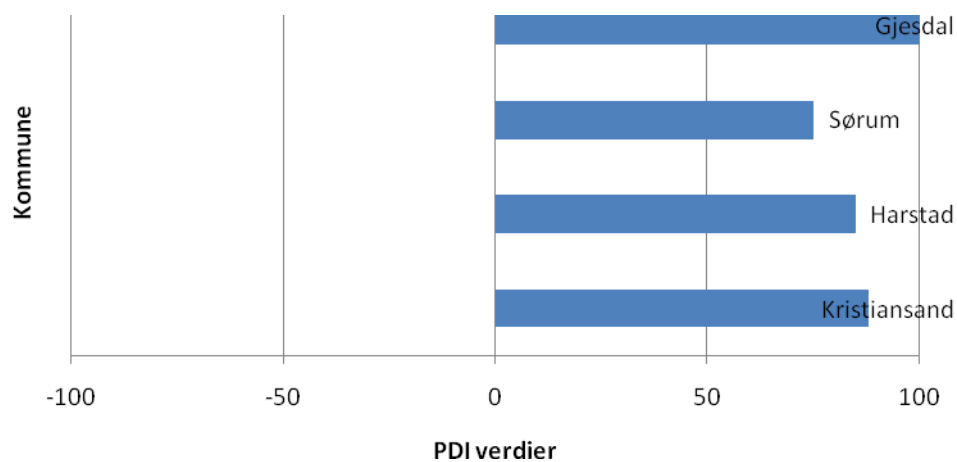
Spørsmål 1h: Jeg synes det er for lite anledning til å markere eget parti. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

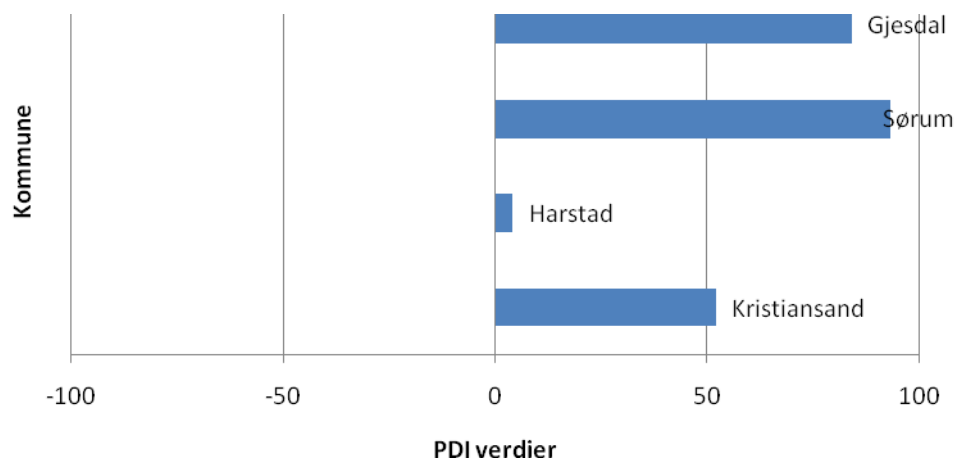
Spørsmål 1i: Statens detaljstyring av kommunen uthuler rollen som folkevalgt. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

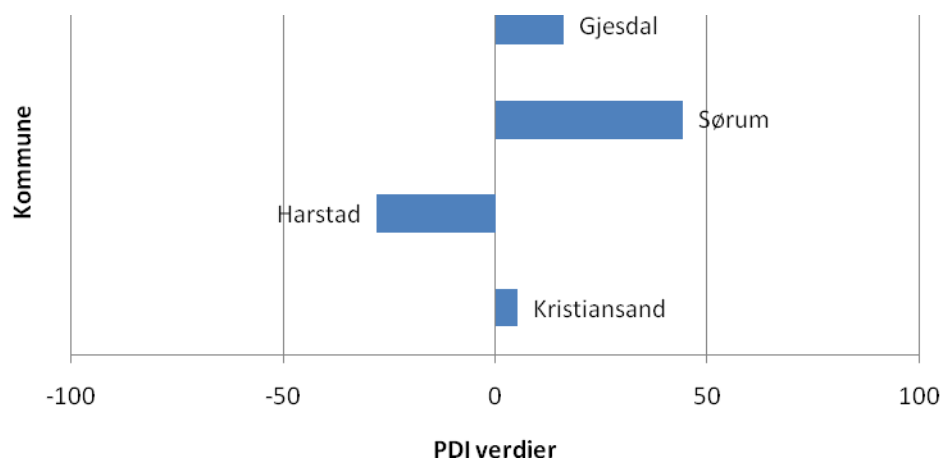
Spørsmål 1j: Alt i alt trives jeg godt med arbeidet som folkevalgt. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

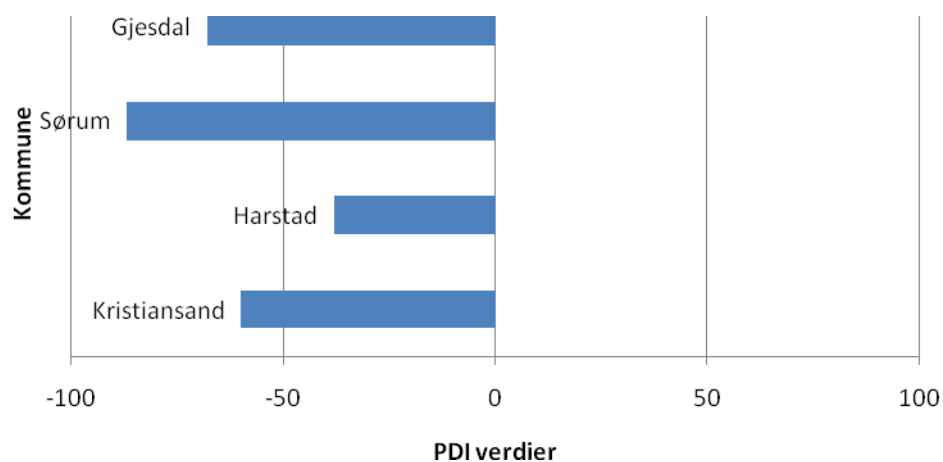
Spørsmål 2a: Administrasjonen er flink til å fange opp politiske signaler fra de folkevalgte. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

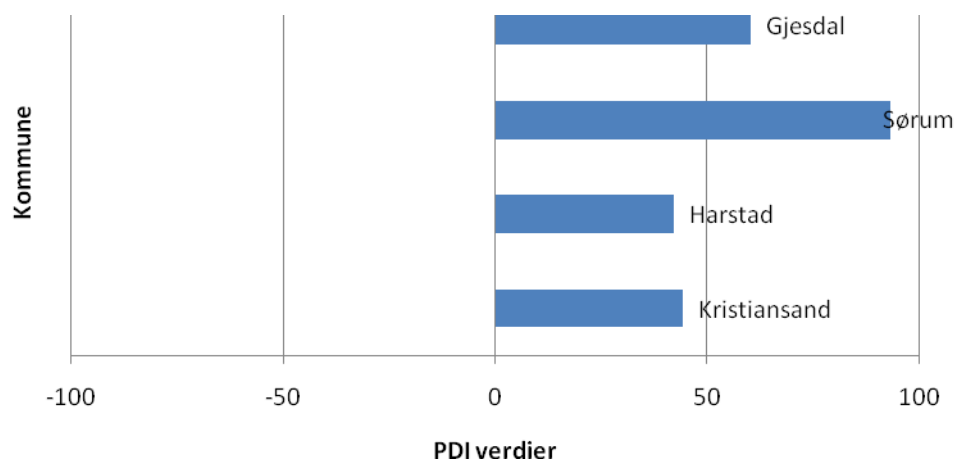
Spørsmål 2b: Det er lett å skaffe seg innsyn i virksomheten nedover i administrasjonen i kommunen. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

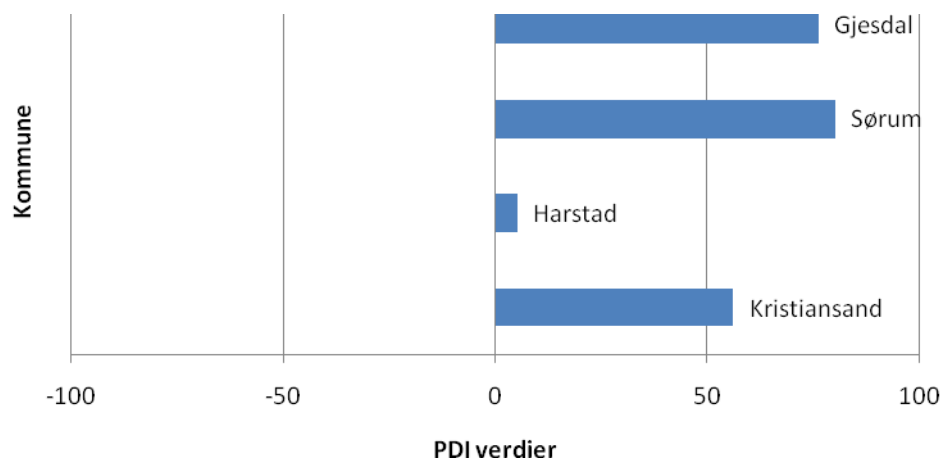
Spørsmål 2c: Administrasjonen er for passiv, de sitter for mye og venter på politiske initiativ.
Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

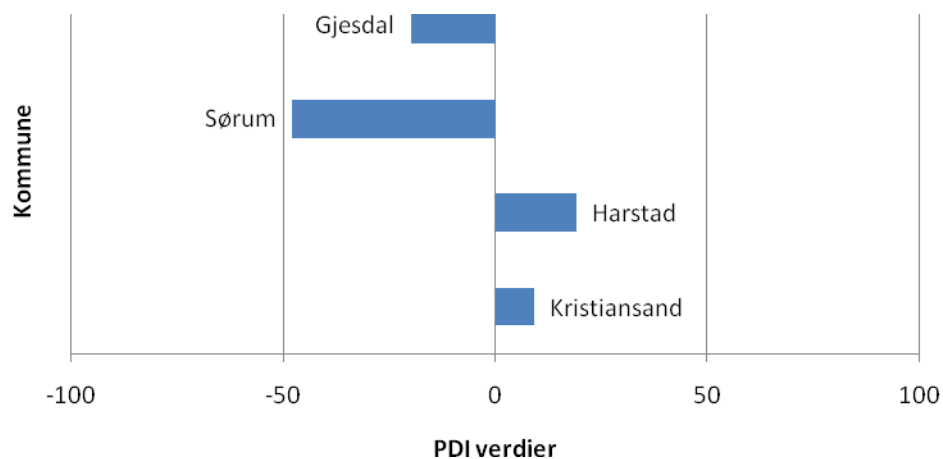
Spørsmål 2d: Det er klare ansvarslinjer i forholdet mellom politikk og administrasjon.
Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

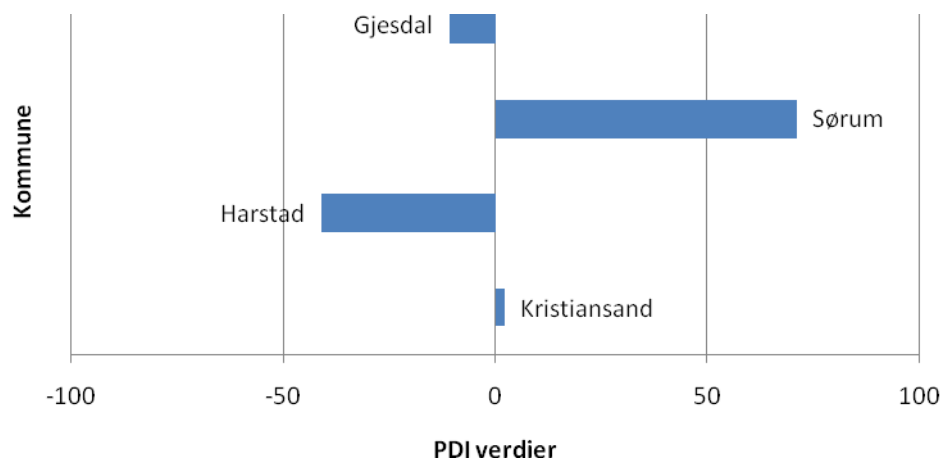
Spørsmål 2e: De folkevalgtes styring med administrasjonens iverksetting av vedtak fungerer tilfredsstillende. Forskjellen mellom andel "Passer godt" og "Passer dårlig".

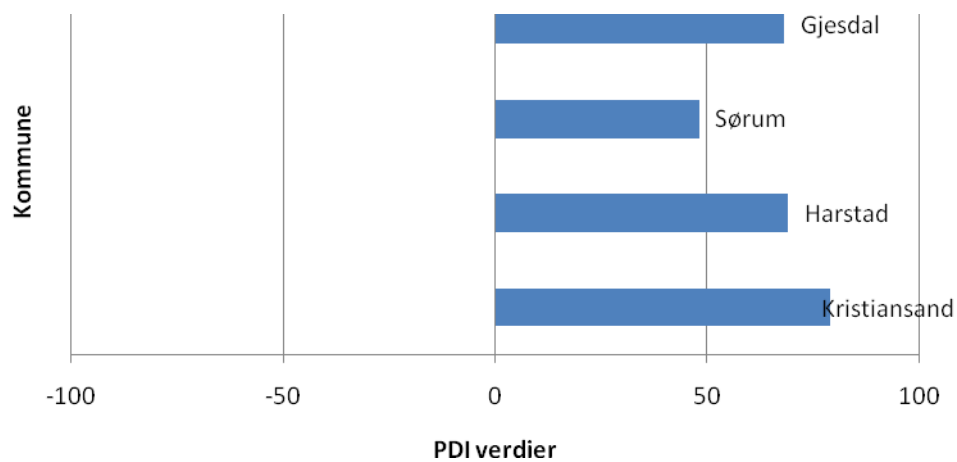
Spørsmål 2f: Administrasjonen prøver for ofte å dytte sine egne meninger på de folkevalgte. Forskjellen mellom andel "Passer godt" og "Passer dårlig".

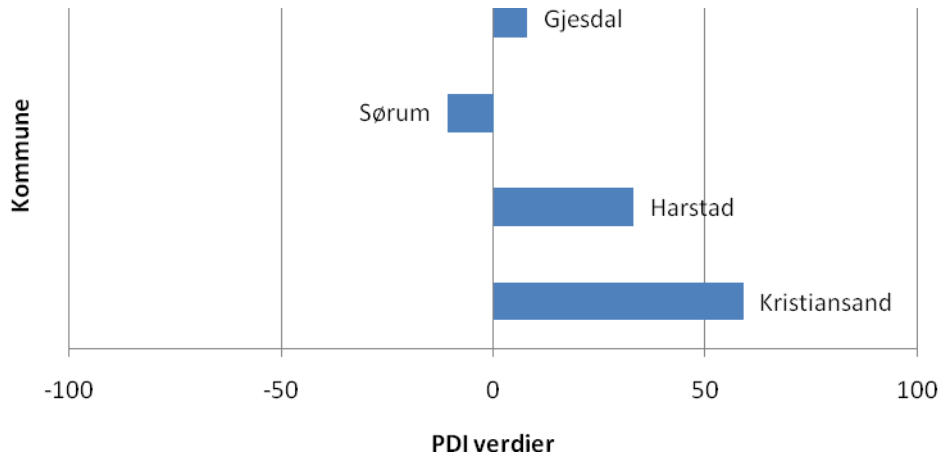
Spørsmål 2g: Opprettelse av kommunale selskaper har gjort det lettere for oss folkevalgte å styre virksomheten i kommunen. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

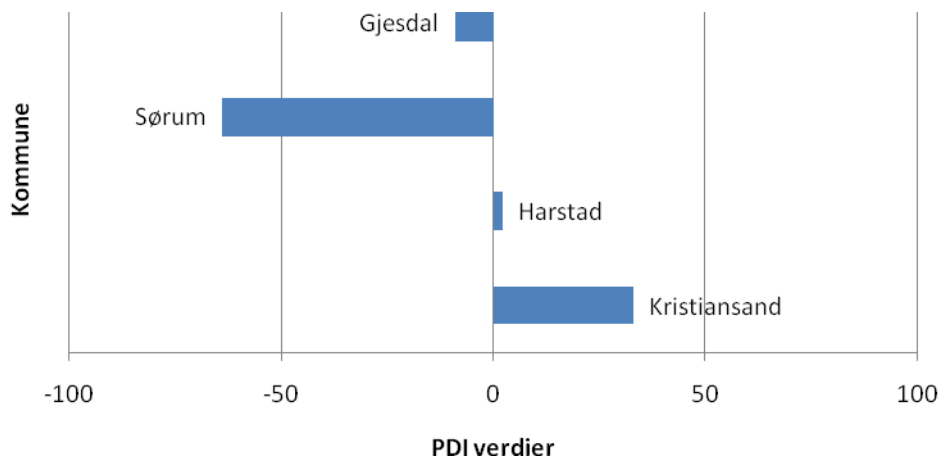
Spørsmål 3a1: I mitt arbeid som folkevalgt er jeg ukentlig i kontakt med: enkeltinnbyggere. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

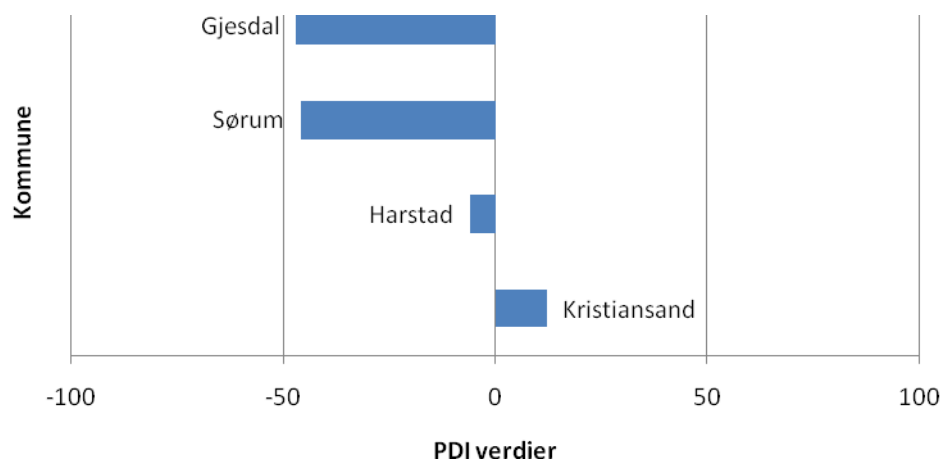
Spørsmål 3a2: I mitt arbeid som folkevalgt er jeg ukentlig i kontakt med: foreninger og lag.
Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

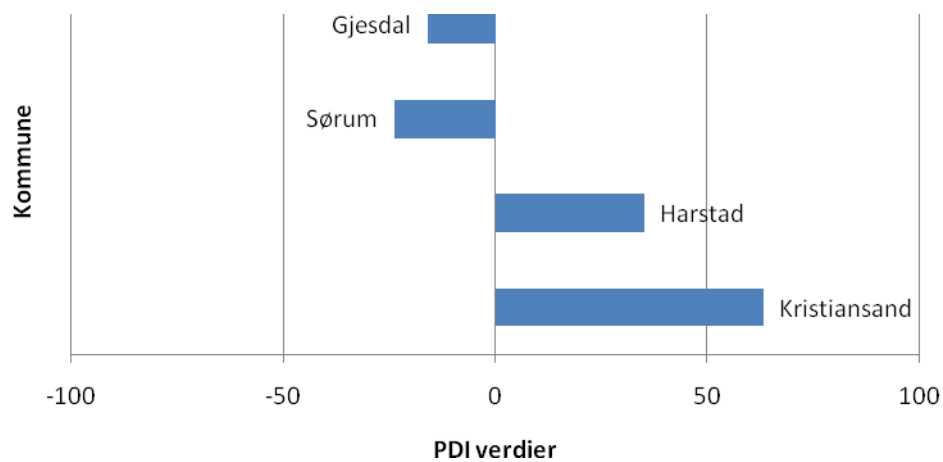
Spørsmål 3a3: I mitt arbeid som folkevalgt er jeg ukentlig i kontakt med: næringsliv.
Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

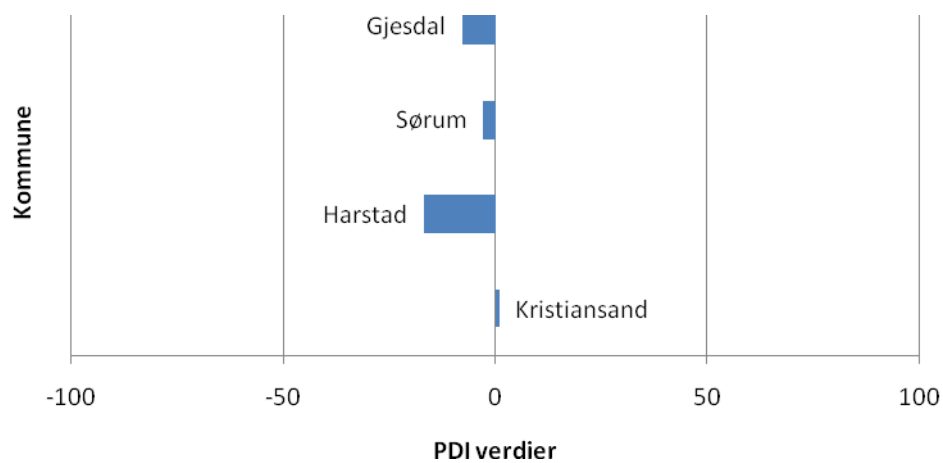
Spørsmål 3a4: I mitt arbeid som folkevalgt er jeg ukentlig i kontakt med: media. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

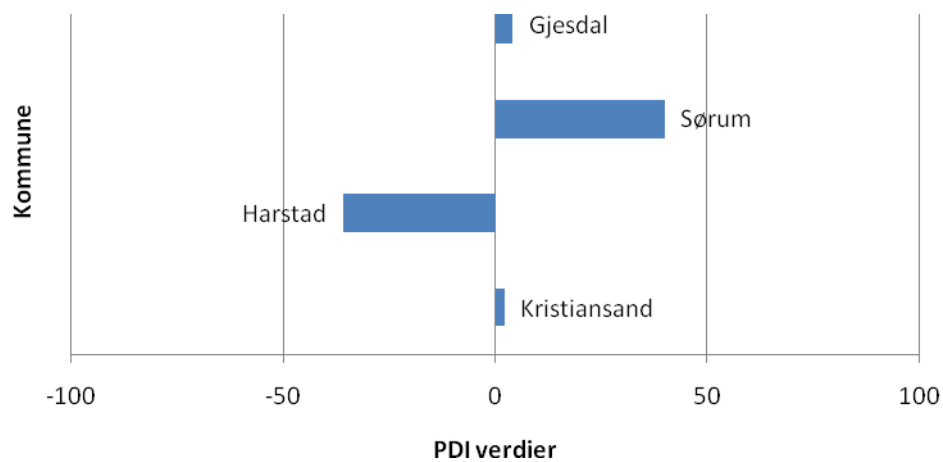
Spørsmål 3b: Medienes dekning av de folkevalgtes arbeid er for ensidig negativ. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

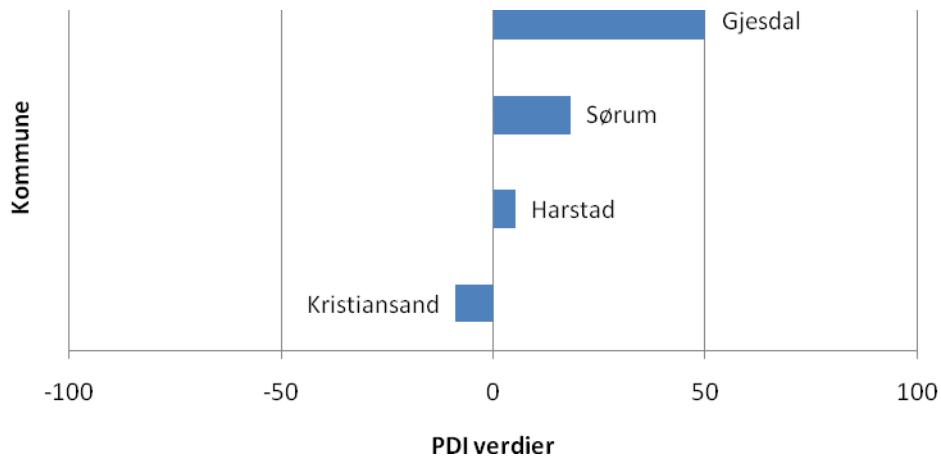
Spørsmål 3c: Det er stor interesse for kommunepolitikken blant innbyggerne. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

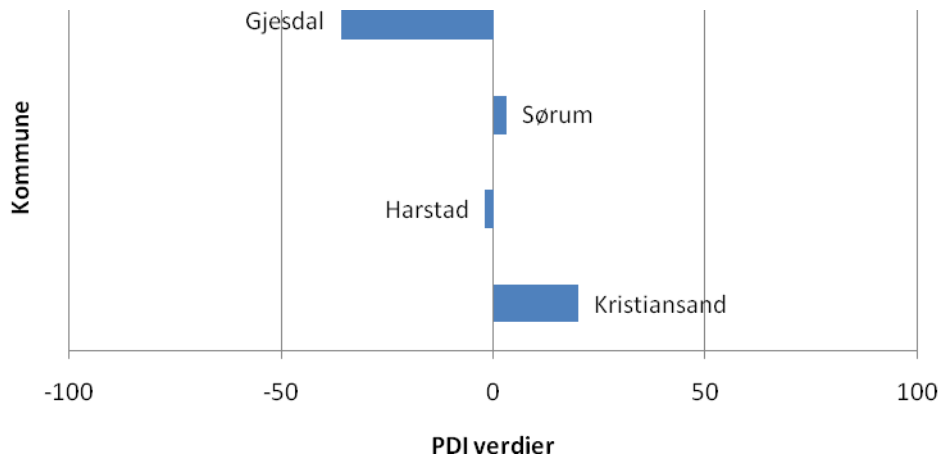
Spørsmål 3d: Jeg opplever at velgerne har respekt for de folkevalgte. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

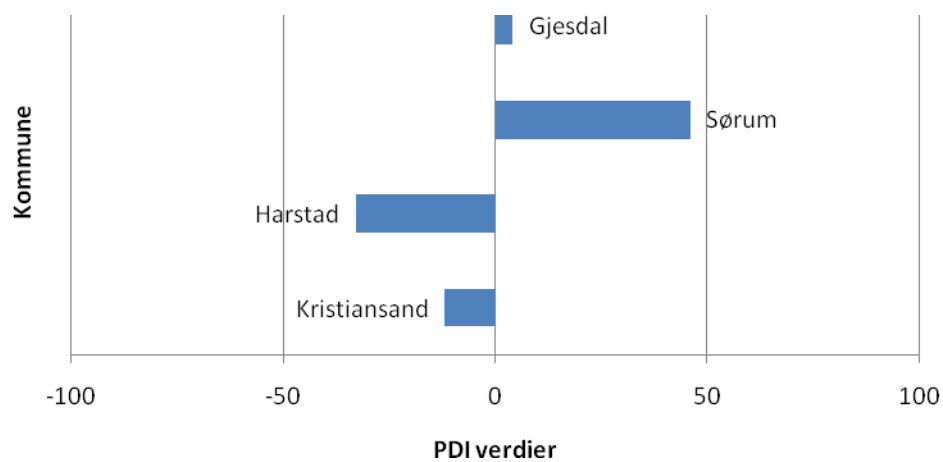
Spørsmål 3e: Folk flest er seg meget bevisst hvilke rettigheter de har overfor kommunen. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

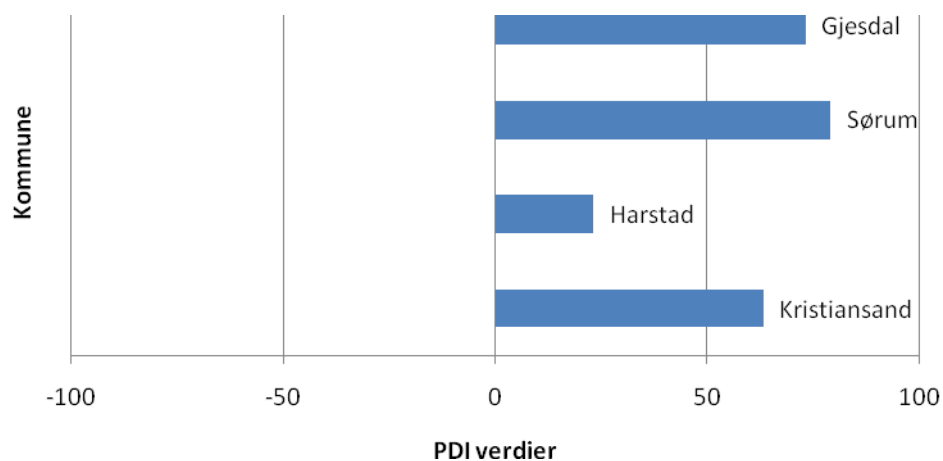
Spørsmål 4a1: Her i kommunen... er det særinteresser som får gjennomslag, ikke innbyggernes fellesinteresser. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

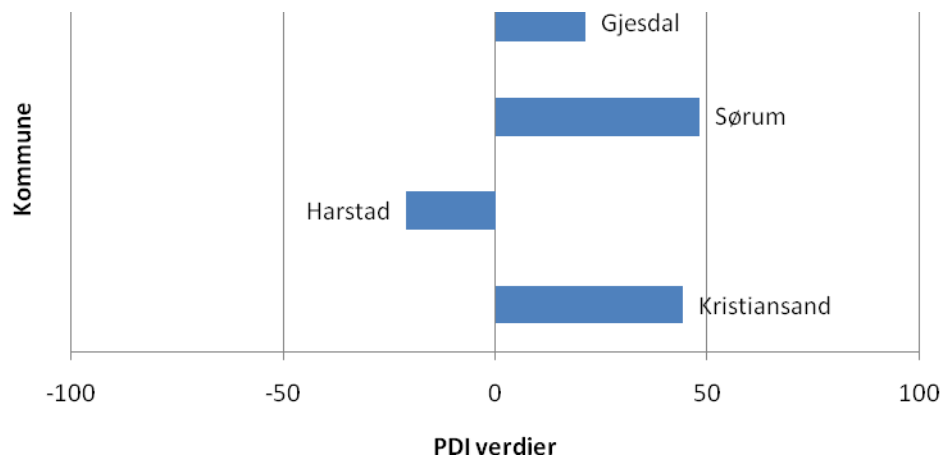
Spørsmål 4a2: Her i kommunen... er det gode rutiner for å ta i mot innbyggernes forslag om forbedringer i kommunal virksomhet. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

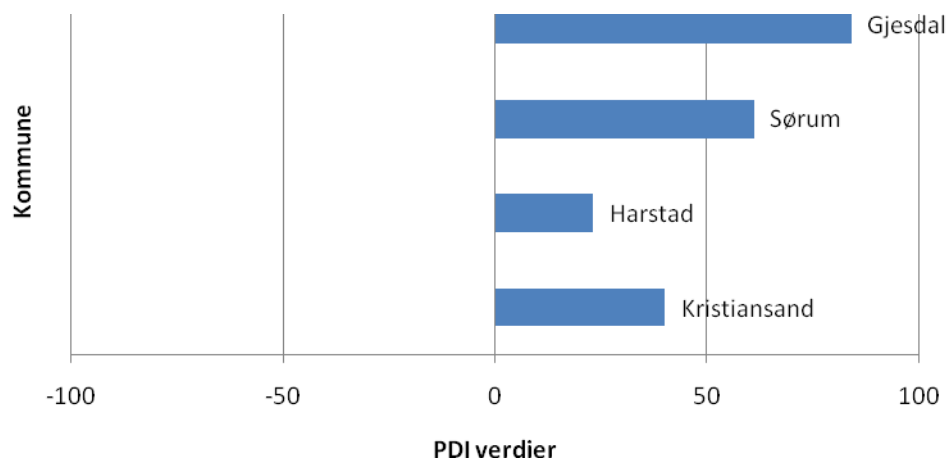
Spørsmål 4a3: Her i kommunen... blir klager på tjenester behandlet på en saklig måte. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

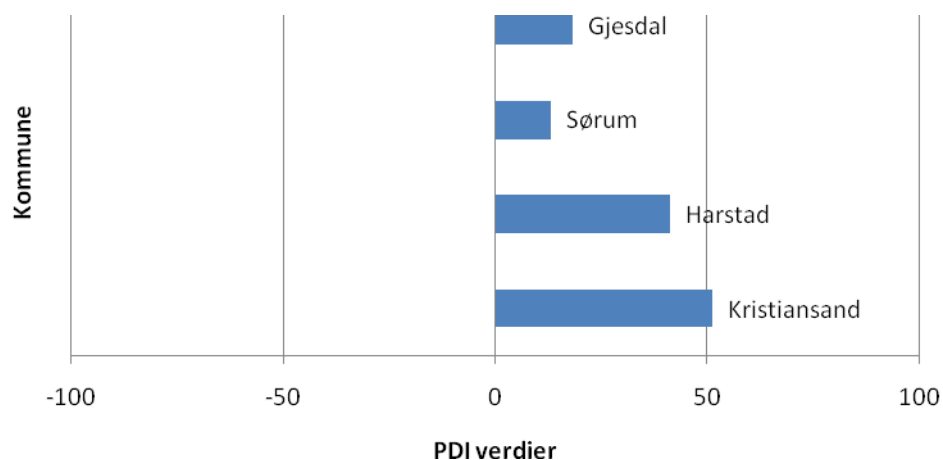
Spørsmål 4a4: Her i kommunen.... involverer kommunen innbyggerne i forsøk på å finne løsninger på lokale problemer. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

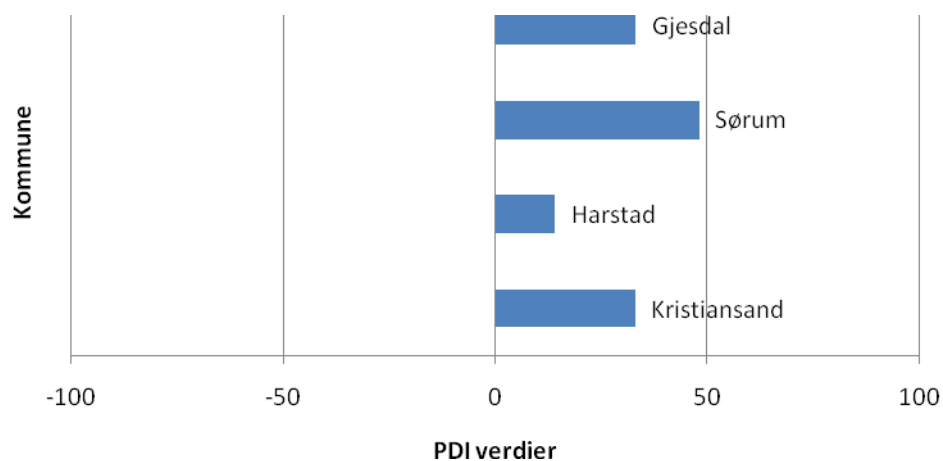
Spørsmål 4a5: Her i kommunen.... tar de folkevalgte hensyn til innbyggernes synspunkter. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

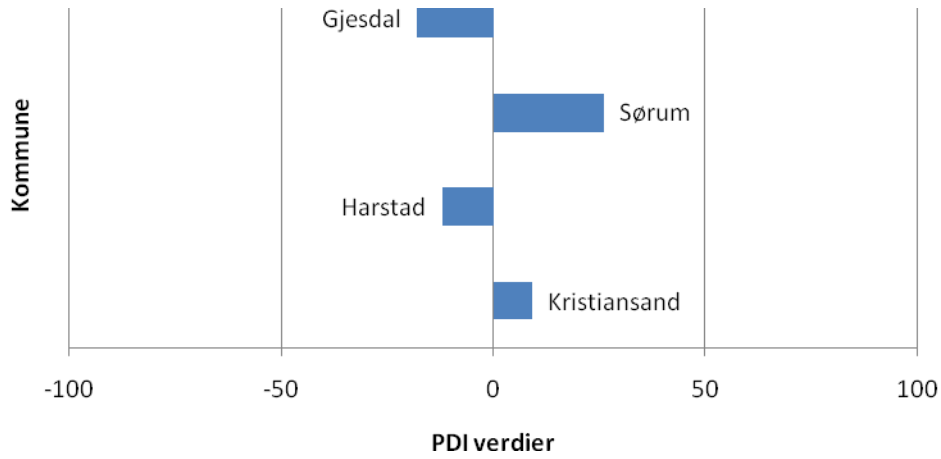
Spørsmål 4b: De som har gode personlige forbindelser i kommunen, får lettere ivaretatt sine interesser. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

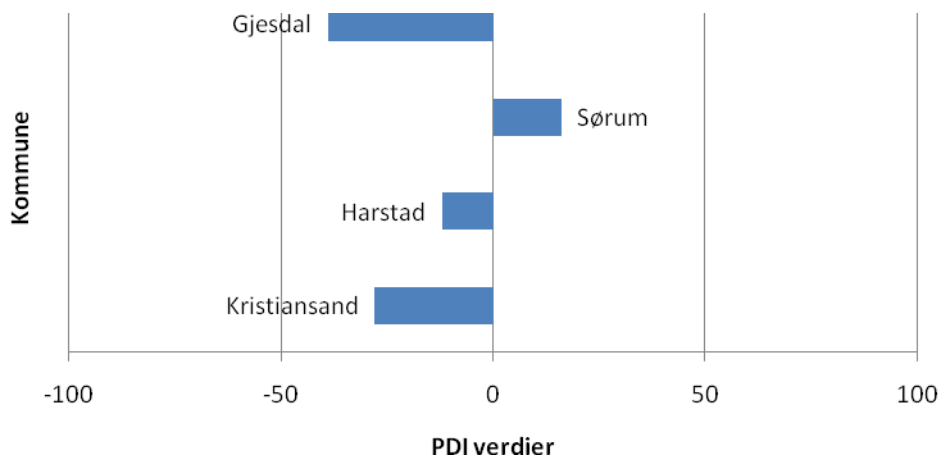
Spørsmål 4c1: Kommunen gjør en god jobb med å informere innbyggerne... om hvilke saker som diskuteres i kommunepolitikken. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

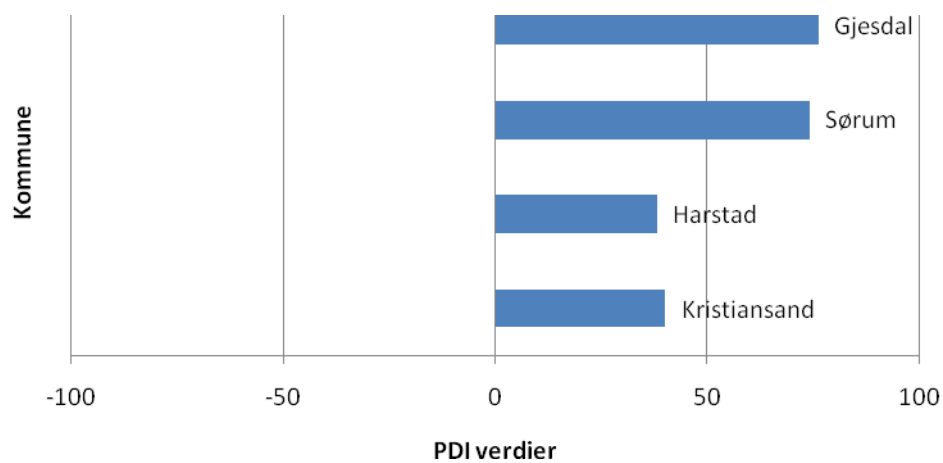
Spørsmål 4c2: Kommunen gjør en god jobb med å informere innbyggerne... om hvilke rettigheter de har overfor kommunen. Forskjellen mellom andel "Passer godt" og "Passer dårlig".

Spørsmål 4c3: Kommunen gjør en god jobb med å informere innbyggerne... om hva man får igjen for skattepengene. Forskjellen mellom andel "Passer godt" og "Passer dårlig".

Spørsmål 4d: Jeg er godt fornøyd med måten lokaldemokratiet fungerer på her i kommunen
Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

Spørsmål 4e: Jeg er i det store og hele godt fornøyd med kommunens tjenestetilbud til
innbyggerne. Forskjellen mellom andel ”Passer godt” og ”Passer dårlig”.

